

**HRANT DİNK
VAKFI
2024
FAALİYET
RAPORU**

**HRANT DINK
FOUNDATION
2024
ANNUAL
REPORT**

HRANT DİNK VAKFI, HRANT DİNK'İN, 19 OCAK 2007'DE, GAZETESİ AGOS'UN ÖNÜNDE ÖLDÜRÜLMESİNDEN SONRA, BENZER ACILARIN YENİDEN YAŞANMAMASI İÇİN; ONUN DAHA ADİL VE ÖZGÜR BİR DÜNYAYA YÖNELİK HAYALLERİNİ, DİLİNİ VE YÜREĞİNİ YAŞATMAK AMACIYLA KURULDU. ETNİK, DİNİ, KÜLTÜREL VE CİNSEL TÜM FARKLILIKLARIYLA HERKES İÇİN DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI TALEBİ, VAKFIN TEMEL İLKESİDİR. VAKIF, İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ALABİLDİĞİNE KULLANILDIĞI, TÜM FARKLILIKLARIN TEŞVİK EDİLİP YAŞANDIĞI, YAŞATILDIĞI VE ÇOĞALTILDIĞI, GEÇMİŞE VE GÜNÜMÜZE BAKIŞIMIZDA VİCDANIN AĞIR BASTIĞI BİR TÜRKİYE VE DÜNYA İÇİN ÇALIŞIR. HRANT DİNK VAKFI OLARAK 'UĞRUNA YAŞANASI DAVAMIZ', DİYALOG, BARIŞ, EMPATİ KÜLTÜRÜNÜN HÂKİM OLDUĞU BİR GELECEKTİR.

HRANT DİNK VAKFI

HRANT DINK FOUNDATION

HRANT DINK FOUNDATION WAS ESTABLISHED AFTER THE ASSASSINATION OF HRANT DINK IN FRONT OF HIS NEWSPAPER AGOS ON JANUARY 19, 2007, IN ORDER TO AVOID SIMILAR PAINS AND TO CONTINUE HRANT DINK'S LEGACY, HIS LANGUAGE AND HEART AND HIS DREAM OF A WORLD THAT IS MORE FREE AND JUST. DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS FOR EVERYONE REGARDLESS OF THEIR ETHNIC, RELIGIOUS OR CULTURAL ORIGIN OR GENDER IS THE FOUNDATION'S MAIN PRINCIPLE. THE FOUNDATION WORKS FOR A TURKEY AND A WORLD WHERE FREEDOM OF EXPRESSION IS LIMITLESS AND ALL DIFFERENCES ARE ALLOWED, LIVED, APPRECIATED, MULTIPLIED AND CONSCIENCE OUTWEIGHS THE WAY WE LOOK AT TODAY AND THE PAST. AS THE HRANT DINK FOUNDATION 'OUR CAUSE WORTH LIVING' IS A FUTURE WHERE A CULTURE OF DIALOGUE, PEACE AND EMPATHY PREVAILS.

ANARAD HIĞUTYUN BİNASI
PAPA RONCALLİ SK. NO: 128
HARBİYE 34373 ŞİŞLİ, İSTANBUL
T: +90 212 240 33 61-62 F: +90 212 240 33 94
www.hrantdink.org | info@hrantdink.org
[instagram.com/hrantdinkfoundation](https://www.instagram.com/hrantdinkfoundation)
[facebook.com/hrantdinkfoundation](https://www.facebook.com/hrantdinkfoundation)
twitter.com/hrantdinkvakfi
twitter.com/hrantdinkfnd
twitter.com/hrantdinkarm
youtube.com/hrantdinkvakfi

YAYIMA HAZIRLAYANLAR

EDITING

DENİZ EZGİ SÜREK
TALİN SÜZME
ZEYNEP SUNGUR

TASARIM

DESIGN

SERA DİNK

MİZANPAJ

LAYOUT

DENİZ EZGİ SÜREK
YASEMEN CEMRE GÜRBÜZ

BASKI

PRINTED BY

SENA OFSET AMBALAJ MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Yakuplu Mh. 194. Sk. 3. Matbaacılar Sitesi N:1 D:
465 Beylikdüzü - İstanbul / Türkiye
Tel: +90 212 613 38 46

VAKIF SEKRETERİ

ADMINISTRATION

JAKLİN ÖZKAN

TANYA HANESYAN BOGUS

EKİP

STAFF

ARET İŞILDAYANOĞLU, ASLI YOLCU SAĞLAM, ATOM ŞAŞKAL,
AYFER BARTU CANDAN, AYLİN MİKAİLOĞLU, AYŞE TUĞBA
ÖZSOY, BAŞAK CAN, BELGİN AKTÜRK, BOĞOS TERZİYAN,
BUKET KAPISIZ, CEMRE KUMLA, DAMLA BARIN,
DAMLA ZEYNEP OĞUZ, DENİZ EZGİ SÜREK,
DENİZ MELSA ERGENÇ, DERYA DERTLİ, ELİF EROL,
ELİF YARARBAŞ, EMRE YAVUZ, EZGİ KARAARSLAN,
HERMİNE SAYAN, İPEK MAYIS OĞUZ, İREN BIÇAKÇI,
JAKLİN ÖZKAN, KÜRŞAT GÜNGÖR SAĞLAM, LARA ÇAKMAK,
LARA TAŞ, LİANA ERİŞSEVER, LORİN KURLUKAYA,
MEHMET POLATEL, MURAT KÖK, MURAT YENİCE,
NAYAT KARAKÖSE, NUR KAYA, PELİN ÖNAL, TALİN SÜZME,
TANYA HANESYAN BOGUS, TENİ LORİN YEŞİLTEPE,
YASEMEN CEMRE GÜRBÜZ, YASEMİN KORKMAZ,
ZEYNEP KARABABA, ZEYNEP SUNGUR

MÜTEVELLİ HEYETİ

BOARD OF TRUSTEES

ARAT DİNK, DELAL DİNK, HASROF DİNK, HAYKANOŞ DİNK,
RAHİL DİNK, YERVANT DİNK, ZABEL DİNK

YÖNETİM KURULU

BOARD OF DIRECTORS

RAHİL DİNK

BAŞKAN PRESIDENT

DELAL DİNK

BAŞKAN YARDIMCISI VICE PRESIDENT

YERVANT DİNK

MUHASİP ÜYE TREASURER

ARAT DİNK

AYŞE SOYSAL

AYLİN VARTANYAN DİLAVER

AYHAN TURHAN AKTAR

YÖNETİM KURULU YEDEK ÜYELERİ

DEPUTY MEMBERS OF THE BOARD OF DIRECTORS

BEKİR AĞIRDIR, FUAT KEYMAN

DANIŞMA KURULU

ADVISORY BOARD

AHMET AYKAÇ, AHMET İNSEL, ALİ BAYRAMOĞLU,
ALPER ÖKTEM, ARDAŞES MARGOSYAN, ARUS YUMUL,
AYFER BARTU CANDAN, AYHAN AKTAR, AYLİN VARTANYAN
DİLAVER, AYŞE GÜL ALTINAY, AYŞE KADIOĞLU,
AYŞE SOYSAL, BEKİR AĞIRDIR, BETÜL TANBAY,
CANSU ÇAMLİBEL, CEM BOYNER, CENGİZ AKTAR,
DARON ACEMOĞLU, DİKRAN ALTUN, ERCAN KESAL,
ERDAL YILDIRIM, ETYEN MAHÇUPYAN, FETHİYE ÇETİN,
FUAT KEYMAN, FÜSUN ECZACIBAŞI, FÜSUN ÜSTEL,
GENÇAY GÜRSOY, GÜLTEN KAYA, GÜNDÜZ VASSAF,
HASAN CEMAL, HÜLYA ADAK, İBRAHİM BETİL,
MARIANNA YERASIMOS, MEHMET BETİL,
MEHMET ERBUDAK, MELKON KARAKÖSEOĞLU,
NAZAR BÜYÜM, NEBAHAT AKKOÇ, NECMİ ZEKA,
NEVİN SUNGUR, NİLGÜN ARISAN ERALP, ORAL ÇALIŞLAR,
SEMA GENEL KARAOSMANOĞLU, SELAHATTİN HAKMAN,
SİBEL ASNA, SÜLEYMAN AKBULUT,
ŞAH İSMAİL BEDİRHANOĞLU, TARHAN ERDEM,
TATYOS BEBEK, TUBA ÇANDAR, UYGAR ÖZESMİ,
YILMAZ ERDOĞAN

HRANT DİNK VAKFI
FAALİYET RAPORU

2024

HRANT DINK FOUNDATION
ANNUAL REPORT

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

10	23,5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY	35	HRANT DİNK VAKFI KÜTÜPHANESİ HRANT DINK FOUNDATION LIBRARY
18	23,5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI ÖĞRENME PROGRAMLARI 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY LEARNING PROGRAMS	36	TARİHİ AÇMAK VE AŞMAK TO UNLOCK AND TRANSCEND HISTORY Hrant Dink
20	BOLİS ENSTİTÜSÜ BOLIS INSTITUTE	38	'SIRTLAYIP GETİRENLERE...' 'TO THOSE WHO SHOULDERED AND BROUGHT THE BOOKS...' Hrant Dink
22	FARKLILAŞSAK DA FIKRALAŞSAK CREATING ANECDOTES BASED ON OUR DIFFERENCES Hrant Dink	40	İSTANBUL ERMENİ OKULLARI ARŞİVİ ISTANBUL ARMENIAN SCHOOLS ARCHIVE
24	AZINLIK HAKLARI AKADEMİSİ MINORITY RIGHTS ACADEMY	42	TÜRKİYE-ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ TURKEY-ARMENIA RELATIONS
26	AZINLIK HÂLLERİ PODCAST SERİSİ AZINLIK HÂLLERİ PODCAST SERIES	44	'İKİ YAKIN HALK İKİ UZAK KOMŞU (...)' 'TWO CLOSE PEOPLES TWO DISTANT NEIGHBOURS (...)' Hrant Dink
28	60. YILINDA 1964 SÜRGÜNLERİ VE İSTANBULLU RUMLAR THE 1964 EXPULSIONS AND THE ISTANBUL GREEKS ON ITS 60TH ANNIVERSARY	46	TÜRKİYE-ERMENİSTAN UZMANLAR DİYALOG GRUBU TURKEY-ARMENIA EXPERT DIALOGUE GROUP
30	KARDES - ÇOKKÜLTÜRLÜ HAFIZA TURLARI MOBİL UYGULAMASI KARDES - MULTICULTURAL MEMORY TOUR MOBILE APPLICATION	48	TÜRKİYE-ERMENİSTAN NORMALLEŞME SÜRECİ DESTEK PROGRAMI SUPPORT TO THE ARMENIA-TURKEY NORMALISATION PROCESS
34	BATI ERMENİCESİ ÇALIŞMALARI VE KONUŞMA ATÖLYELERİ WESTERN ARMENIAN STUDIES AND SPEAKING WORKSHOPS	52	ASULİS: DİL, DİYALOG, DEMOKRASİ LABORATUVARI ASULIS: DISCOURSE, DIALOGUE, DEMOCRACY LABORATORY

54 'DOKUN! DEMOKRATİKLEŞİRSİN!'
'TOUCH! YOU WILL DEMOCRATIZE!'
Hrant Dink

56 ÖĞRENME PROGRAMLARI
LEARNING PROGRAMS

60 DİJİTAL TEKNOLOJİLERİ KULLANARAK NEFRET
SÖYLEMİ VE AYRIMCILIKLA MÜCADELE
UTILIZING DIGITAL TECHNOLOGY FOR SOCIAL
COHESION, POSITIVE MESSAGING AND PEACE BY
BOOSTING COLLABORATION, EXCHANGE AND
SOLIDARITY

64 ULUSLARARASI HRANT DİNK ÖDÜLÜ
INTERNATIONAL HRANT DINK AWARD

70 HDV YAYINLARI
HDV PUBLICATIONS

74 HRANT DİNK ANMALARI
HRANT DINK MEMORIALS

75 'İLAHLARA İLLALLAH'
'ENOUGH WITH THE DIVINITIES'
Hrant Dink

76 BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ
Hrant Dink İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü
Konferansı
BOGAZICI UNIVERSITY
Hrant Dink Memorial Lecture on Freedom
of Expression and Human Rights

77 19 OCAK 2024
JANUARY 19TH, 2024

80 BAĞIŞÇILARIMIZ
DONATIONS

81 DESTEKÇİLERİMİZ
SUPPORTERS

82 BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU
86 INDEPENDENT AUDIT REPORT

HRANT DİNK VAKFI

HAVAK SALONU

KÜTÜPHANE / ARŞİV

TÜRKİYE
ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ
PROGRAMI

DIYALOG GRUPLARI

SEYAHAT FONU

BURS PROGRAMI

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR
VE POLİTİKA NOTLARI

ASULIS
DİL, DİYALOG VE
DEMOKRASİ LABORATUVARI

NEFRET SÖYLEMİ VE
ALTERNATİF SÖYLEM
PROJELERİ

ULUSLARARASI
KONFERANS VE
ÇALIŞTAYLAR

EĞİTİM ÇALIŞMALARI VE
ATÖLYELER

BİR ARADA YAŞAM
ODAKLI SİYASİ TOPLUM
HİBE VE BURS
PROGRAMLARI

BOLİS
ENSTİTÜSÜ

ÇOĞULCU TARİH, KÜLTÜR
VE SANAT ÇALIŞMALARI

KÜLTÜREL MİRAS VE
SÖZLÜ TARİH PROJELERİ

AKADEMİK
ARAŞTIRMALAR

SEMINER, KONFERANS
VE ÇALIŞTAYLAR

BATİ ERMENİCESİ
ÇALIŞMALARI

23,5
HRANT DİNK
HAFIZA MEKÂNI

HAFIZA ÇALIŞMALARI

İNSAN HAKLARI VE
DEMOKRASİ ATÖLYELERİ

ZİYARETÇİ PROGRAMLARI

SEMINER, KONFERANS
VE ÇALIŞTAYLAR

ULUSLARARASI
HRANT DİNK ÖDÜLÜ

HDTV YAYINLARI

HRANT DINK FOUNDATION

HAVAK HALL

LIBRARY / ARCHIVE

TURKEY-ARMENIA
RELATIONS
PROGRAM

DIALOGUE GROUPS

TRAVEL GRANT

FELLOWSHIP SCHEME

ACADEMIC RESEARCHES
AND POLICY PAPERS

ASULIS
DISCOURSE DIALOGUE,
DEMOCRACY LABORATORY

PROJECTS ON
HATE SPEECH AND
ALTERNATIVE DISCOURSE

INTERNATIONAL
CONFERENCES AND
WORKSHOPS

EDUCATIONAL STUDIES
AND WORKSHOPS

NGO GRANT AND
FELLOWSHIP PROGRAMS
FOCUSING ON
CO-EXISTENCE

BOLIS
INSTITUTE

PLURALIST HISTORY,
CULTURE AND ART
STUDIES

PROJECTS ON CULTURAL
HERITAGE AND ORAL
HISTORY

ACADEMIC RESEARCH
SEMINARS, CONFERENCES
AND WORKSHOPS

WESTERN ARMENIAN
STUDIES

23.5
HRANT DINK
SITE OF MEMORY

MEMORY STUDIES

WORKSHOPS ON HUMAN
RIGHTS AND DEMOCRACY

VISITOR PROGRAMS

SEMINARS, CONFERENCES
AND WORKSHOPS

INTERNATIONAL
HRANT DINK AWARD

HDV
PUBLICATIONS

ADINI, HRANT DİNK'İN "23,5 NİSAN" BAŞLIKLİ KÖŞE YAZISINDAN ALAN 23,5 HRANT DİNK HAFİZA MEKÂNI, HRANT DİNK'İN DE OFİSİNİ İÇEREN AGOS GAZETESİ'NİN ESKİ ÇALIŞMA OFİSİNDE YER ALIYOR. 19 OCAK 2007'DE HRANT DİNK SEBAT APARTMANI'NIN ÖNÜNDE ÖLDÜRÜLDÜ VE YÜZBİNLERCE KİŞİ CENAZEYE KATILDI. SÜREÇ İÇERİSİNDE SEBAT APARTMANI'NDAKİ AGOS OFİSİ TÜRKİYE'NİN KOLEKTİF HAFİZASINDA SEMBOLİK ANLAMDA ÖNEMLİ BİR YERE SAHİP OLDU. 23,5 HRANT DİNK HAFİZA

23,5

10

HRANT DİNK HAFİZA MEKÂNI
HRANT DINK SITE OF MEMORY

NAMED AFTER HRANT DINK'S ARTICLE "23.5 APRIL", THE 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY IS LOCATED AT THE FORMER OFFICE OF AGOS NEWSPAPER WHICH ALSO HOUSES HRANT DINK'S PERSONAL OFFICE. ON 19 JANUARY 2007, HRANT DINK WAS ASSASSINATED IN FRONT OF THE SEBAT BUILDING AND HUNDREDS OF THOUSANDS ATTENDED HIS FUNERAL CEREMONY, EARNING THE AGOS OFFICE AND THE SEBAT BUILDING A POWERFUL PRESENCE IN THE COLLECTIVE MEMORY

MEKÂNI, HRANT DİNK'İN SAHİPLENDİĞİ VE HAKKINDA FARKINDALIK YARATMAYA ÇALIŞTIĞI DEMOKRASİ, EŞİTLİK, ADALET, İNSAN HAKLARI VE ÖZGÜRLÜKLER GİBİ EVRENSEL DEĞERLERİN ÖNEMİ HAKKINDA FARKINDALIK YARATIRKEN, HAFIZA VE UMUT ARASINDA BİR KÖPRÜ İŞLEVİ GÖRÜYOR. 23,5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI BİR DİYALOG, ÜRETİM, ARAŞTIRMA, PAYLAŞIM VE TEFEKKÜR MEKÂNI OLARAK FAALİYET GÖSTERİYOR. HRANT DİNK'İN ÇALIŞMA ODASI OLDUĞU GİBİ KORUNURKEN, DİĞER ODALARDA

ZİYARETÇİLERİ KİMLİK, EŞİTLİK, HAKİKAT VE ADALET GİBİ KAVRAMLARI SORGULAMAYA DAVET EDEN VİDEOLAR, YERLEŞTİRMELER VE YAZILAR YER ALIYOR. ZİYARETÇİLER, MEKÂNI HRANT DİNK'İN ANLATILARI REHBERLİĞİNDE GEZERKEN ONUN HAYATINA, MÜCADELESİNE VE ÖLÜMÜNE TANIKLIK EDECEK, AGOS GAZETESİ'NİN HİKÂYESİNİ KEŞFEDECEK VE TÜRKİYE TARİHİNDEN KESİTLER BULACAKLAR.

OF TURKEY. 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY ADDRESSES AND HIGHLIGHTS THE IMPORTANCE OF UNIVERSAL VALUES EMBRACED BY HRANT DINK SUCH AS DEMOCRACY, EQUALITY, JUSTICE, HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS WHILE BUILDING A BRIDGE BETWEEN MEMORY AND HOPE. THE 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY ACTS AS A SPACE FOR DIALOGUE, PRODUCTION, RESEARCH, SHARING AND REFLECTION. HRANT DINK'S OFFICE HAS BEEN KEPT AS IT WAS, WHILE IN

OTHER ROOMS VISITORS ARE INVITED TO QUESTION AND DISCUSS NOTIONS SUCH AS IDENTITY, EQUALITY, TRUTH AND JUSTICE THROUGH TEXTS, VIDEOS AND INSTALLATIONS. AS HRANT DINK GUIDES VISITORS THROUGH THE SITE, THE VISITORS BEAR WITNESS TO HIS LIFE, HIS WORK AS A RIGHTS DEFENDER AND HIS DEATH, WHILE ALSO EXPLORING THE STORY OF THE AGOS NEWSPAPER AND SEEING SNAPSHOTS OF DIFFERENT HISTORICAL PERIODS IN TURKEY.

SANAL TUR
VIRTUAL TOUR

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
ASLI YOLCU
KÜRŞAT GÜNGÖR SAĞLAM
NAYAT KARAKÖSE

23,5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI

12

23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY

DESTEKÇİ
SUPPORTER

Kapılarını 2019 yılında ziyaretçilerine açan 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı, Hrant Dink'in, hakkında farkındalık yaratmaya çalıştığı demokrasi, insan hakları, özgürlük, eşitlik ve bir arada yaşam gibi evrensel değerleri kitlelerle buluşturan, hafıza ile umudu birleştiren bir merkez olarak faaliyet gösteriyor. Adını, Hrant Dink'in 23 Nisan 1996'da Agos'ta yayımlanan '23,5 Nisan' başlıklı köşe yazısından alan 23,5, Hrant Dink'in hayatına, mücadelesine, öldürülmesine giden günlere, Agos'un ve Türkiye'deki Ermenilerin hikâyelerine ışık tutarken, Türkiye'nin yakın tarihine de bir bakış olanağı sunuyor.

Ziyaretçiler, mekânı Hrant Dink'in anlatıları rehberliğinde gezerken, kimlik, eşitlik, hakikat ve adalet gibi kavramlar üzerine düşünmeye teşvik eden videolar, yerleştirmeler ve yazılarla karşılaşılıyor. Aynı zamanda arşiv işlevi gören mekânda ziyaretçiler Agos'un 1996–2007 aralığındaki arşivlerine erişebiliyor,

Opening its doors to visitors in 2019, the 23.5 Hrant Dink Site of Memory operates as a center that brings together universal values such as democracy, human rights, freedom, equality, and coexistence—values that Hrant Dink tried to raise awareness about—with the masses, combining memory with hope. Taking its name from Hrant Dink's column titled "23.5 April" published in Agos on April 23, 1996, 23.5 sheds light on Hrant Dink's life, struggle, the days leading to his death, and the stories of Agos and Armenians in Turkey, while also offering a perspective on Turkey's recent history.

As visitors explore the space guided by Hrant Dink's narratives, they encounter videos, installations, and texts that encourage reflection on concepts such as identity, equality, truth, and justice. The space, which also functions as an archive, allows visitors to access Agos issues from 1996–2007, examine court files, and listen to January 19 commemoration speeches. For those who cannot visit in person, there is also a virtual

dava dosyalarını inceleyip, 19 Ocak anma konuşmalarını dinleyebiliyor. Mekâna gelme imkanı olmayanlar için ise mekânı çevrimiçi deneyimleyebilecekleri bir sanal tur da bulunuyor. Ziyaretçiler mekânı hem fiziksel olarak hem de çevrimiçi ortamda; Türkçe, Ermenice ve İngilizce dillerinde gezebiliyor.

HAKİKAT İÇİN SÖYLEŞİLER

Hrant Dink'in öldürülmesinin 17. yılında; Hrant Dink'i, savunduğu değerleri ve mücadelesini yeniden hatırlamak için yaptığımız söyleşiler 11-18 Ocak 2024 tarihlerinde 23,5'ta yapıldı. Hibrit olarak yapılan, 21 konuşmacının katıldığı etkinlik serisinde, 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nın kuruluş süreci ve hafızalaştırma pratikleri farklı örneklerle ele alındı. Mekânın yapımında yer alan ekip, sürecin arka planını ve karşılaştıkları deneyimleri paylaştı.

Hrant Dink cinayeti davasını uzun yıllardır izleyen

gazeteciler ve müdahil avukatlar, bu sürecin zorluklarını, ortaya çıkan gerçekleri ve adalet arayışının seyrini aktardılar. Hak savunucularının hedef gösterilme süreçleri, dava takibi ve farkındalık yaratma yolları tartışıldı.

Ayrıca Fethiye Çetin ve Ali Bayramoğlu, Hrant Dink'in yaşamı, 301. madde süreci ve "güvercin tedirginliği" üzerine konuştular. Sanatçı Hale Tenger, Sebat Apartmanı'na yansıtılan projeksiyon çalışmasını ve Hrant Dink'e ithaf ettiği önceki yerleştirmelerini anlattı.

ANMA VE ALTERNATİF BİR GELECEK İÇİN 23,5 HAFIZA MEKÂN'I'NDA BULUŞALIM

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı, açılışının beşinci yılına denk gelen 20-27 Nisan 2024 haftasında, Hrant Dink'in "23,5 Nisan" yazısından ilhamla anma etkinlikleri düzenledi. Hafta boyunca hafızayı, umudu ve diyalogu buluşturan atölye ve yerleştirmelerle ziyaretçilerin katılımına açık bir alan yaratıldı.

tour available to experience the space online. Visitors can explore the space both physically and online in Turkish, Armenian, and English.

CONVERSATIONS FOR TRUTH

On the 17th anniversary of Hrant Dink's assassination, a series of conversations were held at 23.5 from January 11-18, 2024 to remember Hrant Dink, the values he defended, and his struggle. In this hybrid event series with 21 speakers, the establishment process of the 23.5 Hrant Dink Site of Memory and memory practices were addressed through different examples. The team involved in the construction of the space shared the background of the process and their experiences. Journalists and intervening lawyers who have been following the Hrant Dink assassination trial for many years shared the challenges of this process, the truths that emerged, and the pursuit of justice. The processes of targeting human rights defenders, case monitoring,

and ways of raising awareness were also discussed.

Additionally, Fethiye Çetin and Ali Bayramoğlu spoke about Hrant Dink's life, the Article 301 process, and "The dovelike disquite of my heart". Artist Hale Tenger described her work projected on the Sebat Apartment and her previous installations dedicated to Hrant Dink.

CALL TO REMEMBER AND BUILD AN ALTERNATIVE FUTURE

During the week of April 20-27, 2024, coinciding with the fifth anniversary of its opening, the 23.5 Hrant Dink Site of Memory organized commemoration events inspired by Hrant Dink's "23.5 April" article. Throughout the week, space was created for visitor participation through workshops and installations that brought together memory, hope, and dialogue.

The Memory Panel dedicated to Armenians who lost their lives in 1915 was initiated with photographs of intellectuals arrested on April 24. Visitors shared

1915'te hayatını kaybeden Ermenilere adanan Hafıza Panosu, 24 Nisan'da tutuklanan aydınların fotoğraflarıyla oluşturulmaya başlandı. Ziyaretçiler, duygu ve düşüncelerini iletmenin yanı sıra, kaybettikleri yakınlarının isim ve fotoğraflarını paylaştı.

Sanatçı Sarkis'in eserlerinden ilham alan iki farklı etkinlikte, çocuklar parmak izlerini gökkuşağı renkleriyle aynalara bırakarak umut dolu bir gelecek için sembolik bir katkı sundu. Neslihan Koyuncu Bali yürütücülüğündeki atölyede ise çocuklar hafızaya ve sanata dair yaratıcı üretimlerde bulundu.

24 Nisan'da, Nesim Ovadya İzrail ve Aylin Vartanyan'ın katılımıyla 1915'in tanıklıklarına odaklanan bir sohbet yapıldı. Ardından, Pangaltı Hafıza Yürüyüşü'nde, o gece gözüktüğüne alınan Ermeni aydınlarının yaşadığı yerler ziyaret edildi.

MÜZELER HAFTASI'NDA 23,5'TA BULUŞTUK

Uluslararası Müzeler Haftası dolayısıyla, 20 Mayıs 2024'te ICOM Eski Başkanı Suay Aksoy ve müzebilimci Yeşim Kartaler'in katılımıyla, küratör Çelenk Bafra'nın moderasyonunda 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nda bir sohbet yapıldı. Etkinlikte, müzelerin hızla değişen dünyadaki işlevi, dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve dekolonizasyon konuları ele alındı.

Çelenk Bafra, müzecilik tanımının geçirdiği dönüşümler üzerinden konuşmayı açtı. Müzelerin teknolojiyle kurduğu ilişkiyi, fiziksel ve dijital deneyimlerin farklarını değerlendirdi. Suay Aksoy, koleksiyonun müzenin temel unsuru olduğunu vurguladı. Dijitalleşmenin, koleksiyonları daha erişilebilir ve katılımcı hale getirme potansiyelini anlattı. Müzenin yalnızca ziyaretçilere değil, topluma karşı da sorumluluğu olduğunu dile getirdi.

Yeşim Kartaler, müzeyi toplumla ilişki kuran bir alan

their feelings and thoughts, as well as the names and photographs of their lost relatives.

In two different activities inspired by artist Sarkis's works, children left their fingerprints on mirrors in the colors of the rainbow, making a symbolic contribution to a hopeful future. In the workshop led by Neslihan Koyuncu Bali, children engaged in creative productions related to memory and art.

On April 24, a conversation focusing on testimonies of 1915 was held with the participation of Nesim Ovadya İzrail and Aylin Vartanyan. Afterwards, during the Pangaltı Memory Walk, places where Armenian intellectuals arrested that night had lived were visited.

WE MET AT 23.5 DURING MUSEUMS WEEK

On the occasion of International Museums Week, on May 20, 2024, a conversation was held at the 23.5 Hrant Dink Site of Memory with the participation of former ICOM President Suay Aksoy and museologist Yeşim

Kartaler, moderated by curator Çelenk Bafra. The event addressed the function of museums in a rapidly changing world, digitalization, sustainability, and decolonization.

Çelenk Bafra opened the discussion by talking about transformations in the definition of museology. She evaluated museums' relationship with technology and the differences between physical and digital experiences. Suay Aksoy emphasized that collection is the fundamental element of a museum. She explained the potential of digitalization to make collections more accessible and participatory. She expressed that museums have responsibility not only to visitors but also to society.

Yeşim Kartaler defined the museum as a space that establishes relationships with society. She criticized the reduction of collection gathering in Turkey to archaeology and ethnographic objects. She stated that digital tools should not only be presentation elements

olarak tanımlandı. Türkiye’de koleksiyon toplamının arkeoloji ve etnografik nesnelere indirgenmesine eleştiri getirdi. Dijital araçların yalnızca sunum değil, anlatı gücünü destekleyen birer unsur olması gerektiğini belirtti. Sürsür, politik yönlendirmeler ve arşiv çalışmalarına dair görüşlerini paylaşarak, müzelerin toplumsal hafıza üretimindeki rolüne dikkat çekti.

2024 ‘İLHAM VEREN PROJE’ ÖDÜLÜ

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı, 2024 yılında The Best in Heritage tarafından “İlham Veren Proje” ödülüne layık görüldü. Dünyada miras alanındaki en iyi uygulamaları görünür kılmayı amaçlayan The Best in Heritage, Zagreb merkezli uluslararası bir konferansla her yıl öne çıkan projeleri ödüllendiriyor.

Jüri, 23,5’un yalnızca Hrant Dink’in hikâyesini değil, onun mücadelesini de görünür kılarak müzelerin bir sese sahip olabileceğini gösterdiğini belirtti. Hafıza

Mekânı, ihtiyaç duyulan bir cesaret eylemini temsil etmesi ve evrensel değerleri teşvik etmesiyle öne çıktı.

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı, 2023’te Avrupa Müze Forumu tarafından da “Kenneth Hudson Kurumsal Cesaret ve Doğruluk Ödülü”ne değer görülmüştü.

SARKİS, ÜRETTİĞİ YENİ VİTRAYI 23,5’TA ANLATTI

3 Temmuz 2024’te, sanatçı Sarkis’in katılımıyla 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı’nda bir sohbet yapıldı. Etkinlikte Sarkis, Hrant Dink için ürettiği yeni vitrayın hikâyesini ilk kez anlattı. Sarkis, Hrant Dink’in ölümünden sonra içinde taşıdığı acıyı sanat yoluyla dönüştürme sürecini paylaştı. Ahmet Şık’ın çektiği bir fotoğraftan yola çıkan sanatçı, bu görüntüyü unutturmayı, vitrayın izleyicide yeni ve umutlu bir izlenim bırakmasını hedeflediğini ifade etti. Eserdeki bal rengi parmak izlerinin, acının iyileştirilmesi arzusunu simgelediğini vurguladı.

but also elements that support narrative power. By sharing her views on censorship, political manipulations, and archival work, she drew attention to museums’ role in producing social memory.

2024 “PROJECT OF INFLUENCE” AWARD

23.5 Hrant Dink Site of Memory was awarded the 2024 Projects of Influence Award by The Best in Heritage. The Best in Heritage, which aims to make the best practices in the heritage field visible worldwide, awards outstanding projects annually through an international conference based in Zagreb.

The jury stated that 23.5 showed that museums can have a voice by making visible not only Hrant Dink’s story but also his struggle. The site of memory stood out for representing a much-needed act of courage and promoting universal values.

The 23.5 Hrant Dink Site of Memory had also been awarded the “Kenneth Hudson Award for Institutional

Courage and Integrity” by the European Museum Forum in 2023.

AT 23.5 SARKIS DISCUSSED HIS NEW STAINED GLASS

On July 3, 2024, a conversation was held at the 23.5 Hrant Dink Site of Memory with the participation of artist Sarkis. At the event, Sarkis told the story of his new stained glass created for Hrant Dink for the first time. Sarkis shared his process of transforming the pain he carried inside after Hrant Dink’s death through art. Starting from a photograph taken by Ahmet Şık, the artist expressed that he aimed to make this image unforgettable and for the stained glass to leave a new and hopeful impression on the viewer. He emphasized that the honey-colored fingerprints in the work symbolize the desire to heal pain.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
 ASLI YOLCU
 NAYAT KARAKÖSE

23,5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI ÖĞRENME PROGRAMLARI

23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY LEARNING PROGRAMS

DESTEKÇİ
SUPPORTER

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı öğrenme programlarıyla birlikte sosyal dönüşüme katkı sağlayan bir mekân olarak çalışmalarını sürdürüyor. Düzenli olarak yapılan, deneyimi ve öğrenmeyi esas alan turlar ve atölyeler arasında 'Rehberli Tur', 'Hrant Dink'in Çalışma Odası'ndan Ermeni Kültürü ve Tarihine Bir Bakış Atölyesi', '23,5'u Keşfediyoruz Atölyesi' ve 'Hafıza Mekânları Atölyesi' yer alıyor. 2024 yılında, 23,5'u 2500'ün üzerinde kişi ziyaret etti, 800 kişi atölye ve turlara katıldı.

REHBERLİ TUR

Rehberli turda katılımcılar, 23,5'teki tematik odaları gezerken, bir yandan da Hrant Dink'in hayatı, mücadelesi, 23,5'un kuruluş hikâyesi, Sebat Apartmanı'nın hafızası ve insan hakları ekseninde sohbet ediyor. Düzenli olarak yapılan bu turların farklı tarih ve saat seçenekleri sunularak geniş bir kitleye

23.5 Hrant Dink Site of Memory is a space that contributes to social transformation with its learning programs. Among the regularly ongoing tours and workshops based on learning and experience are 'The Guided Tour', 'A Look at Armenian Culture and History from Hrant Dink's Office', 'Exploring 23.5' and 'Memory Sites Workshop'. In 2024, more than 2500 people visited 23.5 and 800 people participated in workshops and tours.

THE GUIDED TOUR

The guided tour leads the participants to explore the thematic rooms at 23.5 while engaging in conversations about Hrant Dink's life, his struggle, the founding story of 23.5, the memory of the Sebat Building and human rights. These tours are held regularly and aim to reach a wide audience by offering different date and time options. Guided tours, lasting approximately 1 hour, can also be conducted online upon request.

ulaşması hedefleniyor. Yaklaşık 1 saat süren turlar talep üzerine çevrimiçi de yapılabilir.

23,5'U KEŞFEDİYORUZ

15-24 yaş aralığında katılımcılarla yürütülen ve 2 saat süren '23,5'u Keşfediyoruz' atölyesinde ziyaretçilerin fikirlerine, izlenimlerine ve bireysel olarak deneyimlemelerine alan açılıyor. Rehberli turun ardından katılımcılar, 23,5'un bölümleriyle ve içeriğiyle ilgili çeşitli sorular ve bilgiler barındıran 'Etkileşim Haritası'yla mekânı deneyimliyorlar. Atölye sonunda katılımcılar deneyimlerini ve fikirlerini paylaşıyorlar.

HRANT DİNK'İN ÇALIŞMA ODASI'NDAN ERMENİ KÜLTÜRÜ VE TARİHİNE BİR BAKIŞ

2007 yılındaki haliyle korunan Hrant Dink'in çalışma odası, mobilyaların ve kitapların yanı sıra duvarlara asılı resimler, fotoğraflar ve süs eşyaları barındırıyor. Bu odadan yola çıkarak tasarlanan 'Hrant Dink'in

Çalışma Odasından Ermeni Kültürü ve Tarihine Bir Bakış' atölyesi Hrant Dink'in odasındaki imgeler ve onların arasındaki ilişkiler ekseninde Ermeni kültür ve tarihine kapı aralıyor. Görsel ve işitsel materyallerle desteklenen bu atölye 23,5'ta yüz yüze ve sanal tur üzerinden çevrimiçi olarak yapılıyor ve yaklaşık 2 saat sürüyor.

HAFIZA MEKÂNLARI ATÖLYESİ

Hafıza mekânı kavramını, hafıza mekânlarının işlevlerini, bu mekânların toplumsal adalet, barış inşası ve geçmişle yüzleşme pratikleri üzerinde oynadığı rolü ele alan atölyede katılımcılar dünyanın farklı coğrafyalarında bulunan, soykırım, darbe, diktatörlük, Apartheid gibi zor geçmişlerle yüzleşen hafıza mekânları, müzeler ve anıtlardan örnekleri keşfederek ilham verici hafızalaştırma çalışmaları hakkında bilgi edinme fırsatı buluyor. Yüz yüze yapılan bu atölye talep üzerine çevrimiçi de yapılabilir.

EXPLORING 23.5

The 'Exploring 23.5' workshop, which lasts 2 hours and is conducted with participants aged 15-24, opens up space for visitors' ideas, impressions and individual experiences. Following the guided tour, participants experience the space with the 'Interaction Map', which contains various questions and information about the sections and content of 23.5. At the end of the workshop, participants share their experiences and listen to each other's ideas.

A LOOK AT ARMENIAN CULTURE AND HISTORY THROUGH HRANT DINK'S OFFICE

Hrant Dink's Office, preserved as it was in 2007, consists of furniture, books, documents, pictures that are hung on the wall, photos, trinkets, and souvenir objects. The workshop aims to shed light on Armenian culture and history based on the relations between the

objects in Hrant Dink's Office. Supported by audio-visual materials, this workshop is held face-to-face and through a virtual tour, lasting approximately 2 hours.

MEMORY SITES WORKSHOP

Memory Sites Workshop addresses the concept of memory sites, their functions, and the role they play in social justice, peacebuilding, and confronting past practices. Participants have the opportunity to learn about inspiring memorialization efforts by exploring examples of memory sites, museums, and monuments in different parts of the world that face difficult pasts such as genocide, coups, dictatorships, and apartheid. This workshop is held face-to-face and can also be conducted online upon request.

YUNANCA'DA ŞEHİR ANLAMINDAKİ
“POLİS”TEN GELEN BOLİS, ESKİDEN BERİ
ERMENİLER TARAFINDAN İSTANBUL'A
ATIFTA BULUNURKEN KULLANILIR.

HRANT DİNK VAKFI BÜNYESİNDE
KURULAN BOLİS ENSTİTÜSÜ,
TÜRKİYE'DE TARİH, SOSYOLOJİ,
KÜLTÜR ALANLARINDA ÇOĞULCULUĞU
MERKEZİNE ALAN, MİLLİYETÇİLİK,
IRKÇILIK VE CİNSİYETÇİLİKTEN UZAK,
DİSİPLİNLERARASI ALTERNATİF
ÇALIŞMALARIN ÜRETİLMESİNE VE

FROM THE GREEK WORD FOR CITY
“POLIS”, BOLIS HAS LONG BEEN USED
BY ARMENIANS WHEN REFERRING
TO ISTANBUL.

ESTABLISHED WITHIN THE HRANT DINK
FOUNDATION, THE BOLIS INSTITUTE
AIMS TO SUPPORT THE PRODUCTION
OF ALTERNATIVE INTERDISCIPLINARY
STUDIES IN THE FIELD OF HISTORY,
SOCIOLOGY AND CULTURE THAT ARE
PIVOTED AROUND PLURALITY, FREE OF
NATIONALISM, RACISM AND SEXISM;

ARAŞTIRMACILARIN YETİŞMESİNE
DESTEK OLMAYI AMAÇLAYAN BİR
BİRİMDİR. ÇOĞULCU VE DEMOKRATİK BİR
TARİH YAZIMI, KAPSAYICI KÜLTÜR-SANAT
ÇALIŞMALARI, ÇOKKÜLTÜRLÜ SOYUT
VE SOMUT KÜLTÜREL MİRASIN TANINMASI
VE KORUNMASI AMACIYLA YÜRÜTÜLEN
ÇALIŞMALAR İÇİN BİR MERKEZ
OLMAYI AMAÇLAR.

BOLİS, AKADEMİK VE BAĞIMSIZ
ARAŞTIRMALAR YAPAN KİŞİLERİ
VE KURUMLARI DESTEKLERKEN,

BU AMAÇ DOĞRULTUSUNDA ARAŞTIRMA
VE İNCELEME ÇALIŞMALARI, PROJE
GELİŞTİRME VE YÜRÜTME, KÜTÜPHANE
VE ARŞİV OLUŞTURMA GİBİ FAALİYETLER
SÜRDÜRMEKTEDİR.

BOLİS

21

AND TO CONTRIBUTE TO TRAINING
RESEARCHERS IN TURKEY. IT ASPIRES
TO BE A CENTER FOR A PLURALISTIC
AND DEMOCRATIC HISTORIOGRAPHY,
INCLUSIVE CULTURAL AND ARTS
PROJECTS AND ACTIVITIES CARRIED
OUT FOR THE RECOGNITION AND
PRESERVATION OF MULTICULTURAL
TANGIBLE AND INTANGIBLE HERITAGE.

BOLIS CARRIES OUT A HOST OF
ACTIVITIES INCLUDING RESEARCH AND
ANALYSIS, PROJECT IMPLEMENTATION

AND CREATING A LIBRARY AND ARCHIVE
WHILE SUPPORTING PEOPLE AND
INSTITUTIONS CARRYING OUT ACADEMIC
AND INDEPENDENT RESEARCH.

Batı, çokkültürlülükle gerçek anlamda henüz yeni tanışıyor. Çeşnilikte en farklı kültürlerle sahip Amerika'nın geçmişi dahi sadece iki asırlık. Avrupa ise 'öteki ile birlikte yaşama'yı deyim yerindeyse laboratuvar da deney yapı yapı üretiyor. Köklü bir çokkültürlü yaşam geleneği olmadığı için de bizim için sıradan(!) sayılan türban gibi bir konuda apışıp kalıyor, ne yapacağını şaşıyor. Fransa tipik bir örnek. Dini simgelerin okullarda kullanılmamasına yönelik yasanın kabulünde yaşanan sancı halen kıvrandırıyor. Ama adamlara bir diyecek yok çünkü tecrübeleri olmasa da tekkültürlülüğten çokkültürlülüğe, teklikten birliğe doğru iyiniyetle gün geçtikçe daha iyisini beceriyorlar. Bizde ise tecrübe var, lakin niyet yok.

Çokkültürlülük kavramına antipati duyan çevrelerimiz hayli kaygılı. En büyük kaygıları da, ön plana çıkmaları halinde farklılıkların giderek fıkralaşması ve birliğimizin, bütünlüğümüzün bozulması.

Birliğimizle, bütünlüğümüzle örtülmeye çalışılan ise aslında tekliğimiz.

Hani "Ne mozaiki lan, mermer" deyişi vardı ya... İşte o. Böyle olmasına rağmen. "Bizde çokkültürlülük zaten var, yenisine ne gerek var ki" tavrından da bir gıdım taviz verdiğimiz yok.

Rivayete göre bir zamanlar birarada yaşama muhabbetimiz o denli güçlüymüş ki farklılıklarımızı fıkralaştırır, birbirimizle oynaşmışız.

Yan yana geldik mi bir Türk, bir Kürt, bir Ermeni, bir Yahudi, bir Rum, gayı tutmayın bizi gitsin.

"Kürt, Türk bir de Ermeni üç arkadaş yolda gidiyorlarmış..." diye başlarmışız birbirimizi 'Ti'ye alacak denli atışmaya, sevimye. Hey gidi günler hey... Farklılığımıza kızacağımıza, farklılığımızla eğlenirmişiz.

Farklılığı eğlenceye dönüştürmek... İnsanoğlunun uygarlaşmasının gerçek göstergesi belki de bu.

Ama sonra... Gün gelmiş, birbirimizden korkmuş, fıkralarımızı dahi anlatamaz olmuşuz.

FARKLILAŞSAK DA FIKRALAŞSAK

CREATING ANECDOTES BASED ON OUR DIFFERENCES

The West has only recently been introduced to multiculturalism in the real sense. Even the United States of America, who has the widest variety in flavours when it comes to culture, is only two hundred years old.

On the other hand, the experience of 'living with the other' in Europe is produced, so to speak, by laboratory experiments.

And since it does not have a deep-rooted tradition of multicultural life, Europe is often left baffled on issues such as the headscarf, which we consider matter-of-fact (!), and does not know what to do.

France is a typical example. The throes of pain suffered during the approval of the law regarding the prohibition of religious symbols in schools are still being felt.

But it is impossible to condemn them for this, because despite their lack of experience, they manage to improve their stance by the day in their transition from mono-culturalism to multi-culturalism, from isolation to inclusion.

As for us, we have the experience, but not the intention.

Those who dislike the concept of multiculturalism are

quite worried. And their greatest worry is this:

If our differences are emphasized, they will turn into anecdote and jokes, and then, our unity and integrity as a nation will be damaged.

What is trying to be covered up with the concepts of unity and integrity are in actual fact is the claim for homogeneity.

You remember the words, "Who dare says we (Turkey) resemble(s) a mosaic, we are like marble and nothing else" ... That's the claim.

Despite of this, we do not compromise one iota from the stance that proclaims "We already have multiculturalism, why do we need a new version."

The story goes that, once our fondness for living together was so strong that we used to create anecdotes and stories from our differences, and pull each other's legs telling them.

A Turk, a Kurd, an Armenian, a Jew, a Greek, once we got together, there would be no holding us back.

"Three friends, a Kurd, a Turk and an Armenian, were walking along the street..." we used to start off, teasing each other, playing with each other. Those

'Tek'lik adına birçok zenginliğimizi yitirdiğimiz gibi neşemizi de kaybetmişiz.

Tekrar o günlerimizi yakalayabilir miyiz?

Yakalamak için nereden başlamalıyız?

'Siyaset, politika' gibi ürkütücü lafları bıraksak da eğitimden mi başlasak yoksa?

Farklılıklarımızı hiç çıkmamacasına belleğimize kazıyacak ders üniteleri, araştırma konuları mı koysak ders kitaplarımıza?

Belki de en iyisi alfabeden başlamak.

"Ali topu Veli'ye at"ın yanına bir de "Ali topu Hagop'a at"ı eklemek.

Beyoğlu gazetesinin azınlıkları buluşturan bir toplantısında da sormuştum bu soruları, orada da yinelemiştim önerilerimi.

Apoyevmatini gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni Mihail Vasiliadis dostum, espriyle takıldı bu "Ali Topu Hagop'a at" sloganına.

"Vallahi başına iş açacak laf ediyorsun" diyerek esprisini patlattı.

"Ali topu at diyorsun ama ya bu topu Ali bir başka top anlar da askere gittiğinde topu ele geçirdiğinde Hagop'a nişanlarsa ne olacak? Bana ilkokulda böyle öğretiler demez mi?"

Gülüştük bir iyice.

İçimden "İşte bu" diyordum "İşte bu."

Bir farklının diğerine endeksli travmatik ya da paranoyak ruh halinin hangi boyutlarda gezinebileceğini gösterse de, yakalamamız gereken birliktelik işte bu.

Farklılıklarımızı fıkralaştırmak...

HRANT DİNK
AGOS
4 HAZİRAN 2004
JUNE 4TH, 2004

23

were the days. Instead of losing our temper over our differences, we used to entertain ourselves with them. To transform difference into entertainment... This might be the true sign of human civilization.

But then... A day came when we began to fear each other, and could not even tell each other our jokes and stories.

We did not only lose many of our richness in the name of 'homogeneity', but we lost our joy as well.

Can we recapture those days?

Where should we begin to capture them?

Should we perhaps leave chilling words like 'politics' aside and begin with education?

Should we introduce course units, research topics to our school books that will inscribe our differences in our memory for good?

Perhaps it is best to begin with the alphabet book.

To add, next to "Ali, throw the ball to Veli," another sentence that says, "Ali, throw the ball to Hagop."

I once asked these questions, and repeated my proposals at a meeting organized by Beyoğlu newspaper that brought together minorities.

My friend Mihail Vasiliadis, the editor-in-chief of the Apoyevmatini newspaper, pulled my leg about my proposal including the slogan "Ali, throw the ball to Hagop."

"You're honestly going to get yourself into trouble," he joked.

"You say, Ali throw the ball, but what if Ali misunderstands what you mean by ball (the word for ball and cannon/cannonball are the same in Turkish) and targets the cannon towards Hagop when he is doing his military service? Will he not justify his action by saying, well, that's what they taught me in primary school?"

We had a good laugh.

"This is exactly what I mean," I said to myself, "This is it."

Although it also shows the extent of the traumatic or paranoid mood of a different individual, a mood linked to the mood of another different individual, this is the togetherness we have to capture.

To create anecdotes based on our differences...

PROJE EKİBİ**PROJECT TEAM**

AYFER BARTU CANDAN

BELGİN AKTÜRK

MEHMET POLATEL

TENİ LORİN YEŞİLTEPE

ZEYNEP KARABABA

**AZINLIK HAKLARI
AKADEMİSİ****MINORITY RIGHTS
ACADEMY****DESTEKÇİLER****SUPPORTERS**

Consulate General of Sweden
Istanbul

HDV Azınlık Hakları Akademisi, dünyadaki ve Türkiye’deki azınlık hakları çalışmalarını tartışmayı, bu konuda farkındalığı artırmayı ve çözüm önerilerinin şekillenmesine katkıda bulunmayı amaçlıyor. 2024’te Akademiye 200’ün üzerinde başvuru yapıldı ve değerlendirme sürecinin ardından farklı alanlardan ve şehirlerden yirmi katılımcı programa kabul edildi.

7-10 Haziran 2024 tarihleri arasında İstanbul’da Anarad Hıçutyun Binası’nda yüz yüze yapılan oturumlarda, on uzman eşliğinde uluslararası ve ulusal hukukta azınlık hakları, karşılaştırmalı azınlık politikaları, tarihsel süreçler ve savunuculuk mekanizmaları ele alındı. İlk gün, azınlık kavramının tanımı ve azınlık haklarının uluslararası hukuk bağlamında nasıl şekillendiği tartışıldı. İkinci gün, Türkiye’de azınlık haklarına dair mevzuat, erken Cumhuriyet döneminden günümüze azınlık politikaları ve insan hakları hukukunun etkileri incelendi.

The HDV Minority Rights Academy aims to discuss minority rights studies in Turkey and worldwide, raise awareness, and contribute to developing solution proposals. In 2024, the academy received over 200 applications, and after the evaluation process, twenty participants from different fields and cities were admitted to the program.

During the in-person sessions held at the Anarad Hıçutyun Building in Istanbul between June 7-10, 2024, topics such as minority rights in international and national law, comparative minority policies, historical processes, and advocacy mechanisms were covered with ten experts. On the first day, the definition of minorities and the formation of minority rights within the context of international law were discussed. The second day focused on legislation related to minority rights in Turkey, examining minority policies from the early Republican period to the present and the impact of human rights law.

On the third day, a comparative approach to minority

Üçüncü gün, azınlık haklarına karşılaştırmalı bir perspektifle yaklaşılarak Amerika kıtasındaki yerli halklar, Doğu Avrupa'daki azınlık politikaları ve Åland Adaları ile Danimarka-Almanya sınır bölgesindeki azınlık meseleleri örnek vaka olarak ele alındı. Son gün ise azınlık hakları savunuculuğuna odaklanıldı; BM ve Avrupa'da azınlık hakları savunuculuğu ve toplumsal cinsiyet ile ayrımcılık konuları tartışıldı.

Programın ikinci aşaması, Eylül-Kasım 2024 döneminde düzenlenen dört çevrimiçi seminer ile devam etti. Birinci oturumda, dil hakları konusu ele alındı. Uluslararası hukukta dil hakkının kapsamı tartışıldı ve Türkiye'de anadil eğitimi ile ilgili yasal çerçeve değerlendirildi. İkinci oturumda, din, inanç ve vicdan özgürlüğü konuları işlendi. Uluslararası hukukta din özgürlüğünün kapsamı ele alınırken, Türkiye'deki uygulamalar ve azınlık inanç gruplarının karşılaştığı zorluklar incelendi. Üçüncü oturumda, kültürel miras ve mülkiyet hakları üzerinde duruldu. Gayrimüslim azınlıkların

mülkiyet sorunları ve azınlık vakıflarıyla ilgili hukuki süreçler tartışıldı. Kültürel mirasın korunmasına yönelik uygulamalar değerlendirildi. Dördüncü ve son oturumda, etnik-dinî çatışmalar karşılaştırmalı bir perspektifle ele alındı. Fransa, İngiltere ve İspanya'daki etnik çatışmaların tarihsel arkaplanı incelenirken, Kürt meselesinin tarihsel dönüşümü ve güncel durumu tartışıldı.

Akademinin bütün derslerine katılan ve bitirme yazısını tamamlayan katılımcılar akademiden mezun olmaya hak kazandı. Mezun olan katılımcılar Azınlık Hakları Akademisi'nin alt hibe programına başvurma hakkı kazandı. Hibe programına dokuz proje başvurusu yapıldı ve seçici kurul akademinin vizyon ve misyonunu gözeterek beş projeye hibe verdi.

rights was adopted, with case studies on Indigenous peoples in the Americas, minority policies in Eastern Europe, and minority issues in the Åland Islands and the Denmark-Germany border region. The final day was dedicated to minority rights advocacy, covering advocacy mechanisms at the UN and in Europe, as well as discussions on gender and discrimination.

The second phase of the program continued with four online seminars held between September and November 2024. The first session focused on language rights, discussing the scope of linguistic rights in international law and evaluating the legal framework for mother tongue education in Turkey. The second session covered freedom of religion, belief, and conscience, exploring the scope of religious freedom in international law and examining the challenges faced by minority faith communities in Turkey. The third session addressed cultural heritage and property rights, discussing the property issues of non-Muslim minorities, legal processes concerning minority

foundations, and practices for protecting cultural heritage. The fourth and final session analyzed ethnic and religious conflicts from a comparative perspective, reviewing the historical background of ethnic conflicts in France, the UK, and Spain, while also examining the historical evolution and current situation of the Kurdish issue.

Participants who attended all sessions and completed their final paper were eligible to graduate from the academy. Graduates also earned the right to apply for the Minority Rights Academy's sub-grant program. Nine project proposals were submitted, and the selection committee, considering the academy's vision and mission, awarded grants to five projects.

PROJE EKİBİ**PROJECT TEAM**

AYFER BARTU CANDAN

BELGİN AKTÜRK

MEHMET POLATEL

TENİ LORİN YEŞİLTEPE

ZEYNEP KARABABA

**AZINLIK HÂLLERİ
PODCAST SERİSİ****AZINLIK HÂLLERİ
PODCAST SERIES****DESTEKÇİLER****SUPPORTERS**

Consulate General of Sweden
Istanbul

‘Azınlık Hâlleri’ isimli podcast kanalında 2024’te on iki bölüm yayınlandı. Seri boyunca, Türkiye’deki ve Türkiye dışındaki azınlık hakları politikalarını, azınlıkların yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara dair çözüm önerilerini uzmanlarla birlikte kapsamlı bir şekilde ele aldık.

Birinci bölümde Samim Akgönül’le azınlık kavramını ve kavramın nasıl dönüştüğünü, azınlık olmanın kriterlerini ve ‘yeni azınlıklar’ın kimler olduğu konularını konuştuk. İkinci bölümde Olgun Akbulut’la uluslararası hukuk ve azınlık haklarını, bu hakların nasıl ortaya çıktığını ve hem BM hem de Avrupa özelinde uluslararası hukuktaki azınlık hakları mevzuatını ele aldık. Batı Avrupa’da azınlık haklarını ele aldığımız üçüncü bölümde, Elçin Aktoprak’la ulusal azınlık kavramının ortaya çıkış hikâyesini, Batı Avrupa’dan farklı örneklerle ulusal azınlıkların haklarının tarihsel dönüşümünü tartıştık.

Azınlık
Hâlleri

Since March 12, 2024, twelve episodes have been released on the “Azınlık Hâlleri” podcast channel. In this series, with experts, we thoroughly examine minority rights policies, related issues, and proposed solutions both in Turkey and internationally. In the first episode, we talked with Samim Akgönül about the concept of minority and its transformation, the criteria for being a minority, and who the “new minorities” are. In the second episode with Olgun Akbulut, we discussed international law and minority rights, focusing on how these rights emerged and examining the legislation regarding minority rights in international law, both within the UN and Europe. In the third episode, where we explored minority rights in Western Europe, we spoke with Elçin Aktoprak about the emergence of the concept of “national minority” and the historical transformation of the rights of national minorities, using various examples from Western Europe.

Dördüncü bölümde, Baskın Oran’la Lozan Barış Antlaşması’nın kapsamını, önemini ve hükümlerini azınlık haklarını bakımından inceledik. Beşinci bölümde Turgut Tarhanlı’yla günümüzdeki azınlık haklarının Türkiye’deki seyrini ve uluslararası hukukun buna etkisini konuştuk. Altıncı bölümde, Kenan Çayır, eğitim hakkını, ders kitaplarında azınlık kavramının ele alınış biçimlerini ve kitapların hazırlanmasında kapsayıcılığın önemini paylaştı. Yedinci bölümde, Mine Yıldırım’la din ve vicdan özgürlüğü hakkını, bu kavramlara uluslararası hukukta nasıl yer verildiğini ve Türkiye’de bu kavramların yerinin ne olduğunu inceledik. Sekizinci bölümde, Ohannes Kılıçdağı, HDV’nin yayımladığı Dar Gömlek isimli rapor özelinde Ermeni kurumlarını ve karşılaştıkları sorunlarını çözüm önerileriyle birlikte inceledi. Dokuzuncu bölümde, Lerna Ekmekçioğlu, Lozan Barış Antlaşması’nın hem azınlıklar hem de devlet elitleri ve bürokrasisi

tarafından nasıl yorumlandığını anlattı. Onuncu bölümde, Yeşim Bayar’la soyadı kanununun tarihçesini, azınlıklar üzerindeki etkilerini ve isimlerin nasıl birer damgalama aracı olarak kullanıldığını konuştuk. On birinci bölümde, Anna Maria Beylunioğlu’yla yemeğin bireyleri ve toplumları tanımlamadaki rolünü, millî kimlikle olan ilişkisini ve azınlık toplumları açısından taşıdığı özel önemi inceledik. On ikinci bölümde ise Nazan Maksudyan, çocukluk kavramını ve çocuk haklarının uluslararası hukuktaki yerini, çocukların siyasetteki öznelliklerini ve etnik kimliğin çocukluk deneyimine etkilerini anlattı. ‘Azınlık Hâlleri’ podcast kanalı, 2025 yılında da yeni bölümler yayınlamaya devam edecek.

In the fourth episode, with Baskın Oran, we examined the scope, significance, and provisions of the Treaty of Lausanne in terms of minority rights. In the fifth episode, with Turgut Tarhanlı, we explored the current trajectory of minority rights in Turkey and the impact of international law on it. In the sixth episode, Kenan Çayır shared insights on the right to education, how the concept of minority is addressed in textbooks, and the significance of inclusivity in developing these books. In the seventh episode, with Mine Yıldırım, we examined the right to freedom of religion and conscience, how these concepts are included in international law, and their place in Turkey.

In the eighth episode, Ohannes Kılıçdağı examined Armenian institutions and the issues they face, along with potential solutions, focusing on the “Tight Outfit” report published by the HDF. In the ninth episode, Lerna Ekmekçioğlu explored how the Treaty of

Lausanne was interpreted by both minorities and state elites and bureaucracy. In the tenth episode, we talked with Yeşim Bayar about the history of surname law, its impact on minorities, and how names have been used as a tool of stigmatization. In the eleventh episode with Anna Maria Beylunioğlu, we discussed the role of food in shaping individuals and societies, its relationship with national identity, and its special significance for minority communities. In the twelfth episode, Nazan Maksudyan analyzed the concept of childhood and the place of children’s rights in international law, children’s agency in politics, and the impact of ethnic identity on childhood experience. The “Azınlık Hâlleri” podcast channel will continue to stream new episodes in 2025.

PROJE EKİBİ**PROJECT TEAM**

AYFER BARTU CANDAN

BELGİN AKTÜRK

MEHMET POLATEL

TENİ LORİN YEŞİLTEPE

ZEYNEP KARABABA

60. YILINDA 1964 SÜRGÜNLERİ VE İSTANBULLU RUMLAR

THE 1964 EXPULSIONS AND THE ISTANBUL GREEKS ON ITS 60TH ANNIVERSARY

DESTEKÇİLER**SUPPORTERS**

ιστός
istos

istos yayın ve Hrant Dink Vakfı işbirliğiyle Fener Maraşlı Okulu'nda '60. yılında 1964 Sürgünleri ve İstanbullu Rumlar' başlıklı bir konferans yapıldı. Üç panelden oluşan konferansta ayrıca iki film gösterimi de oldu. Türkçe ve Yunanca olarak yapılan konferansı, Türkiye'den ve Yunanistan'dan yaklaşık 100 kişi takip etti.

1964 yılında alınan bir kararla, İstanbul'da ikamet etmekte olan Yunan uyruklu Rumlar birkaç hafta içinde sınır dışı edilmişler, aralarında TC vatandaşlarının da bulunduğu on binlerce İstanbullu Rum doğup büyüdüleri ve onların kimliklerini biçimlendiren şehirden koparılmışlardır. Konferans boyunca, 1964 sürgünleri, farklı boyutlarıyla hem akademisyen ve araştırmacılar hem de bizzat bu sürgünü yaşamış olan tanıkların katılımıyla ele alındı.

Konferansın açılış konuşmasını yapan İstanbul Rum Patriği I. Bartholomeos, sürgünlerin Rum toplumu üzerinde yarattığı yıkımı aktarırken, sürgün edilenlerin

**60. YILINDA
1964 SÜRGÜNLERİ
VE İSTANBULLU RUMLAR**
**Η 60^η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΩΝ
ΑΠΕΛΑΣΕΩΝ ΤΟΥ 1964
ΚΑΙ ΟΙ ΡΩΜΙΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ**

Alexis Alexandria Ansima
στη μνήμη του Alexis Alexopoulos

Konferans/Διάσκεψη
20 Kasım/Νοεμβρίου
2024

Yer/Küresel
Maraşlı Okulu, Fener, İstanbul
Μαρασαλις Σχολή, Φενέρ, Πόλη

ιστός
istos

A conference titled "The 1964 Expulsions and the Istanbul Greeks on Its 60th Anniversary" took place at the Fener Maraşlı School in collaboration with istos publishing and the Hrant Dink Foundation. The conference featured three panels and included two film screenings. Approximately 100 people from Turkey and Greece attended the event, which was conducted in Turkish and Greek.

Following a decision made in 1964, Greek nationals residing in Istanbul were deported within a few weeks. Tens of thousands of Istanbul Greek Orthodox, some who held Turkish citizenship were forcibly removed from the city where they were born and raised, a place that had shaped their identities. Throughout the conference, the 1964 expulsions were examined from various perspectives, with contributions from academics, researchers, and witnesses who personally experienced this deportation. Delivering the welcoming speech, Bartholomew I, Greek Patriarch of Istanbul, spoke about the devastation caused

İstanbul'a hasretlerinin devam ettiğini vurguladı. Ardından, konferansın düzenleyicilerinden American College of Greece öğretim üyesi İlay Romain Örs verdiği açılış tebliğinde 1964 Rum sürgünlerinin tarihini, nedenlerini ve sonuçlarını ayrıntılı olarak anlattı. Cumhuriyet boyunca azınlıklara uygulanan ayrımcı politikalar arasında büyük bir göçe sebep olması itibarıyla en vurucusunun bu sürgün kararı olduğunu aktardı.

Ayhan Aktar'ın oturum başkanlığında yapılan '1964 Sürgünleri: Kavramsal Tartışmalar' başlıklı birinci panelde Hakan Yücel ve Süheyla Yıldız, yaptıkları alan çalışması kapsamında gençlerin sürgünü hatırlama biçimlerini ele aldı. Ioannis Grigoriadis, Kıbrıs'ın sürgündeki rolünü incelerken, Nikos Uzunoğlu, sürgün edilenlerin geride bırakmak zorunda kaldıkları mülkler sorununu aktardı. Panelin son konuşmacısı Rıdvan Akar, iki rapor özelinde dönemin hükümetlerinin azınlık karşıtı politikalarını vurguladı. Ardından, Gazeteci

Melike Çapan'ın hazırladığı, 'Yeniden Buluşacağız: İmroz'un 1964 Belleği' başlıklı filmin gösterimi yapıldı. Belgeselde, 1964 sürgünlerinin İmrozlu Rumlara etkisi tanıkların ifadeleriyle ele alınıyor.

Seçkin Erdi'nin oturum başkanlığında yapılan ikinci panelde, sürgün çalışmalarında yeni yaklaşım ve yönelimler Yorgos Katsanos, George Mavroudis, Elif Kevser Özer ve Buket Cengiz tarafından ele alındı.

Konferansın '1964 Sürgünlerinden Tanıklıklar ve Anılar' başlıklı son panelinin oturum başkanlığını Manolis Kostidis yaptı. İlk defa 1964 sürgünlerini bizzat yaşamış olanların kendi deneyimlerini ve anılarını anlattıkları panelde sürgünün insanların hayatlarındaki yıkıcılığı vurgulandı.

Konferansın sonunda ise, 2004 yapımı, Tassos Boulmetis tarafından yönetilen 'Politiki Kouzina [Bir Tutam Baharat]' filminin gösterimi yapıldı. Türkiye'de sinemalarda gösterime girmeyen filmde, 1964 sürgününe uğramış bir ailenin yaşadıkları aktarılıyor.

by the deportations within the Greek community, emphasizing that those deported continue to long for Istanbul. Following him, İlay Romain Örs, a faculty member at the American College of Greece and one of the conference organizers, delivered an opening speech detailing the history, causes, and consequences of the 1964 Greek expulsions. She noted that among the discriminatory policies applied to minorities throughout the Republic era, this deportation decision was the most significant due to the large-scale migration it triggered.

In the first panel, titled "The 1964 Deportations: Conceptual Discussions" and chaired by Ayhan Aktar, Hakan Yücel and Süheyla Yıldız explored how young people remember the deportation, drawing on their field research. Ioannis Grigoriadis investigated the role of the Cyprus issue in the deportations, whilst Nikos Uzunoğlu addressed the question of the properties that the deportees were forced to leave behind. The panel's final speaker, Rıdvan Akar, emphasized the anti-minority policies of the governments of that

period, focusing specifically on two reports. Afterwards, the film "We Will Meet Again: The 1964 Memory of Imbros" prepared by journalist Melike Çapan, was screened. The documentary addresses the impact of the 1964 expulsions on the Greeks of Imbros through witness testimonies. In the second panel, chaired by Seçkin Erdi, new approaches and trends in the study of expulsions were discussed by Yorgos Katsanos, George Mavroudis, Elif Kevser Özer, and Buket Cengiz.

The final panel of the conference, titled "Testimonies and Memories from the 1964 Deportations," was chaired by Manolis Kostidis. In this panel, individuals who personally experienced the 1964 deportations shared their stories and memories for the first time, highlighting the devastating impact of the deportation on people's lives. At the conclusion of the conference, the 2004 film "Politiki Kouzina [A Touch of Spice]", directed by Tassos Boulmetis, was screened. This film, which did not have a theatrical release in Turkey, portrays the experiences of a family subjected to the 1964 expulsions.

KARDES'i ÜCRETSİZ İNDİRİN
DOWNLOAD KARDES FOR FREE

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
ATOM ŞAŞKAL
DAMLA BARIN
İPEK MAYIS OĞUZ
LORİN KURLUKAYA

KARDES - ÇOKKÜLTÜRLÜ HAFIZA TURLARI MOBİL UYGULAMASI

30

**KARDES - MULTICULTURAL
MEMORY TOUR
MOBILE APPLICATION**

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS

2018 yılında başlayan proje, 2024 yılında Alman İşbirliği, Calouste Gulbenkian Vakfı ve Chrest Vakfı'nın desteğiyle devam etti. Türkiye'nin somut ve somut olmayan kültürel mirasını görünür kılmak ve şehirlerin çokkültürlü hikâyelerini yaygınlaştırmak amacıyla tasarlanan KarDes mobil uygulaması, içeriğini ve etkileşimini bu sene de artırdı. Uygulamaya Diyarbakır'dan yeni hafıza turlarının ve Diyarbakır'ı içeren güncellenmiş 'Keşfet' haritasının da dahil edilmesiyle, KarDes'e yeni bir şehir eklenmiş oldu. İstanbul'un içeriklerine ise bir semt turu ve iki tematik tur eklendi.

İstanbul'un, Ankara'nın, İzmir'in ve Diyarbakır'ın az bilinen zenginliklerini gün yüzüne çıkarmak için 2000'i aşkın kültürel miras yapısını kullanıcılarla buluşturan, her biri ortalama iki saat süren ve dokuz ile 15 arası durağa sahip 41 hafıza turuyla farklı bölgelerin çokkültürlü geçmişlerini ortaya çıkaran KarDes, 2024

The project, which began in 2018, continued in 2024 with the support of German Cooperation, Calouste Gulbenkian Foundation, and Chrest Foundation. The KarDes mobile application, designed to make Turkey's tangible and intangible cultural heritage visible and to disseminate the multicultural stories of cities, increased its content and interaction this year as well. With the addition of new memory tours from Diyarbakır and an updated Discovery map including Diyarbakır, a new city was added to KarDes. One neighborhood tour and two thematic tours were added to Istanbul's content.

KarDes, brings together more than 2,000 cultural heritage structures users with to uncover the lesser-known riches of Istanbul, Ankara, Izmir, and Diyarbakır. It reveals the multicultural past of different regions with 41 memory tours, each lasting an average of two hours with between nine and 15 stops. KarDes

senesinde 7 bine yakın yeni kullanıcı tarafından indirildi. KarDes projesinde, İstanbul'un, Ankara'nın, İzmir'in ve Diyarbakır'ın çokkültürlü semtlerinin hikâyelerinin toplanması için, aralarında sözlü tarih mülakatları, edebi eserler, fotoğraflar, eski haritalar ve arşiv kayıtlarının da olduğu çeşitli kaynaklar kullanıldı. Yazılı ve sözlü kaynakların incelenmesinin yanı sıra, saha gezileri, atölyeler ve turlar yapıldı.

DIYARBAKIR YENİ İÇERİKLERİ

KarDes mobil uygulamasına Diyarbakır'dan Hançepek, Öte Mahalle ve Yenişehir bölgelerinin çokkültürlü geçmişini ve az bilinen hikâyelerini ortaya çıkaran üç yeni hafıza turu eklendi. Deva Hamamı, Dört Ayaklı Minare, Çarşıya Şewitî, Surp Giragos Ermeni Kilisesi, Meryem Ana Süryani Kilisesi, Yahudi Mahallesi, Demirciler Çarşısı, Turistik Otel ve Dilan Sineması gibi kentin çokkatmanlı hafızasından izler taşıyan pek

çok hikâyeye ulaşılabilir. Buna ilaveten elliye aşkın sözlü tarih görüşmesinin video kesitleri KarDes'in Diyarbakır içeriklerinin bulunduğu sayfalara eklendi. Kullanıcılar, KarDes mobil uygulamasıyla Tümes'in Fırını, Viktorya Apartmanı, Paşa Hamamı, Puşucu Sokak ve diğer pek çok mekânın ve insanın hikâyelerini Diyarbakırlılardan dinleyebiliyor. Hafıza turlarına ek olarak, Diyarbakır'daki cami, kilise, sinagog, okul ve mezarlık gibi yapılardan oluşan 300'e yakın yapının yer aldığı kültürel miras envanteri de 'Keşfet' sayfasına eklendi.

Aralık ayında Wejêgeh Amed'de yapılan etkinlikte KarDes'in hafıza turlarının Diyarbakır içerikleri tanıtıldı. 'KarDes Diyarbakır: Rotalar, Mekânlar ve Anılar' başlıklı söyleşide Damla Barın ve İpek Mayıs Oğuz araştırma sürecini ve yeni hazırlanan içerikleri sundular.

was downloaded by nearly 7,000 new users in 2024. For the KarDes project, various sources including oral history interviews, literary works, photographs, old maps, and archival records were used to collect the stories of the multicultural neighborhoods of Istanbul, Ankara, İzmir, and Diyarbakır. In addition to examining written and oral sources, field trips, workshops, and tours were conducted.

NEW CONTENT ON DIYARBAKIR

Three new memory tours revealing the multicultural past and lesser-known stories of the Hançepek, Öte Mahalle, and Yenişehir districts of Diyarbakır were added to the KarDes mobile application. Many stories bearing traces of the city's multilayered memory can be accessed, such as Deva Bath, Four-Legged Minaret, Çarşıya Şewitî, Surp Giragos Armenian Church, Virgin Mary Syriac Church, Jewish Quarter, Blacksmiths'

Bazaar, Tourist Hotel, and Dilan Cinema. Additionally, video clips from more than fifty oral history interviews were added to the KarDes's Diyarbakır content. Users can listen to the stories of Tümes' Bakery, Victoria Apartment, Paşa Bath, Puşucu Street, and many other places from Diyarbakır residents through the KarDes mobile application. In addition to memory tours, a cultural heritage inventory consisting of nearly 300 structures including mosques, churches, synagogues, schools, and cemeteries in Diyarbakır was also added to the 'Discover' page.

In December, at an event held at Wejêgeh Amed, KarDes's memory tour content for Diyarbakır was introduced. In the conversation titled 'KarDes Diyarbakır: Routes, Places and Memories,' Damla Barın and İpek Mayıs Oğuz presented the research process and new content.

İSTANBUL YENİ İÇERİKLERİ

2024'te İstanbul içeriklerine yeni turlar eklenmeye devam etti. Surp Haç Tibrevank Lisesi ile yapılan atölyede öğrenciler tarafından hazırlanan içeriklerle yeni bir KarDes turu hazırlandı. Bağlarbaşı turunda semtin hafızasında yer etmiş mekânların ve burada yaşamış insanların hikâyelerine yer verildi.

Hrant Dink Vakfı Ermeni Okulları Arşiv projesi kapsamında, Avrupa Yakası ve Anadolu Yakası Ermeni Okulları turları hazırlandı. Ermeni toplumunun eğitim tarihine ışık tutan turlarda, okulların hikâyelerine ve buralardan yolu geçmiş öğrenci ve öğretmenlerin anılarına yer verildi.

ATÖLYELER

Geçtiğimiz sene olduğu gibi, katılımcıların içerik ürettikleri ve sanal ortamda buluşulan atölyeler bu

sene de yapıldı. Atölye serisi, Diyarbakır'daki Yenişehir bölgesinin çokkültürlü geçmişini ortaya çıkaracak bir hafıza turu içeriğinin hazırlanması için yapıldı. İki farklı atölye çalışmasının ardından katılımcılar, Yenişehir'in geçmişiyile ilgili kendi seçtikleri konu başlıklarına dair metinler kaleme aldı.

Surp Haç Tibrevank Lisesi ile yapılan yüz yüze atölyelerde öğrenciler, Bağlarbaşı bölgesinin çokkültürlü geçmişini ortaya çıkaracak bir hafıza turu içeriğinin hazırlanmasına katkı sundular. Atölye çalışmasının ardından katılımcılar, Bağlarbaşı'nın geçmişiyile ilgili kendi seçtikleri konu başlıklarına dair metinler kaleme aldı. Yenişehir ve Bağlarbaşı hafıza turları, metinlerin editoryal okumasının tamamlanmasının ardından KarDes uygulamasında yerlerini aldı.

NEW CONTENT ON ISTANBUL

New tours continued to be added to the Istanbul content in 2024. A new KarDes tour was prepared with content prepared by students in a workshop held with Surp Haç Tibrevank High School. The Bağlarbaşı tour included stories of places that have taken their place in the neighborhood's memory and people who lived there. Within the scope of the Hrant Dink Foundation Armenian Schools Archive project, European Side and Anatolian Side Armenian Schools tours were prepared. The tours, which shed light on the educational history of the Armenian community, included the stories of schools and memories of students and teachers who passed through them.

WORKSHOPS

As in the previous year, workshops where participants produced content and met in virtual environments

were also held in 2024. The workshop series was conducted to prepare memory tour content that would reveal the multicultural past of the Yenişehir district in Diyarbakır. After two different workshop sessions, participants wrote texts on topics they chose related to Yenişehir's past.

In face-to-face workshops held with Surp Haç Tibrevank High School, students contributed to the preparation of memory tour content that would reveal the multicultural past of the Bağlarbaşı district. After the workshop, participants wrote texts on topics they chose related to Bağlarbaşı's past. The Yenişehir and Bağlarbaşı memory tours took their place in the KarDes application after the editorial reading of the texts was completed.

SAHA ÇALIŞMALARI

KarDes mobil uygulamasının Hafıza Turu ve Keşfet bölümlerindeki içeriklerin bu seneki durağı Diyarbakır oldu. Diyarbakır'ın kültürel miras yapılarının envanterini belirlemek için basılı ve dijital pek çok kaynak incelendi, arşiv fotoğrafları taranarak şehrin hafızasındaki yapıların ve insanların hikâyelerine ulaşıldı. Mayıs ayında, belirlenen noktalar rehberler eşliğinde ziyaret edilerek Diyarbakır'ın kültürel mirasının izi sürüldü. Elde edilen envanter notları Türkiye Kültür Varlıkları Haritası'na işlendi.

SESLENDİRMELERİYLE KATKI SUNANLAR

Ahmet Mümtaz Taylan, Artun Gebenlioğlu, Ayla Jean Yackley, Ayşenil Şamlıoğlu, Banu Güven, Berge Arabian, Berkay Ateş, Ceylan Ertem, Ceren Moray, Cüneyt Yalaz, Devin Özgün Çınar, Ece Dizdar, Ercan Kesal, Erdem Şenocak, Eric Nazarian, Esin Alpogan, Fehmi Karaarslan, Forti Barokas, Gülçin Kültür Şahin, Hale Soygazi, Hayko Cepkin, İlksen Mavituna, Jaklin Çatal, Jennifer Hattam, Kev Orkian, Kevork Malikyan, Lale Mansur, Mahir Günşiray, Naim Dilmener, Naz Göktan, Nazan Kesal, Emine Kolivar, Nejat İşler, Nişan Şirinyan, Nur Sürer, Onur Ünsal, Philip Arditti, Sarp Aydınoglu, Serra Yılmaz, Shakeh Major Tchilingirian, Simon Johns, Songül Öden, Şerif Erol, Tilbe Saran, Tuğrul Tülek, Tülin Özen, Yeğya Akgün, Yekta Kopan, Yetkin Dikinciler.

FIELD WORK

Diyarbakır was this year's destination for the content in the Memory Tour and Discover sections of the KarDes mobile application. Many printed and digital sources were examined to determine the inventory of Diyarbakır's cultural heritage structures, and archival photographs were scanned to reach the stories of buildings and people in the city's memory. In May, the identified points were visited with guides to trace Diyarbakır's cultural heritage. The inventory notes were processed into the Turkey Cultural Heritage Map.

VOICE-OVER CONTRIBUTORS

Ahmet Mümtaz Taylan, Artun Gebenlioğlu, Ayla Jean Yackley, Ayşenil Şamlıoğlu, Banu Güven, Berge Arabian, Berkay Ateş, Ceylan Ertem, Ceren Moray, Cüneyt Yalaz, Devin Özgün Çınar, Ece Dizdar, Ercan Kesal, Erdem Şenocak, Eric Nazarian, Esin Alpogan, Fehmi Karaarslan, Forti Barokas, Gülçin Kültür Şahin, Hale Soygazi, Hayko Cepkin, İlksen Mavituna, Jaklin Çatal, Jennifer Hattam, Kev Orkian, Kevork Malikyan, Lale Mansur, Mahir Günşiray, Naim Dilmener, Naz Göktan, Nazan Kesal, Emine Kolivar, Nejat İşler, Nişan Şirinyan, Nur Sürer, Onur Ünsal, Philip Arditti, Sarp Aydınoglu, Serra Yılmaz, Shakeh Major Tchilingirian, Simon Johns, Songül Öden, Şerif Erol, Tilbe Saran, Tuğrul Tülek, Tülin Özen, Yeğya Akgün, Yekta Kopan, Yetkin Dikinciler.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
TALİN SÜZME

BATI ERMENİCESİ ÇALIŞMALARI VE KONUŞMA ATÖLYELERİ

**WESTERN ARMENIAN STUDIES AND
 SPEAKING WORKSHOPS**

DESTEKÇİ
SUPPORTER

CALOUSTE GULBENKIAN
 FOUNDATION
 ARMENIAN COMMUNITIES

2016 yılından bu yana devam eden Batı Ermenicesi Çalışmaları, yok olmaya yüz tutan bu dili yaşatmak ve yeni kuşaklara aktarmak amacıyla başlatıldı. 2020'den beri çevrimiçi olarak sürdürülen çalışmalar, 2024 yılında bahar, sonbahar ve kış dönemlerinde olmak üzere üç kez yapıldı. Türkiye'nin farklı şehirlerinden; ayrıca ABD, Almanya, Avusturya, Fransa, İngiltere, İsviçre ve Kanada gibi çeşitli ülkelerden toplam 86 katılımcı dört ayrı seviyede sunulan çevrimiçi çalışmalara katıldı. Çalışmalar sırasında Batı Ermenicesini yeni öğrenmeye başlayan katılımcılar, birinci seviyede Ermenice harfleri ve seslerini öğrendi. İkinci seviyedeki katılımcılar, üçüncü seviyede daha da geliştirdikleri okuma ve anlama becerilerini kazandı. Dördüncü seviyeyi tamamlayanlar ise gazete yazıları ve çeşitli edebi türler de dahil olmak üzere farklı metinleri okuyup yorumlamaya başladılar. 2024 yılında konuşma atölyeleri de yapıldı. Bu çevrimiçi atölyelerde katılımcılar her hafta farklı bir tema etrafında sohbet ederek Batı Ermenicesi konuşma pratiklerini geliştirdi.

Launched in 2016, the Western Armenian Studies program aims to keep this endangered language alive and pass it on to new generations. Since 2020, the program has been conducted online. In 2024, three terms were held in spring, fall, and winter. A total of 86 participants from various cities in Turkey and countries such as Austria, Canada, France, Germany, Switzerland, the UK, and the USA joined the online program across four levels.

Beginners at level one learned the Armenian alphabet and sounds. Level two participants gained reading and comprehension skills, which were further improved in level three. At level four, participants began reading and interpreting texts such as newspaper articles and literary pieces.

In 2024, an additional speaking workshop was also held. Each week, participants discussed a different topic to improve their Western Armenian speaking skills.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
LARA TAŞ

EMEĞİ GEÇENLER
CONTRIBUTORS
FİGEN EROĞLU
LARA KELEŞ

HRANT DİNK VAKFI KÜTÜPHANESİ

HRANT DINK FOUNDATION
LIBRARY AND ARCHIVE

Hrant Dink Vakfı Kütüphanesi, Calouste Gulbenkian Vakfı'nın desteğiyle Mart 2016'da kuruldu. Koleksiyon, üyelerin, İstanbul Ermeni toplumunun ve uluslararası Ermeni kurumlarının özel bağışlarıyla oluşturuldu.

Türkçe ve Ermenice eserlerin yanı sıra İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca, Arapça, Yunanca, Kürtçe, Süryanice ve Rusça gibi çokdilli kayıtları da içeren kütüphane sisteminde toplamda 13.075 adet eser yer alıyor. 2024 yılında Aram Kamburyan, Ari Çerkesoğlu, Ari Şekeryan, Alaeddin Asna ve Leon Başal'ın kitap bağışlarıyla beraber sisteme 935 yeni kitap kaydedildi.

Anadolu'nun çokkültürlü yaşamı, Ermeni tarihi, dili ve edebiyatı alanlarında araştırma yapmak isteyen kişiler için zengin bir koleksiyona sahip kütüphanenin online kataloğuna, Hrant Dink Vakfı web sitesinin araştırma bölümünden ulaşabilir ve arama yapabilirsiniz.

The Hrant Dink Foundation Library was established in March 2016 with the support of the Calouste Gulbenkian Foundation. The collection was formed through special donations from members, the Armenian community in Istanbul, and international Armenian institutions.

The library system currently holds a total of 13,075 works in a multilingual collection that includes Turkish and Armenian, as well as English, German, French, Italian, Arabic, Greek, Kurdish, Syriac, and Russian. In 2024, 935 new books were added to the system through the donations of Aram Kamburyan, Ari Çerkesoğlu, Ari Şekeryan, Alaeddin Asna, and Leon Başal.

Offering a rich collection, the library serves as a valuable resource for those conducting research on multicultural life in Anatolia, as well as on Armenian history, language, and literature. The online catalogue is accessible through the Research section of the Hrant Dink Foundation's website, where users can browse and search the library's collection.

Türkiye-Ermenistan ilişkilerinde en önemli engel olarak görülen tarih tartışmaları, bugünden yarına iki ülkenin üzerinde uzlaşa sağlayarak altından kalkabilecekleri bir sorun olmaktan şimdilik uzak gözüküyor.

Bu da çok doğal, çünkü karşılıklı algılamalar ve söylemler kilitlenmiş durumda.

Üstelik tarihin asıl sahipleri devletler de değil... Halklar. O nedenle, Türkiye ile Ermenistan devletlerinin tarihi çözmesi, Türklerin ve Ermenilerin de çözdüğü anlamına gelmiyor. Sonuçta, tarih konusunda devletler, siyasal bir uzlaşya varsalar da, halklar arasındaki uzlaşya öyle siyasal kararlarla kolay kolay gerçekleşmiyor, zaman içinde üretilecek moral ve etik ilişkilere ihtiyaç duyuluyor.

Halklar arasında varolan buzdağları ancak kurulacak ilişkilerin sıcaklığıyla eriyebiliyor.

Ancak sağlanacak ilişki ve diyalog ortamlarında karşılıklı algılar değişebiliyor.

Dolayısıyla 'tarihin çözülmesi' aslında gerçek bir kavram ve problem de değil.

Tarihin çözülecek bir yanı zaten yok...

Sadece anlaşılacak bir yanı var. Anlama ise, zamana yayılmış bir öğrenme, bilgilenme ve idrak süreci gerektiriyor.

Günümüz devlet kararlarıyla asla sağlanamıyor.

Tarih, çözülmesi gereken bir problem değil, öğrenilmesi, algılanması ve idrak edilerek içselleştirilmesi gereken bir yaşamışlıktır.

Aslanan, Türkiye'nin tarihsel gerçekliğinin farkına varmasıdır.

Bu da ancak Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin gelişmesiyle mümkün olabilecektir.

Şu gerçeği bir kez daha özetlemekte yarar var:

Türkiye'nin bugün önündeki problem ne 'inkâr' ne de 'ikrar' sorunudur.

Türkiye'nin temel sorunu 'idrak'tır.

İdrak sürecinde ise Türkiye'nin ciddi bir şekilde alternatif tarih etüdüne ve bunun için de demokratik bir ortama ihtiyacı var.

İdrak sürecini yaşamakta olan bir toplumun bireylerine

TARİHİ AÇMAK VE AŞMAK

36

TO UNLOCK AND TRANSCEND HISTORY

The dispute over history is considered to be the most significant obstacle in Turkey-Armenia relations, and seems - for now - unlikely to be a problem the two countries will strike a compromise over in the immediate future.

This is quite natural, because perceptions and discourses on both sides have reached a deadlock.

Moreover, the real owners of history are not the two states... but the People.

Therefore, a solution by the Turkish and Armenian states regarding history would not mean that the Turks and the Armenians have reached a solution.

Ultimately, even if states manage to reach a political compromise over history, the compromise between the two communities can not be simply achieved through political decisions. Moral and ethical relationships are necessary, and can only be produced over time.

The icebergs that exist between the two societies can only melt with the warmth of the relationships that will be formed.

Perceptions on both sides can only change in an environment of contact and dialogue. Therefore,

'solving history' is not actually a real concept, or a problem. There is nothing to be solved about history anyway... It needs to be understood. And understanding necessitates a process of learning, enlightenment and comprehension, spread out over time. It can never be achieved with save-the-day state decrees.

History is not a problem that needs to be solving, but an experience that has to be learned, perceived, comprehended and internalized. The essential point lies in Turkey becoming aware of its historical reality. And this can only be achieved through the development of the struggle for democracy in Turkey.

It is important to summarize the following truth once again:

The problem Turkey faces today is neither a problem of 'denial' or 'acknowledgement'.

Turkey's main problem is 'comprehension'.

And for the process of comprehension, Turkey seriously needs an alternative study of history and for this, a democratic environment.

inkârı ya da ikrarı siyasal baskılarla ya da yasalarla dayatmak haksızlıktır.

Böylesi bir yöntem idrak sürecine indirilecek en büyük darbedir. İdrak edilmemiş bir inkârın veya ikrarın hiç kimseye yararı da yoktur. Bu idrak sürecinin farkında olmayan veya görmezden gelenlerin iç ya da dış dayatmaları, süreci kısaltacağı yerde uzatmaktadır.

Şu yaşanan süreçte, Türkiye’den tarihsel gerçekliği kabul etmesini bekleyenlerin ya da reddetmesini dayatanların, Türk toplumunun güncel gerçekliğini iyi okuyabildikleri söylenemez.

Sonuçta, toplum gerçeği biliyor da inkâr ediyor değil, bildiği gerçeği savunuyor.

Bu toplum daha dünkü ‘Susurluk Vakası’nı, toprak altından çıkan ‘Hizbullah cesetleri’ni hukuk dilinde tanımlamakta, adlandırmakta ve arkasını getirmekte zorlanırken, 90 yıl önceki bir tarihi nasıl sancı çekmeden algılayabilecek ve adlandırabilecek?

Üstelik de yıllarca bu denli karşı bilgi bombardımanına tutulmuşken.

Evet, tarih ve güncel siyaset arasındaki karmaşık ilişki işte yine karşımızda.

Cümlemiz bir kilitlenmenin varlığını kabul ediyoruz.

Ancak şu var ki, bugün Türk-Ermeni ilişkilerine baktığımızda, neyin kilit, neyin anahtar olduğunu da karıştırmış durumdayız.

“Gel önce tarihi çözelim, sonra ilişkiye geçelim”

diyenlerle, “Gel ilişki kuralım, tarihin çözümünü ilişkinin akışına bırakalım” diyenler karşılıklı olarak inatlaşmış durumda.

Birine göre siyaset kilit, tarih anahtar, diğerine göre tarih kilit, siyaset anahtar.

Bendeniz siyasetin anahtar olduğuna inananlardanım.

Ve nedenleri ne olursa olsun tarihin kilidini açmak ve aşmak hepimizin temel görevi.

HRANT DİNK

AGOS

27 MAYIS 2005

MAY 27TH, 2005

It is unfair, either through political pressure or laws, to impose denial or acknowledgement upon the individuals of a society who are in the middle of a process of comprehension.

Such a method would be the greatest blow inflicted on the process of comprehension. After all, denial or acknowledgement without comprehension benefits no one. The internal or external impositions of those, who are either not aware of or prefer to turn a blind eye to this process of comprehension, extend the duration of the process rather than reducing it.

In the process we are going through, it is impossible to say that, those who expect Turkey to accept historical reality or impose denial on it are reading the current reality of Turkish society well.

After all, it is not that the society knows, or denies the truth; the society is defending the truth it knows. This society has shown difficulty in defining, naming and doing whatever else is necessary in legal terms regarding the ‘Susurluk Case’ or the unearthed ‘Hizbullah corpses’, events that have taken place only

yesterday. So how is it to effortlessly and painlessly perceive and define a historical event of 90 years ago? And especially after having been subjected to a bombardment of counter-information for so many years.

Yes, the complex relationship between history and contemporary politics stands before us once again. We all accept the existence of a deadlock.

However, there is also the fact that in Turkish-Armenian relations today, we are in a state of confusion over where to find the lock and the key.

There is a dogged standstill between those who say, “Let us sort out history first and then establish relations,” and those who say, “Let us establish relations and leave the solution of history to the flow of relations.”

For one side, politics is the lock and history the key, and for the other history is the lock and politics the key.

I am among those who believe politics is the key. And whatever the motivation, it is a fundamental duty that befalls all of us to unlock and transcend history.

Eskiler anlatırdı. Dedem benim, iyi okurmuş. Yalar yutarmış her bir şeyi. Yaz güneşinden korunabildiği anlarda, özellikle de avludaki duvar dibinde oluşan asma gölgesine çektiği hasır taburesine oturur, başlarmış kitaplarının sayfalarını bir bir çevirmeye. Havanın nemiyle birbirine yapışmış sayfaları diliyle ıslattığı parmağıyla bir bir çevirip okurken, etrafında oynayan torunlarının gürültüsünden rahatsız olur, hırsını şark sineklerinden almış, cilt kapaklarıyla onları bir bir tepeleyerek.

Ağlaşan bebeklere dayanamayıp “Al bu yerde yürüyenleri içeri” diye neneme bağırduğında bilinirmiş ki okuduğu bir şey çok sinirlenmiş.

Dudaklarından düşürmediği sarma sigaranın son parçası tutkalla dudağına yapışmış sanki. Kaç kez dudağını yakmış okurken.

Ermenice okurmuş dedem, İngilizce okurmuş.

Babası da öyleymiş dedemin.

Ve derler ki benim dedelerim başlarının üstünde şark sinekleri uçuşup da duvar dibi gölgesinde hasır taburede yazı yalayıp yutarken tüm Anadolu’da dört binden fazla okulumuz varmış.

Geçen hafta Agos’taki Egin yazısı canlı örneği idi yakın ve geçmiş Anadolu tarihinin. Anadolu’nun hemen her yerinde yaşayan Ermenilerin dört bir yanda bıraktığı kültürün izleri bugün bile hâlâ anlamsız bir şekilde sürdürülen onca çabaya rağmen silinmiyor, satır aralarında da olsa yansıyor duruyor, pırlı pırlı. Yaşadığı topraklardan sürülen atalarımız neler bıraktılar, neler götürdüler? Bunun envanteri yapılamamış ve belki de hiç yapılamayacak.

Eskiler anlatırdı yine...

“Hadi artık buralardan gideceksiniz” dediklerinde, götürebilecekleri yükü bohçalarken, belki küp küp altınları gömmüşler toprağın altına ama sırtlamışlar kitaplarını Allah ne verdiyse.

SIRTLAYIP GETİRENLERE...

TO THOSE WHO SHOULDERED AND BROUGHT THE BOOKS...

Our elders used to tell me that my grandfather was an avid reader. He used to devour everything he set his eyes on. In moments he could get away from the summer sun, he would sit at his straw stool in the shadow of the grapevine by the wall in the courtyard and begin, one-by-one, to turn the pages of his books. Reading the pages stuck to one another because of the humidity in the air, turning them over one-by-one with a thumb he had licked with his tongue, he would be disturbed by the noise of his grandchildren playing around him, and vent his spleen on the sandflies, swatting them with the dust jackets of the books. When he could not stand the whining babies any more, calling out “Take these floorwalkers in,” to my grandmother inside, one would know that he was very angry with something he had read. The roach of the tobacco roll-up he was never seen without would seem to stick to the tip of his lower lip.

He always used to scorch his lip.

He could read in Armenian, my grandfather, and in English too.

His father was the same.

And they say that when my grandfathers, sandflies flying around their heads, devoured books on the straw stool in the shadow by the wall-side, we had more than four thousand schools across all Anatolia.

The report on Egin in last week’s Agos was the most vivid example of the recent past history of Anatolia. The traces of the culture left in all quarters by Armenians who lived almost everywhere across Anatolia cannot be erased despite all the efforts still senselessly perpetuated even today; and these traces continue to shine brightly even though they may remain between the lines. What did our forefathers who were driven out from the land they lived on leave behind, and what did they take with them? An inventory could not be kept,

Ve götürmüşler götürebildikleri yere kadar.
“Oğlum” derdi büyüklerimiz, “Dedelerimiz altını
bıraktılar ama kitabı alıp götürdüler.”
Son bir kaç yıldır tatlı bir gelenek yarattı Mihitryanlı
genç arkadaşlar. Kitap fuarı düzenliyorlar dernek çatısı
altında. Kaç tane yazarımız var ki şunun şurasında. Bir
elin parmaklarını geçmez belki.
Ama işte o birkaç kişi dahi yaşlarına başlarına
aldırmaksızın, sırtlıyorlar kitaplarını, koşuyorlar hemen
oraya. Yayıyorlar masaların üzerine. Onların derdi ne o
kitapların satışı ne de onlardan gelecek üç-beş kuruş.
Sırtlamak o kitapları, yaymak masanın üzerine.
Oturup izlemek gelen kitapseverleri. Arada bir onlara
kitaplarını imzalamak.
Sonra tekrar bohçalamak, sonra tekrar sırtlamak...

Salam olsun... ‘küp küp altını terkedip, kitabını sırtlayan
dedelerime’.
Salam olsun... sırtından indirmeden bugüne getirenlere.
Ve selam olsun... bundan sonrakilere.

HRANT DİNK
AGOS
18 EKİM 1996
OCTOBER 18TH, 1996

39

and perhaps never will be.
Again, the elders used to tell the stories...
After they had been told, “Off now, you are leaving this
place,” whilst bundling up as much as they could carry,
they did perhaps bury vats of gold in the ground, but
they shouldered as many books as they could.
And took them as far as they could take.
“My son,” the elders used to tell me, “Our grandfathers
left the gold, but they took the books.”
Young friends from Mihitryan have created a sweet
new tradition in the last few years. They are organizing
a book fair at the association. How many writers do we
have anyway? Their number probably does not exceed
the fingers on two hands.
But those few people disregard their age, shoulder their
books and run to be at the fair. They spread their books
out on the tables. They are not bothered either by book
sales or the few pennies they will get for them.

Shouldering those books and spreading them out on
the table. Sitting and observing book lovers who come
to visit. Every now and then, signing their books
for them.
And then bundling them back up, and then shouldering
them again...
I salute... ‘my grandfathers who abandoned vats of
gold and shouldered their books’.
I salute... those who brought those books to the
present day without leaving them behind.
And I salute... the ones of the future.

EMEĞİ GEÇENLER

CONTRIBUTORS

ALİN CANEL

ALVARD AVAGIAN

ANTRANİK AVITOĞLU

ARLİN SARER

ARMAN TERZİYAN

DAMLA ZEYNEP OĞUZ

DUYGU COŞKUNTUNA

EVANGELINE MCGLYNN

İREM TAŞTAN

JULIET KALATAŞ ERKOL

KARİN ŞEŞETİYAN

MARIA DEMİRCİ

METİN MERCAN

NAİRA YASMIN RÜSTEM

PELİN GÜMÜŞDAĞ

SARİN SARER

SİRAG KARTUN

YERAN ŞEŞETİYAN

ZAKARYA MİLDANOĞLU

PROJE EKİBİ

PROJECT TEAM

DENİZ DERYA DERTLİ

EMRE YAVUZ

İREN BİÇAKÇI

LARA ÇAKMAK

LARA TAŞ

İstanbul'daki Ermeni okullarının arşivlerini korumak, dijitalleştirmek ve arşiv sistematigi içinde kayıt altına almak amacıyla başlayan 'Okul Arşivleri Üzerinden İstanbul Ermenilerinin İzini Sürmek' projesi tamamlandı. Gerda Henkel Vakfı'nın desteklediği proje, Karagözyan Ermeni İlköğretim Okulu, Getronagan Ermeni Lisesi, Pangaltı Anarad Hıgutyun İlköğretim Okulu, Balat Surp Hreşdagabet Ermeni Kilisesi ve Khorenyan Okulu'nun arşivlerini kapsıyor.

Kentte bulunan dört Ermeni okulunun arşivinde öğrencilere ait evraklar, personel dosyaları, günlükler, yıllıklar, ders planları, fotoğraflar, resmî yazışmalar ve etkinliklere ilişkin çeşitli belgeler yer alıyor. Türkçe, Ermenice, Osmanlıca ve Fransızca dillerinde olan yaklaşık 80.000 belge tasniflenerek dijitalleştirildi. Sayısallaştırma çalışmasının ardından fiziksel arşiv, arşiv standartlarına uygun şekilde zarflanarak kodlandı, ardından kutulara yerleştirildi ve dolaplarda muhafaza altına alındı. Böylece hem belgelerin uzun vadeli

İSTANBUL ERMENİ OKULLARI ARŞİVİ

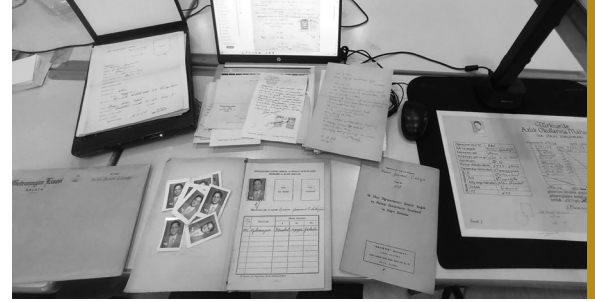
40

ISTANBUL ARMENIAN SCHOOLS ARCHIVE

DESTEKÇİ

SUPPORTER

GERDA HENKEL STIFTUNG

The project titled "Following the traces of Armenians in Istanbul via school archives" was launched with the aim of preserving, digitizing, and systematically recording the archives of Armenian schools in Istanbul. Supported by the Gerda Henkel Foundation, the project included the archives of Karagözyan Armenian Primary School, Getronagan Armenian High School, Pangaltı Anarad Hıgutyun Primary School, and the Balat Surp Hreşdagabet Armenian Church and Khorenyan School.

The archives of these four Armenian schools in the city include documents related to students, staff files, journals, yearbooks, lesson plans, photographs, official correspondence, and materials related to school events. Approximately 80,000 documents in Turkish, Armenian, Ottoman Turkish, and French were cataloged and digitized. Following the digitization process, the physical archive was organized in accordance with archival standards—each document was placed in archival envelopes, labeled and coded,

korunması hem de araştırmacıların ihtiyaç duydukları belgelere hızlı ve düzenli bir şekilde ulaşması sağlandı.

Ermeni okullarının kurumsal hafızasına ve Ermeni toplumun kültürel mirasına ışık tutan bu arşiv malzemeleri Hrant Dink Vakfı'nın üç dilli arşiv sistemine aktarılıyor. Böylece arşiv yalnızca fiziksel olarak değil, aynı zamanda istenilen yerde çevrimiçi olarak erişime sunulacak. Ayrıca öğrencilerin ve ailelerinin demografik yapısına dair ayrıntılı veriler içeren okul arşivleri, İstanbul Ermenilerinin izini sürmek açısından da önemli bir kaynak oluşturuyor.

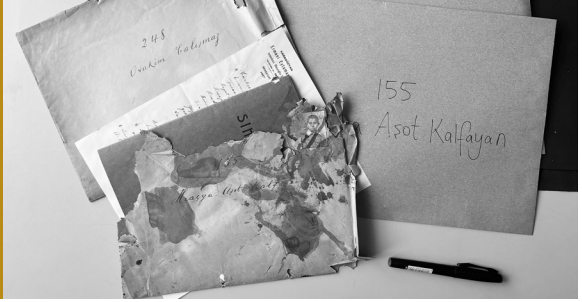
Balat Surp Hreşdagabet Ermeni Kilisesi'nin kayıtlarında 1800'lerden itibaren düzenli olarak tutulmuş vaftiz, evlilik ve ölüm belgeleri gibi demografik veriler içeren malzemeler, Balat ve çevresinde yaşayanlara dair pek çok iz taşıyor.

İstanbul'daki Ermeni Vakıflarının arşivleri yerel tarihten toplumsal ve ekonomik hayata, kurumlar arası

ilişkilere soy araştırmaları ve göç hareketlerine kadar pek çok alanda bilgi ve araştırma imkanı sunuyor.

KARDES TEMATİK TURU: "İSTANBUL'DAKİ ERMENİ OKULLARI"

KarDes mobil uygulamasına Anadolu Yakası ve Avrupa Yakası Ermeni Okulları olarak iki hafıza turu hazırlandı. Turlarda yer alan okul durak metinlerini zenginleştirmek için bu kurumlardan yolu geçmiş kişilerle sözlü tarih görüşmeleri yapıldı. Yapılan tüm görüşmelerin ses ve görüntü kayıtları alınarak Hrant Dink Vakfı Sözlü Tarih Arşivi'ne eklendi. Görüşmelerde okul hayatına dair bilgileri ve hikâyeleri öne çıkaran kısa video kesitler, KarDes uygulamasında okul duraklarının altında yer alıyor.

boxed, and stored in cabinets. This ensured both the long-term preservation of the materials and quick, orderly access for researchers.

These archival materials shed light on the institutional memory of Armenian schools and the cultural heritage of the Armenian community. They are being integrated into the Hrant Dink Foundation's trilingual archival system. In this way, the archive will not only be preserved physically, but also made accessible online from anywhere. Additionally, the school archives, which contain detailed demographic data about students and their families, serve as a significant resource for tracing the history of Armenians in Istanbul.

Among the materials in the archive of the Balat Surp Hreşdagabet Armenian Church are baptism, marriage, and death records containing demographic information, which have been regularly kept since the 1800s. These materials carry many traces of the people who lived in Balat and its surrounding neighborhoods.

The archives of Armenian foundations in Istanbul provide valuable insights for research in a wide range of fields, from local history to social and economic life, institutional relationships, genealogy, and migration studies.

KARDES THEMATIC TOUR: "ARMENIAN SCHOOLS IN ISTANBUL"

Two new memory tours titled "Anatolian Side Armenian Schools Tour" and "European Side Armenian Schools Tour" were developed for the KarDes mobile application. In order to enrich the content of the school stops included in the tours, oral history interviews were conducted with individuals who had personal experiences with these institutions. Audio and video recordings of all interviews were added to the Hrant Dink Foundation's Oral History Archive. Short video excerpts that highlight memories and stories of school life are featured under the relevant school stops within the KarDes app.

TÜRKİYE-ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ

TURKEY-ARMENIA RELATIONS PROGRAM

TÜRKİYE'NİN 'EN UZAK' KOMŞUSU
ERMENİSTAN'LA İLİŞKİLERİNİN
NORMALLEŞMESİ VE GELİŞMESİNİ
AMAÇLAYAN VAKFIN TÜM ÇALIŞMALARI,
"SINIR KAFADA AÇILIR" İLKESİNE
DAYANIR. HRANT DİNK VAKFI OLARAK,
SİYASİ GELİŞMELERDEN BAĞIMSIZ, SİVİL
TOPLUMLA İŞBİRLİĞİ İÇİNDE, İKİ ÜLKE
ARASINDA HER ALANDA DOĞRUDAN
TEMASI TEŞVİK EDİYORUZ. BU AMAÇLA, İKİ
ÜLKE ARASINDA DOĞRUDAN TEMASLARIN
VE HAREKETLİLİĞİN ARTMASI,

HER KONUDA ORTAK ALANLARIN
OLUŞTURULMASI VE İLİŞKİLERİN DAHA
İLERİ NOKTALARA TAŞINMASI İÇİN
İNİŞİYATİFLER OLUŞTURMAK TEMEL
HEDEFİMİZ. İKİ HALK ARASINDA 'ORTAK
BİR DİL' OLUŞMASININ, KURULACAK
TEMAS VE KARŞILAŞMALARDAN
GEÇTİĞİNE İNANARAK, VAKIF OLARAK
FARKLI FAALİYET ALANLARIMIZDAKİ TÜM
PROJELERDE ERMENİSTAN'IN KATILIMINI
ÖZEL OLARAK TEŞVİK EDİYORUZ.

THE NORMALISATION AND DEVELOPMENT
OF TURKEY'S RELATIONS WITH ITS 'MOST
DISTANT' NEIGHBOUR ARMENIA IS THE
AIM OF THE HRANT DINK FOUNDATION.
THE FOUNDATION'S WORK IN THIS
FIELD IS BASED ON THE PRINCIPLE 'THE
BORDER FIRST OPENS IN OUR MINDS'.
AS THE HRANT DINK FOUNDATION, WE
ENCOURAGE DIRECT CONTACT IN ALL
FIELDS BETWEEN THE TWO COUNTRIES IN
COLLABORATION WITH THE CIVIL SOCIETY
OF BOTH COUNTRIES, INDEPENDENT OF
POLITICAL DEVELOPMENTS. IT IS OUR

MAIN TARGET TO INCREASE DIRECT
CONTACT AND MOBILITY BETWEEN THE
TWO COUNTRIES, THE FORMATION OF
COMMON WORKING AREAS IN ALL FIELDS
AND THE CREATION OF INITIATIVES
FOR THE FURTHER DEVELOPMENT OF
RELATIONS. A 'COMMON LANGUAGE'
CAN BE FORMED WITH CONTACTS AND
ENCOUNTERS BETWEEN THE PEOPLES OF
THE TWO COUNTRIES, AND THEREFORE
WE PARTICULARLY ENCOURAGE
ARMENIA'S PARTICIPATION IN ALL OUR
PROJECTS IN VARIOUS FIELDS.

İKİ YAKIN HALK İKİ UZAK KOMŞU

TWO CLOSE PEOPLES TWO DISTANT NEIGHBOURS

Tarihin yazılmış sayfaları yaşanmışlıklara, beyaz sayfaları ise yaşanacaklara tekabül eder.

Türk-Ermeni ilişkileri açısından da işte, asırlardan gelen ve asırlara gidecek olan ortak yazgımız bir kez daha önümüzde.

Atalarımız geçmişte kendilerine düşen sayfaları iyi-kötü doldurdular.

Asıl sorun bugün bizim bu beyaz sayfaları nasıl dolduracağımız.

Geçmişte yaşanan büyük felaketin sorumluları gibi mi davranacağız, yoksa o yanlışlardan ders alarak yeni sayfaları bu kez uygar insana yakışır bir şekilde mi yazacağız?

Bu, önümüze konmuş en büyük sorumluluk.

Bu sorumluluğun gereğini yerine getirmekten kaçınanlar ya da hâlâ kötü ve acı yaşanacaklarla

doldurmak isteyenler, aslında geçmişte yaşanan o acıların sorumlularından hiç de aşağı kalmayanlardır.

Biz, sorumluluk hissedenler ise onlara izin vermemeli ve bu sayfaların aynı şekilde yazılmasını onların tekeline bırakmamalıyız.

...

HRANT DİNK

5 KASIM 2005
NOVEMBER 5TH, 2005

45

The full pages of history stand for past events, whereas the blank ones correspond to what is yet to be experienced.

And now once again, our common fate in Turkish-Armenian relations, with a centuries-long past and a centuries-long future ahead, is before us.

Sometimes well, sometimes not, our forefathers filled the pages they were given.

The real issue is how we will fill these blank pages today.

Will we act like those responsible of the great catastrophe of the past, or will we learn from those mistakes and write new pages worthy of civilized humanity?

This is the greatest responsibility placed before us.

Those who refrain from acting on this responsibility, or

who want to fill these pages with malign and painful experiences are in actual fact no less terrible than those responsible of the painful experiences of the past.

And we, those who feel the responsibility, must not allow them and not leave the writing of these pages in the monopoly of those who will fill them up in the same manner as the past.

...

PROJE EKİBİ**PROJECT TEAM**

ARMENUHİ NIKOGHOSYAN

CEMRE KUMLA

TALİN SÜZME

**TÜRKİYE-ERMENİSTAN
UZMANLAR DİYALOG GRUBU****TURKEY-ARMENIA
EXPERT DIALOGUE GROUP****DESTEKÇİLER****SUPPORTERS**

Hrant Dink Vakfı, sivil toplum alanındaki işbirliklerini güçlendirmek ve iki komşu ülke ilişkilerinin normalleşmesine yönelik güven artırıcı önlemler listesi hazırlamak amacıyla, 2016'da Türkiye-Ermenistan Uzmanlar Diyalog Grubu'nu oluşturdu. Türkiye ve Ermenistan'dan siyaset, akademi, sivil toplum, kültür ve sanat alanlarında faaliyet yürüten uzmanlardan oluşan grup, İstanbul, Ankara ve Yerevan'da defalarca bir araya geldi. Diyalog Grubu, odağını, uzlaşmadan ziyade, Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin normalleşmesi olarak belirledi. Grup, normalleşmeyi iki komşu ülke arasında bir dizi güven artırıcı önleme dayalı bir süreç olarak tanımlarken, uzlaşmayı geçmişle ilgili karşılıklı ortak anlayışa ulaşmayı hedeflemek olarak görüyor. Diyalog Grubu, bu tartışmalar ışığında, normalleşme olmadan herhangi bir uzlaşmaya varılamayacağı görüşüyle, mevcut çalışmalarını normalleşme sürecine yoğunlaşarak devam ettiriyor.

The Hrant Dink Foundation established the Turkey-Armenia Expert Dialogue Group in 2016 to strengthen existing cooperation in civil society and to prepare a list of confidence-building measures for the normalisation of relations between the two neighbouring countries. The group, comprising experts from Turkey and Armenia in the fields of politics, academia, civil society, culture and arts, has met several times in Istanbul, Ankara and Yerevan. The Dialogue Group focused on the normalisation of relations between Turkey and Armenia rather than reconciliation. The group defines normalisation as a process based on a series of confidence-building measures between the two neighbouring countries, while reconciliation is seen as aiming to reach a mutual understanding of the past. In light of these discussions, the Dialogue Group continues its current work focusing on the normalisation process, with the view that no

Diyalog Grubu üyeleri, ortak çalışmalarını, Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleşmesine yönelik, protokol süreci de dahil geçmiş girişimlerden çıkarılan dersleri ve hem bölgedeki hem de dünyadaki güven artırıcı süreç örneklerini incelemek üzere, konunun uzmanlarını toplantılarına davet edip görüşmeler yaparak başlattı.

DİYALOG PROGRAMLARI

Hrant Dink Vakfı'nın Olof Palme International Center desteğiyle yürüttüğü Türkiye-Ermenistan Müzik Diyalog Programı kapsamında 25-28 Kasım 2024 tarihlerinde Ermenistan'dan müzisyen, etnomüzikolog, ve müzik eğitimi uzmanları Türkiye'yi ziyaret etti. Uzmanlar program boyunca Türkiye'deki meslektaşları, İstanbul'daki konservatuarların etnomüzikoloji bölümü akademisyenleri ve öğrencileri, Ermeni azınlık okullarının müzik öğretmenleri ve öğrencileri ve

İstanbul'daki bazı koro şefleri ile bir araya geldiler. Diyalog programının katılımcıları Türkiye'den meslektaşları ile yuvarlak masa toplantılarında bir araya geldiler, katılımcılardan bir etnomüzikolog Havak Salonun'da yaptığı sunum ile dünyanın en büyük Ermeni etnografik kişisel arşivi araştırmasını sundu. Lusine Nazaryan ve Anna Hovhannisyan, 27 Kasım'da "Sınırları Aşan Ezgiler" başlıklı bir dinletide Türkiye'den Ari Hergel, Ayşenur Kolivar, Hikmet Akççek, Piya Özçelik, Selda Öztürk ve Tahsin Terzi ile sahneyi paylaştı. Program, Türkiye ve Ermenistan'dan uzmanları bir araya getirerek iki ülke arasında kültür, sanat ve müzik eğitimi alanında ortak çalışmalar ve kurumsal işbirliği için bir fırsat yarattı.

reconciliation can be reached without normalisation. The members of the Dialogue Group initiated their joint work by inviting experts to their meetings and holding discussions in order to examine the lessons learned from past attempts to normalise Turkey-Armenia relations, including the protocol process, and examples of confidence-building processes in the region and around the world.

DIALOGUE PROGRAMS

As part of the Turkey-Armenia Music Dialogue Program that the Hrant Dink Foundation implemented with the support of the Olof Palme International Center, musicians, ethnomusicologists and music education experts from Armenia visited Turkey on 25-28 November 2024. During the program, the experts met with their colleagues in Turkey, academics and students of the ethnomusicology departments

of conservatories in Istanbul, music teachers and students of Armenian minority schools, and conductors of some choirs in Istanbul. The participants of the dialogue program met with their colleagues from Turkey in round table discussions, and one of the participants, an ethnomusicologist, presented her research on the world's largest Armenian ethnographic personal archive in Havak Hall. On November 27, Lusine Nazaryan and Anna Hovhannisyan shared the stage with Ari Hergel, Ayşenur Kolivar, Hikmet Akççek, Piya Özçelik, Selda Öztürk and Tahsin Terzi from Turkey shared the stage with artists from Turkey in a performance entitled 'Melodies Beyond Borders'. The program brought together experts from Turkey and Armenia, creating an opportunity for joint work and institutional cooperation in the field of culture, art and music education between the two countries.

PROJE EKİBİ**PROJECT TEAM**

ARMENUHİ NIKOGHOSYAN

CEMRE KUMLA

TALİN SÜZME

VALYA MARTİROSYAN

**TÜRKİYE-ERMENİSTAN
NORMALLEŞME SÜRECİ
DESTEK PROGRAMI****SUPPORT TO THE ARMENIA-TURKEY
NORMALISATION PROCESS****DESTEKÇİ****SUPPORTER**Support to the Armenia-Turkey
Normalisation Process
European Union Initiative**KONSORSİYUM ORTAKLARI****CONSORTIUM PARTNERS**

ANADOLU KÜLTÜR

EURASIA
PARTNERSHIP
FOUNDATIONCITIZENS
ASSEMBLY
YURTTAŞLIK
DERNEĞİPUBLIC JOURNALISM CLUB
PJC
KULÜBÜRSC
REGIONAL
STUDIES
CENTER

Türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

'Türkiye-Ermenistan Normalleşme Sürecine Destek Programı-Hızlı Destek' (ATNP-RR), Ermenistan'dan Civiltas Foundation, Eurasia Partnership Foundation, Public Journalism Club ve Regional Studies Center ile Türkiye'den Anadolu Kültür, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Yurttaşlık Derneği ve Hrnt Dink Vakfı olmak üzere sekiz sivil toplum kuruluşundan oluşan bir konsorsiyum tarafından yürütüldü. Program, daha önce aynı konsorsiyum tarafından yürütülen ATNP-1, ATNP-2 ve ATNP-3 faaliyetlerinin devamı niteliğindedir. Projenin amacı, yeni fırsatlardan yararlanmak ve sivil toplum da dahil olmak üzere farklı düzeylerdeki 'eski' ve 'yeni' hedef kitleler arasındaki doğrudan etkileşim ve işbirliği alanını artırmaktır. ATNP-RR programı, önceki aşamalarda oluşturulan kaynakların ve ilişkilerin sürdürülmesine olanak sağladı. Bu amaçla, önceki yararlanıcılara projelerini tamamlamaları için destek sunan bir hibe programı

The 'Support to the Turkey-Armenia Normalisation Process - Rapid Support' (ATNP-RR) was implemented by a consortium of eight civil society organisations, four from Armenia, namely Civiltas Foundation, Eurasia Partnership Foundation, Public Journalism Club and Regional Studies Center, and four civil society organisations from Turkey, namely Anadolu Kültür, Economic Policy Research Foundation of Turkey, Citizens' Assembly and Hrnt Dink Foundation. The program is a continuation of the ATNP-1, ATNP-2 and ATNP-3 projects previously carried out by the same consortium. The aim of the project is to capitalise on new opportunities and increase the space for direct interaction and cooperation between 'old' and 'new' target audiences at different levels, including civil society. The ATNP-RR program provided the opportunity to sustain the resources and relationships established in the previous phases, and to this

geliştirildi. Yararlanıcılar, daha önceki alt hibe programından faydalananlar arasında seçildi ve başvurular konsorsiyum üyeleri tarafından değerlendirildi. 2023 yılında belirlenen 12 hibe yararlanıcısı, projelerini 2024 yılında tamamladı.

TÜRKİYE-ERMENİSTAN BURS PROGRAMI

Türkiye-Ermenistan Burs Programı, Hrant Dink Vakfı tarafından, Avrupa Birliği desteği ile yürütülen ATNP-1 çerçevesinde, iki komşu ülkeden profesyonellerin akademi, sivil toplum, medya, kültür-sanat, mütercim tercümanlık/dil öğrenme ve hukuk gibi uzmanlık alışverişi ve kalıcı işbirliğinin gerekli olduğu alanlarda sınır ötesi bağlantıları ve işbirliklerini teşvik etmek amacıyla kuruldu. Program, profesyonellerin deneyim ve bilgi paylaşımını artırarak Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleşmesine katkıda bulunmayı hedefledi. ATNP-RR çerçevesinde vakıf,

beş profesyonele komşu ülkede iki hafta ile bir ay arası bir sürede burs imkânı sundu. ATNP-RR kapsamındaki sınırlı burs nedeniyle, bursiyerler, açık çağrıyla belirlenmedi, ancak çalışmalarının ATNP hedeflerine ilgisi ve vakfın önceki deneyimlerine dayalı olarak programa katılmaya davet edildi. Vakıf 2024 yılında, biri Türkiye'den, ikisi Ermenistan'dan olmak üzere üç bursiyeri destekledi. Birinci bursiyer, bir aylık programını Koç Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde yürüten Ermenistan'dan bir akademisyen ve Türkoloji uzmanı oldu. Ermenistan'dan ikinci bursiyer, Balat Surp Hreşdagabet Ermeni Kilisesi Vakfı'nda bir ay boyunca arşiv ve saha araştırması yürüten bir küratör ve araştırmacı oldu. Üçüncü bursiyer ise Türkiye'den, Cultural and Social Narratives Laboratory'de (CSNLab) iki hafta boyunca kent çalışmalarını sunan ve saha araştırmasını yürüten kent uzmanı ve araştırmacı oldu.

end, a grant scheme was developed to support the previous beneficiaries to complete their projects. The beneficiaries were selected from the beneficiaries of the previous sub-grant program and the applications were assessed by the consortium members. The 12 grant beneficiaries identified in 2023 completed their projects in 2024.

TURKEY-ARMENIA FELLOWSHIP SCHEME

The Turkey-Armenia Fellowship Scheme was established by the Hrant Dink Foundation within the framework of the European Union funded ATNP-1 with the aim of promoting cross-border contacts and cooperation between professionals from the two neighbouring countries in areas such as academia, civil society, media, culture and arts, translation and interpreting/language learning and law, where exchange of expertise and lasting cooperation

are essential. The scheme aimed to contribute to the normalisation of Turkey-Armenia relations by increasing the exchange of experience and knowledge among professionals. Within the framework of ATNP-RR, the foundation offered five professionals fellowships in the neighbouring country for a period ranging from two weeks to one month. Due to the limited number of fellowships under ATNP-RR, the fellows were not selected through an open call, but were invited to participate in the program based on the relevance of their work to the ATNP objectives and previous experience of the foundation. In 2024, the Foundation supported three fellows, one from Turkey and two from Armenia. The first fellow was an academic and Turkology specialist from Armenia, who conducted a one-month program at the Department of Comparative Literature at Koç University. The second fellow was a curator and researcher from Armenia

TÜRKİYE-ERMENİSTAN SEYAHAT FONU

2014 yılından bu yana Türkiye-Ermenistan Seyahat Fonu kapsamında Türkiye ve Ermenistan'ın farklı şehirlerinden müzik grupları, tiyatro grupları, mimarlık, uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimleri öğrencileri, kadınların güçlendirilmesi alanındaki STK'lar, yönetmenler, fotoğrafçılar, müzisyenler, araştırmacılar, gastronomi uzmanları gibi çeşitli ilgi ve mesleklerden yaklaşık 650 kişi veya grup, ilk kez komşu ülkeyi ziyaret etti. Bu ziyaretler, iki halk arasındaki diyalogu artırırken kültürel ve akademik işbirliklerine de zemin hazırladı. Türkiye-Ermenistan Seyahat Fonu'na Kasım 2023-Eylül 2024 başvuru dönemlerinde her iki ülkeden toplam 89 başvuru geldi. Hrant Dink Vakfı, Avrupa Birliği'nin desteğiyle, 2024 yılı boyunca Ermenistan'dan 13, Türkiye'den 28 olmak üzere toplam 41 kişiye, belirli bir amaç ve program çerçevesinde komşu ülkeye yaptıkları ziyaretler için seyahat desteği sağladı.

TÜRKİYE-ERMENİSTAN SAHA ARAŞTIRMASI

"Sınırın Ötesindeki Algılar: Kamuoyunun Gözünden Türkiye-Ermenistan İlişkileri" başlıklı analitik rapor, Caucasus Research Resource Center (CRRRC)-Ermenistan Vakfı ve KONDA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin 2023-2024 yılları arasında yürüttüğü ortak araştırma sonucunda, Ekim 2024'te Hrant Dink Vakfı tarafından yayımlandı. Türkiye-Ermenistan normalleşmesi hakkında Türkiye ve Ermenistan'daki kamuoyu algıları üzerine özgün bir birincil araştırmayı sunan raporu oluşturan bulguları ve uzman analizlerini sunmak amacıyla, ilgili araştırmacı ve uzmanların katılımıyla Yerevan ve İstanbul'a iki çalışma ziyareti yapıldı. Çalışma ziyaretleri 2-4 Ekim 2024 tarihleri arasında Yerevan'da, 16-18 Ekim 2024 tarihlerinde İstanbul'da yürütüldü. Friedrich-Ebert-Stiftung Türkiye Temsilciliği tarafından desteklenen çalışma ziyaretleri, araştırma merkezlerine çalışmalarının sonuçlarını

who conducted archival and field research at the Balat Surp Hreşdagabet Armenian Church Foundation for one month. The third fellow was an urban specialist and researcher from Turkey who presented his work on urban studies and conducted field research at the Cultural and Social Narratives Laboratory (CSNLab) for two weeks.

TURKEY-ARMENIA TRAVEL GRANT

Since 2014, under the Turkey-Armenia Travel Grant, approximately 650 individuals or groups from different cities of Turkey and Armenia with various interests and professions such as music groups, theatre groups, architecture, international relations and political sciences students, women empowerment NGOs, directors, photographers, musicians, researchers, gastronomy experts, etc. have visited the neighbouring country for the first time. These travels increased

the dialogue between the two peoples and paved the way for cultural and academic cooperation. The Turkey-Armenia Travel Grant received a total of 89 applications from both countries during the November 2023-September 2024 application period. With the support of the European Union, the Hrant Dink Foundation provided travel support to a total of 41 individuals (13 from Armenia and 28 from Turkey) for their visits to the neighbouring country in 2024.

TURKEY-ARMENIA FIELD RESEARCH

The analytical report titled 'Insights Beyond the Border: Turkey-Armenia Relations Through Public Eyes' was published by the Hrant Dink Foundation in October 2024 as a result of a joint research carried out Caucasus Research Resource Center (CRRRC) - Armenia Foundation and KONDA Research and Consultancy Company between 2023-2024. In order to share the

sunma imkanı, sınır ötesindeki meslektaşları ve sivil toplumla tanışma fırsatı ve komşu ülkenin kültürünü ve insanlarını tanıma olanağı sağladı. Bu çalışma ziyaretleri, araştırmacılar arasındaki işbirliklerinin güçlenmesine ve karşılıklı anlayışın gelişmesine katkıda bulundu.

TÜRKİYE-ERMENİSTAN NORMALLEŞME SÜRECİ DESTEK PROGRAMI KONSORSİYUM TOPLANTISI

Türkiye-Ermenistan Normalleşme Süreci Destek Programı Konsorsiyum üyeleri 13 Aralık 2024'te İstanbul'da yüz yüze bir toplantı ile bir araya geldi. 8 ortak kurumun katılımı ile yürütülen toplantıda ATNP-RR programı daha önce aynı konsorsiyum tarafından yürütülen ATNP-1, ATNP-2 ve ATNP-3 programları çerçevesinde değerlendirildi. ATNP-RR programı faaliyetleri devamlılık, yenilik ve sürdürülebilirlik kriterleri üzerinden tartışıldı. Konsorsiyum ortakları

gelecek dönemler için proje geliştirme ve yeni faaliyetler yaratmaya yönelik beyin fırtınası yaptı. Konsorsiyum ortaklarının yüz yüze bir araya gelmesi, geçmiş dönemin detaylı değerlendirilmesi ve gelecek dönemlere yenilikçi yaklaşımlar geliştirmeye olanak sağladı.

findings and expert analyses of the report in Turkey and Armenia, which presents an original primary research on public perceptions of Turkey-Armenia normalisation, two study visits were made to Yerevan and Istanbul with the participation of the researchers and experts. The study visits were conducted on 2-4 October 2024 in Yerevan and 16-18 October 2024 in Istanbul. The study visits, supported by the Friedrich-Ebert-Stiftung Turkey Office, provided the research centres with the opportunity to present the results of their work, meet colleagues and civil society across the border, and get to know the culture and people of the neighbouring country. These study visits contributed to the strengthening of co-operation and mutual understanding between researchers.

SUPPORT TO THE ARMENIA-TURKEY NORMALISATION PROCESS PROJECT CONSORTIUM MEETING

Support to the Armenia-Turkey Normalisation Process Project Consortium members came together in a face-to-face meeting in Istanbul on 13 December 2024. With the participation of 8 partner institutions, the ATNP-RR project was evaluated within the framework of ATNP-1, ATNP-2 and ATNP-3 projects previously implemented by the same consortium. ATNP-RR project activities were discussed in terms of continuity, innovation and sustainability criteria. Consortium partners brainstormed on project development and new activities for future periods. The face-to-face meeting of the consortium partners provided an opportunity to evaluate the past period in detail and to develop innovative approaches for future periods.

ERMENİCE “ASEL” (SÖYLEMEK) VE “LSEL” (DİNLEMEK) FİİLLERİNİN BİRLEŞİMİNDEN OLUŞAN “ASULİS” KELİMESİ, YAYGIN OLARAK SOHBET VE SÖYLEŞİ ANLAMINDA KULLANILIYOR.

‘ASULİS DİL, DİYALOG, DEMOKRASİ LABORATUVARI’, KAVRAMSAL TARTIŞMALARDAN EĞİTİME, HUKUKTAN SİYASETE, GELENEKSEL MEDYADAN YENİ MEDYAYA KADAR, ÇOK ÇEŞİTLİ KONU VE ALANLARDA, DİSİPLİNLERARASI BİR YAKLAŞIMLA

ASULİS

52 DİL, DİYALOG, DEMOKRASİ LABORATUVARI
DISCOURSE, DIALOGUE, DEMOCRACY LABORATORY

THE WORD ASULIS, MEANING CONVERSATION AND CHAT IS COMPOSED OF THE COMBINATION OF THE ARMENIAN VERBS “ASEL” (TO SAY) AND “LSEL” (TO LISTEN).

“ASULIS DISCOURSE, DIALOGUE, DEMOCRACY LABORATORY” OPERATES WITH AN INTERDISCIPLINARY APPROACH IN NUMEROUS DIFFERENT FIELDS RANGING FROM CONCEPTUAL DISCUSSIONS TO EDUCATION, LAW TO POLITICS, CONVENTIONAL MEDIA TO

ÇALIŞMALAR YAPIYOR. ASULİS'İN HEDEF KİTLESİNİ AKADEMİSYENLER, BAĞIMSIZ ARAŞTIRMACILAR, ÖĞRENCİLER, ÇOCUKLAR, GENÇLER, EĞİTİMCİLER, ÖĞRETMENLER, SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI, YEREL YÖNETİMLER, SENDİKALAR, SİYASETÇİLER, HUKUKÇULAR, BASIN YAYIN ÇALIŞANLARI, SOSYAL MEDYA KULLANICILARI VE SANATÇILAR OLUŞTURUYOR. ASULİS, NEFRET SÖYLEMİNE VE KAPSAYICI ÇOĞULCU SÖYLEMLERE İLİŞKİN

ÇALIŞMALARIN YANI SIRA, SİVİL TOPLUMUN GÜÇLENDİRİLMESİNE VE DİYALOĞUN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK PROJELER YÜRÜTÜYOR.

as-ulis

NEW MEDIA. WHILE IMPLEMENTING ITS ACTIVITIES, ASULIS TARGETS VARIOUS LAYERS OF SOCIETY INCLUDING ACADEMICIS, INDEPENDENT RESEARCHERS, STUDENTS, CHILDREN, YOUTH, EDUCATORS, TEACHERS, CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS, LOCAL GOVERNMENTS, POLITICIANS, LABOR UNIONS, JURISTS, MEMBERS OF THE PRESS, SOCIAL MEDIA USERS AND ARTISTS. IN ADDITION TO DEVELOPING PROJECTS ON HATE SPEECH AND

INCLUSIVE PLURALISTIC DISCOURSE, ASULIS ALSO IMPLEMENTS PROJECTS GEARED TOWARDS EMPOWERING CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS AND BUILDING DIALOGUE.

Kitabı Mukaddes insanın tanrısal kattan düşüşünü ve insanlaşma sürecini, yasaklanana dokunması ile başlatır. Dokunulması yasaklanan ağaçtan Havva'nın meyveyi koparıp Adem'e yedirmesiyle o vakit gözleri açılır, iyiyi ve kötüyü bilerek, kendilerinin çıplak olduğunu fark ederler ve incir yaprakları ile önlükler yaparak artık gizlenirler. Allah'ın gazabı korkunçtur! Kadını acı ile doğurmakla, erkeği de ömür boyu çalışmayla cezalandırır.

Daha sonra çoğalarak kalabalıklaşan insanoğlunun evrim süreci, insanlar arası sosyal ve siyasal ilişkilerin süreciyle atbaşı koşturur. Bu sürecin asıl açıklamasını ise tarih içinde ortaya çıkan sayısız yasaklarla, insanın bu yasaklara karşı mücadelesinde ve başkaldırısında aramak gerekir. Bu süreci irdeleyenlerin önüne çıkan ve hiç değişmeyen en temel gerçek ise yine 'dokunulmaz' tabulardır. Yine hep bir şeylere dokunulamamış, yine hep birileri dokunulmaz kalmışlardır.

Gelin görün ki 21. yüzyılın başında Türkiye'mizde siyasetçilerin dokunulmazlığı sorunu hâlâ gündem işgal etmekte.

Temiz toplum isteme sürecine girmiş olan ülkemizde bu dokunulmazlık zırhı, devletin bizzat kendisinin temizlenmesi önünde büyük engel teşkil ediyor. Hep birlikte izliyoruz gelişmeleri, konu artık kişilerin dokunulmazlığından çıkmış, devletin dokunulmazlığını tartışılır hale getirmiştir. Ne yargı dokunabiliyor bu dokunulmazlara, ne de devletin bir başka gücü. Ama belli ki toplumun dokunulmazlara dokunma talebinin önünde artık durulamayacak. Bu hafta Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletvekillerimiz hiç de alışık olmadıkları bir sınavla karşı karşıyalar. "Bize de dokunulsun" diye çok önemli bir özveride(!) bulunacak, oylama yapacaklar. Dokunulmazlıkların kalkması gerçekleşir mi? Sayısal dengelerin sürekli kaydığı bir mecliste 'şıppadanak' gerçekleştirebileceğini savunmak fazla iyimser bir beklenti. Ama şu gerçek var ki bugün olursa âlâ, olmazsa yarın, bir gün hem de çok yakın bir gün bu dokunulmazlıklar kaldırılacaktır. Kaldırılmalıdır.

Laf dokunulmazlıktan açılmışken konuyu birkaç satırla cemaat yaşantımıza aktarıp buradaki

DOKUN! DEMOKRATİKLEŞİRSİN!

54

TOUCH!
YOU WILL DEMOCRATIZE!

According to the Holy Book, it is with a touch of the forbidden fruit that man falls from divine realms, and the process of becoming human begins. When Eve plucks an apple from the forbidden tree and offers it to Adam, they become aware of their nakedness and cover themselves with aprons they weave from fig leaves. The wrath of God is fearsome! Womankind he punishes with pain in childbirth and man with lifelong hard labour.

The evolutionary process of mankind who from that point on multiplied and increased in number follows closely the process of social and political relations between people. The real explanation of this process should be sought in the countless prohibitions put into effect throughout history and in mankind's struggle and revolt against these prohibitions. Meanwhile, it is once again the constant and most fundamental reality of 'untouchable' taboos that faces those who attempt to analyse this process. Just as before, certain things have again remained beyond reach, and certain people have remained untouchable.

And observe, if you will, how in our beloved Turkey, at the dawn of the 21st century, parliamentary immunity remains a contemporary issue.

Our country has declared its intent to enter a process towards a clean society, but this armour of immunity forms a huge obstacle in front of cleaning the establishment itself. We are all following the developments; the issue has moved beyond the immunity of persons, instead the immunity of the state has become a topic of debate. Neither the judicial system, nor any other governmental power is able to reach and touch these untouchables. But it is nevertheless clear that it will be impossible to obstruct the demand of society to touch these untouchables. This week, our parliamentarians seated in the Turkish Grand National Assembly face a test they are unaccustomed to. They will vote to say, "Let us be touchable too." Will their immunity be removed? It would be over-optimistic to expect this to happen by the wave of a magical wand from a parliament where

dokunulmazlıklara da biraz dokunmak gerekiyor. Cemaat yaşantımızda da bir kişiye, bir kuruma yapılan en ufak bir eleştiride aynı dokunulmaz tabuların işlediğini görmüyor muyuz? Sanıyorum cemaat içinde de artık dokunulmaz sayılan konuların üzerine gitmeli ve dokunulmamış hiçbir şeyi tabusal karanlığında bırakmamalıyız. Kendi adımıza, gücümüzün yettiğinde bu tabulara dokunmaya çalışıyoruz. Bunun ne denli zor bir uğraş olduğunun bilincindeyiz. Biliyoruz ki eleştiri alışkanlığı olmayan bir topluma böyle bir geleneği yerleştirmek hayli zor, ama bu çabamızı sonuna kadar sürdüreceğiz.

Niçin dokunmaktan korkmamalıyız?
Etolog* Desmond Morris, 'Sevmek Dokunmaktır' adlı kitabında, gittikçe kalabalıklaşan dünyamızda nasıl birbirimize dokunamaz hale geldiğimizi ve bu 'dokunulmazlığın' tehlikelerini anlatır. Bazen sırta indirilen dostça bir şaplağın ne kadar insani bir davranış olduğunu ve değer kazandığını uzun uzadıya anlatan Morris, bunun aslında sevginin göstergesi olduğunu

savunurken şöyle der: "Dokunma en temel duyumuzdur - duyuların anası olarak adlandırılır. Ne yazık ki, üstelik fark etmeksizin, gittikçe daha az dokunur kişiler olmakta, gittikçe birbirimizden uzaklaşmaktayız." Morris'in, dokunmayı ve dokunulmayı sevgiyle özdeşleştirmesine katılıyoruz. Ve eğer seviyorsanız... ama gerçekten seviyorsanız 'dokunun', "Dokunulmaktan da kaçınmayın" diyoruz: "Korkmayın dokunun! Demokratikleşirsiniz."

(*) Etoloji: Zooloji biliminin bir dalı, hayvanlara özgü davranışları gözler ve yorumlar.

HRANT DİNK
AGOS
21 KASIM 1997
NOVEMBER 21ST, 1997

55

the numerical balance is constantly changing. But it is also true that, if it happens today, it is great, but even if it does not, sometime in the future a day will come when these privileges will be removed, and that day is not so far away. Ultimately they will be removed, and so they should.

Since we are talking about immunity, it becomes necessary to also discuss in the space of a few sentences the topic of our social life, and touch upon the untouchables in this field a little, too. Do we not observe in our social life the same untouchable taboos springing into life at the slightest criticism towards a person or institution? I think the time has come for us to confront the issues considered and leave no stone unturned in the darkness of taboo. We try, as much as we can, to touch upon these taboos. We are aware how much difficulty this effort involves. We know that it is difficult to establish the tradition of criticism in a society where it does not exist yet, but we will persist to the end.

Why should we be unafraid of touching?
Ethologist* Desmond Morris, in his book titled *Intimate Behaviour*, explains how in our increasingly crowded world we have come to forget touching each other and talks of the dangers of this 'untouchability'. Describing at length how a friendly slap on the back is a typically human gesture which gains in value, Morris goes on to argue that it is in fact an expression of love and adds: "Touching is our most fundamental sense – it has been described as the mother of senses. Unfortunately, and moreover, without realizing it, we are becoming people who touch less, and are drawing apart from each other." We agree with Morris when he associates touching and being touched with love. So if you love... but really love, we ask you to 'touch' and "Don't be afraid of being touched": "Don't be afraid to touch! You'll democratize."

(*) Ethology: A branch of zoology which studies and interprets animal behaviour.

PROJE EKİBİ

PROJECT TEAM

ASLI YOLCU

DAMLA ZEYNEP OĞUZ

DENİZ MELSA ERGENÇ

EZGİ KARAARSLAN

JAKLİN ÖZKAN

LİANA ERİŞSEVER

NUR KAYA

ÖĞRENME PROGRAMLARI

56

LEARNING PROGRAMS

DESTEKÇİ

SUPPORTER

Hollanda Kraliyeti

Hak Temelli Öğrenme Programları, Hrant Dink Vakfı'nın uzun soluklu projelerinden edinilen birikim ve deneyimlerin sonucunda yapılandırılmış atölyelerden oluşuyor. Bu atölyeler aracılığıyla ayrımcılık, nefret söylemi, bireyler ve kültürler arası diyalog, karşılıklı anlayış, demokratik karar alma, eşit vatandaşlık gibi konularda farkındalık yaratmak; hak temelli düşünceyi teşvik etmek; Türkiye'nin toplumsal hafızasını oluşturan unsurları ve çokkültürlü geçmişini hatırlamak; bu kavramlar etrafında birlikte öğrenmeyi mümkün kılacak alanlar açmak amaçlanıyor. Bu yaklaşımla, ilgili alanlarda çalışan veya bu alanlara ilgi duyan STK'lar, kültür-sanat, iletişim ve medya profesyonelleri, öğrenciler, akademisyenler, siyasi parti ve yerel yönetim temsilcileri ile özel sektör çalışanlarının bireysel ve kolektif çabalarının çoğaltılması hedefleniyor.

Rights Based Learning Programs consist of workshops structured on the accumulated knowledge and experience gained from the long-term projects of the Hrant Dink Foundation. The workshops aim to raise awareness about discrimination, hate speech, dialogue between individuals and cultures, mutual understanding, democratic decision-making, equal citizenship; to foster rights-based thinking; to remember the elements that shape Turkey's social memory and its multicultural past, and to create spaces that make learning together possible around these concepts. The aim is to expand these concepts and a rights-based approach among NGOs, culture and arts professionals, media experts, students, academics, political and local representatives, private sector actors and others who are interested in and work in these fields, in order to amplify individual and collective efforts toward the society envisioned by Hrant Dink.

HAK TEMELLİ YAŞAM ATÖLYELERİ

‘Temsiliyet’ ve ‘Toplumsal Hafıza ve Bir Arada Yaşam’ başlıkları altında iki bağımsız atölye olarak uygulanıyor. Vakfın yıllar içinde derlediği videolar ve ek materyaller eşliğinde yapılan atölyelerde, uygulamalı etkinlikler ve grup çalışmalarıyla katılımcıların aktif şekilde yer aldığı, diyalog temelli bir tartışma ortamı sunuluyor. Bu atölyeler, gündelik hayatta ayrımcılığa uğrayan kişi ve gruplarla empati kurmayı, kamusal alanda temsiliyet konusunda farkındalık kazandırmayı ve çoğulculuk, çokkültürlülük ile bir arada yaşama dair düşünme biçimlerinin gelişmesini amaçlıyor. Aynı zamanda ayrımcılık ve toplumsal hafıza gibi alanlarda adalet ve toplumsal dönüşüm üzerine düşünmeyi teşvik ediyor. 2024 yılında açık çağrı ve kurum işbirlikleriyle çeşitli alanlardan 191 katılımcıyla 20 atölye yapıldı. İstanbul dışında Ankara, Maraş, Urfa ve Adıyaman şehirlerinde de uygulanarak yaygınlaştırıldı.

KAPSAYICI DİL ATÖLYESİ

Kapsayıcı bir dil kullanmanın, nefret söylemiyle mücadelede uzun vadede en etkili yöntemlerden biri olduğu düşüncesinden yola çıkan bu atölye, bir arada yaşamı güçlendirmek için farkındalık kazandırmayı ve insan hakları odaklı yeni bir dil kurulmasına katkı sunmayı amaçlıyor. Hrant Dink Vakfı’nın 2009 yılından bu yana yürüttüğü “Yazılı Basında Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylemi İzleme” çalışmasına dayandırılarak hazırlandı.

Atölyede ayrımcılığın temelinde yer alan önyargıların fark edilmesi, nefret söyleminin ve etkilerinin tanınması, insan haklarına dayalı kapsayıcı bir dilin teşvik edilmesi ve ayrımcılık ile önyargıya dayalı akran zorbalığının azaltılması hedefleniyor.

2024 yılında açık çağrı ve kurum işbirlikleriyle çeşitli alanlardan 710 katılımcıyla 46 atölye yapıldı. İstanbul’un yanı sıra Ankara, İzmir, Mersin, Adana,

RIGHTS-BASED LIVING WORKSHOPS

Rights Based Living Workshops are implemented as two separate and independent workshops: ‘Representation’ and ‘Social Memory and Coexistence’. The workshops benefit from the videos and materials compiled by the Foundation over the years, and consists of hands-on activities and group work that aim to emphasize active participation and dialogue-based discussions. The workshops aim to foster empathy for individuals and groups facing discrimination, raise awareness for representation in the public sphere, promote pluralism, multiculturalism and coexistence, enhance understanding of discrimination and collective memory, encourage reflection on justice and social transformation.

In 2024, 20 workshops were held with 191 participants from various fields through open calls and institutional collaboration. The workshop expanded beyond

Istanbul to Ankara, Maraş, Urfa, and Adıyaman.

INCLUSIVE DISCOURSE WORKSHOP

Inclusive Discourse Workshop aims to raise awareness and contribute to the development of a human rights-based language, stemming from the idea that using inclusive language is one of the most effective long-term ways to combat hate speech and strengthen coexistence. The workshop is designed based on the Hrant Dink Foundation’s “Monitoring Hate Speech and Discriminatory Discourse in Print Media” project, which has been ongoing since 2009. The main learning objectives of the workshop include recognizing the prejudices underlying discrimination; introducing hate speech and its possible effects; promoting the use of inclusive, human rights based language; and reducing peer bullying based on discrimination and prejudice.

Hatay ve Maraş şehirlerinde de uygulanarak daha geniş bir kitleye ulaşıldı.

DEMOKRASİ ŞEHİRİ ATÖLYESİ

Demokrasi Şehri, katılımcıların kendi şehirlerini demokratik yöntemlerle oluşturduğu bir rol oyunudur. Atölyede katılımcılar gruplara ayrılarak şehir kurmak üzere stratejilerini belirler, bir program hazırlar ve diğer gruplarla etkileşim içinde yapı modelleri seçerek şehirlerini inşa eder. Bu atölye, Belçika’da hak temelli öğrenme programları yürüten Belvue Müzesi işbirliğiyle hazırlandı.

13-17 yaş grubuna yönelik olarak tasarlanan bu çalışma, 2024 yılında 554 öğrenciyle yapıldı. İstanbul dışında Hatay, Urfa, Mersin ve Adana’da da uygulanarak yaygınlaştırıldı.

TARİHİ YENİDEN KEŞFETMEK: ARŞİVLER, HAFIZA VE SİYASET

Bu panelde, arşivlerin karmaşık siyasal yapıları ve toplumsal ile bireysel hafızalarla kurduğu ilişkiler tartışıldı. Kavramsal çerçevelerle birlikte farklı disiplinlerden örneklerle, arşiv çalışmalarıyla ilgili malzeme seçimi, sınıflandırma, erişim ve bunlara bağlı güç ilişkileri; tarihsel anlatıların aktarımı ve yorumlanmasında arşivlerin rolü; savaş ve şiddet bağlamlarında arşivlerin anlamı; hafıza ve arşivlerin birbirini şekillendiren yapıları ile temsiliyet, otorite, sosyal adalet ve tarihsel hesap verebilirlik konuları ele alındı.

Moderatörlüğünü Ayfer Bartu Candan’ın üstlendiği panelde, Meltem Ahıska, Mezna Qato, İren Bıçakçı, Lara Çakmak ve Deniz Derya Dertli, Anna Maria Beylunioğlu ile Hale Tenger konuşmacı olarak yer aldı.

In 2024, a total of 710 people from various fields attended in 46 workshops organized through open call and collaboration with institutions. The workshop expanded beyond Istanbul to Ankara, Izmir, Mersin, Adana, Hatay, Maraş.

DEMOCRACY

Democracy is an interactive role-play game in which participants create their own city through democratic methods. Upon dividing the participants into smaller groups, each group defines their priorities and strategies for building their program in creating a city and then discuss their models. The workshop was prepared in collaboration with the Belvue Museum, which hosts a number of rights-based learning programs in Belgium.

The workshop, designed for the 13-17 age group, was conducted with 554 students in 2024. In addition to

Istanbul, it was conducted in Hatay, Urfa, Mersin, and Adana.

RE(DIS)COVERING HISTORIES: ARCHIVES, MEMORY, AND POLITICS

This panel focused on the complex politics of archives and their connection to societal and individual memories. It examined these issues through theoretical discussions and case studies across contexts and disciplines: the nature of archival work; power relations in the selection, categorization, and accessibility of materials; archives’ role in preserving and interpreting historical narratives; their meaning in atrocities and wars; the mutual relationship between memory and archives; and questions of representation, authority, social justice, and historical accountability.

The panel, moderated by Ayfer Bartu Candan, featured Meltem Ahıska, Mezna Qato, İren Bıçakçı,

OSMANLI TERK-İ TABİİYET FOTOĞRAFLARINA BERABER BAKMAK

Medya antropoloğu Doç. Dr. Zeynep Devrim Gürsel, 1896-1908 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılan Ermenilerin geri dönmesini engellemek amacıyla çekilen terk-i tabiiyet fotoğraflarının bugüne ne söylediği üzerine bir konuşma yaptı. On yılı aşkın süredir yürüttüğü araştırmasından edindiği bulgularla, bu fotoğraflara farklı arşiv ve kişilerle birlikte bakarak öğrendiklerini dinleyicilerle paylaştı.

HAFIZALAŞTIRMA ALANINDA ÖĞRENME PRATİKLERİ PANELİ

Bu panelde, hafızalaştırma ve öğrenme pratiklerine dair çalışan uzmanlar bir araya geldi. Tarihsel Adalet için Bellek Müzesi'nden Aylin Tekiner'in moderatörlüğündeki buluşmada; Sybir Anıt Müzesi'nden Piotr Poptawski, EVZ Vakfı'ndan Dr.

Veronika Hager ve Hrant Dink Vakfı'ndan Aslı Yolcu konuşmacı olarak yer aldı. Panelde hafıza mekânlarında yapılan çalışmaların karşılaştığı ortak sorunlar, farklı kültürlerdeki benzerlikler ve farklılıklar ile dijital çağda hafıza çalışmalarının yeri üzerine değerlendirmeler yapıldı.

Lara Çakmak, and Deniz Derya Dertli, Anna Maria Beylunioğlu, and Hale Tenger.

LOOKING TOGETHER AT OTTOMAN ARMENIAN EXPATRIATION PHOTOGRAPHS

Media anthropologist Assoc. Prof. Dr. Zeynep Devrim Gürsel gave a talk about what the expatriation photographs, taken to prevent the return of Ottoman Armenians who left the Ottoman Empire between 1896 and 1908, tell us today. She shared insights from her decade-long research journey, looking at these photographs alongside various archives and individuals, and presented excerpts from what she learned.

LEARNING PRACTICES IN MEMORIALIZATION

Experts who have conducted significant research on

memory practices and learning came together in a panel. Moderated by Aylin Tekiner from the Museum of Memory for Historical Justice, the panel featured Piotr Poptawski from the Sybir Memorial Museum, Dr. Veronika Hager from the EVZ Foundation, and Aslı Yolcu from the Hrant Dink Foundation as speakers. The panel addressed common challenges faced in learning practices at memory sites, the similarities and differences in memory studies across different cultures, and the role of memory studies in the digital age.

PROJE EKİBİ

PROJECT TEAM

BAŞAK CAN

BUKET KAPISIZ

ELİF EROL

ELİF YARARBAŞ

NAYAT KARAKÖSE

PELİN ÖNAL

TUĞBA ÖZSOY

YASEMİN KORKMAZ

Hrant Dink Vakfı tarafından, Avrupa Birliği ve Friedrich Naumann Vakfı'nın finansal desteğiyle ve Sabancı Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi ortaklığıyla yürütülen projeye 2022 yılında başlandı. Dilbilim, bilgisayar bilimleri, sosyal bilimler, bilişim sektörü ve sivil toplum gibi farklı disiplinler arasında işbirliği kurmayı hedefleyen proje, Türkiye'nin önde gelen iki üniversitesini bir araya getirerek, dijital alanda nefret söylemi, ayrımcılık ve dezenformasyon ile mücadele etmeyi amaçlıyor.

Yapay zekâ teknolojisiyle, çevrimiçi nefret söylemini tespit edecek bir açık kaynak aracının üretilmesi, projenin esas çıktısı olacak. Projenin aktiviteleri arasında kamuya açık olarak düzenlenecek farkındalık artırıcı etkinlik serileri, kapasite geliştirici atölyeler, podcast yayınları, Türkçe metinlerde nefret söyleminin tespiti için yenilikçi yöntemlerin değerlendirileceği yarışmalar, projenin konularıyla ilgili güncel tartışmaları ve verileri içeren raporların hazırlanması

DİJİTAL TEKNOLOJİLERİ KULLANARAK NEFRET SÖYLEMİ VE AYRIMCILIKLA MÜCADELE

60

UTILIZING DIGITAL TECHNOLOGY FOR SOCIAL COHESION, POSITIVE MESSAGING AND PEACE BY BOOSTING COLLABORATION, EXCHANGE AND SOLIDARITY

DESTEKÇİLER

SUPPORTERS

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.
Türkiye

PROJE ORTAKLARI

PROJECT PARTNERS

The Hrant Dink Foundation started the project 'Utilizing Digital Technology for Social Cohesion, Positive Messaging and Peace by Boosting Collaboration, Exchange and Solidarity' in 2022, with the financial support of the European Union and Friedrich Naumann Foundation, in partnership with Boğaziçi University and Sabancı University. In order to combat hate speech, discrimination, and disinformation in the digital space, the project aims to create a partnership between different disciplines such as linguistics, computer sciences, social sciences, the information sector, and civil society by bringing together two pioneering universities in Turkey. The activities of the project include awareness-raising public events, workshop series and podcasts, competitions to evaluate innovative methods for detecting hate speech in Turkish texts, the preparation of reports containing current discussions and data

ve multimedia içeriklerinin üretilmesi bulunuyor. Proje kapsamında ayrıca Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki sivil toplum örgütlerinin ve genç aktivistlerin nefret söylemi taramasıyla ilgili becerilerinin gelişmesine katkı sunulacak, nefret söylemiyle ilgili sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerini geliştirmeye ve farkındalıklarını artırmaya yönelik etkinlikler, eğitimler düzenlenecek ve kapsayıcı dil konusunda becerilerini pekiştirmeye yönelik materyaller üretilcek.

PANEL SERİSİ

Proje kapsamında nefret söylemi, ayrımcılık, dezenformasyon ve dijital aktivizm konularında ve dijital alanda hak temelli, çoğulcu ve kapsayıcı bir söylem ile STK'lar, akademisyenler ve medya nezdinde farkındalığı artırmak için paneller düzenleniyor. Bu kapsamda, dijital teknolojilerle birlikte nefret söylemi ve dezenformasyon alanındaki sorunların ve alandaki alternatif yaklaşımların ele alındığı panel serisine devam edildi.

3 Nisan'da 'Dezenformasyon ve Nefret Söylemiyle Mücadele: Dijital Aktivizmin Rolü' başlıklı panelde medya çalışanları, sivil toplum temsilcileri, aktivistler ve akademisyenler bir araya geldi. Moderasyonunu Gülsin Harman'ın yaptığı panelde, Beyrut Amerikan Üniversitesi'nden Sally Hammoud, Metamorphosis Vakfı'ndan Elida Zylbeari ve Kadir Has Üniversitesi'nden Özen Baş konuşmacı olarak yer aldı. Panel, vakfın YouTube hesabından İngilizce ve Türkçe olarak canlı yayınlandı.

'Nefret Söylemi ve Ayrımcılıkla Mücadelede Alternatif Yaklaşımlar' başlıklı ikinci panel ise 10 Eylül'de yapıldı. Moderasyonunu İstanbul Bilgi Üniversitesi'nden Sarper Durmuş'un yaptığı panelde, Uppsala Üniversitesi'nden Nazar Akrami, Public Discourse Vakfı'ndan Morgane Bonvallat ve Gunda Werner Enstitüsü'nden Katharina Klapheck konuşmacı olarak yer aldı.

on the topics of the project, and the production of multimedia products.

PANEL SERIES

Within the scope of the project, panels were organized to raise awareness among NGOs, academics, and media professionals about hate speech, discriminatory discourse, disinformation, and digital activism, fostering a rights-based, pluralistic, and inclusive discourse in the digital sphere. The panel series continued with discussions on the challenges posed by hate speech and disinformation in the digital space, as well as exploring alternative approaches to addressing these issues.

On April 3rd, the panel titled 'Combating Disinformation and Hate Speech: The Role of Digital Activism' brought together media professionals, civil society representatives, activists, and academics.

Moderated by Gülsin Harman, the panel featured Sally Hammoud from the American University of Beirut, Elida Zylbeari from the Metamorphosis Foundation, and Özen Baş from Kadir Has University as speakers. The panel was live-streamed on foundation's YouTube channel in both English and Turkish.

The second panel, titled 'Alternative Approaches to Combat Hate Speech and Discrimination' was held on September 10th. Moderated by Sarper Durmuş from Istanbul Bilgi University, the panel hosted Nazar Akrami from Uppsala University, Morgane Bonvallat from the Public Discourse Foundation, and Katharina Klapheck from the Gunda Werner Institute as speakers.

WORKSHOPS

As part of the workshop series, three workshops were organized to enhance media literacy skills and build the capacities of civil society professionals.

ATÖLYELER

Atölye serisi kapsamında medya okuryazarlığı becerilerinin artırılmasına ve sivil toplum çalışanlarının kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik üç atölye yapıldı. ‘Medya Okuryazarlığı Atölyesi: Gerçek mi, Kurgu mu?’ atölyesi 16-22 yaş aralığındaki katılımcılarla yapıldı. Metamorphosis Vakfı’ndan Elida Zylbeari yürütücülüğündeki atölyede katılımcılar, medya okuryazarlığı ve bilgi türlerine dair temel kavramları tartıştıktan sonra farklı bilgi kirliliği türlerini tespit edebilecekleri yöntemleri deneyimlediler.

4 Nisan’da Beirut Amerikan Üniversitesi’nden Sally Hammoud yürütücülüğünde ‘Sivil Toplum Kuruluşları için Dijital Aktivizm’ atölyesi farklı sivil toplum kuruluşlarından 17 kişinin katılımıyla yapıldı. Dijital aktivizmin olanaklarının ve hikaye anlatıcılığının öneminin tartışıldığı atölyede, dijital teknolojilerin kişiselleştirilmiş kurumsal iletişim hedefleri oluşturmak için kullanılmasına yönelik ipuçları katılımcılarla

paylaşıldı. 29-30 Nisan’da Dijital.pro işbirliğiyle, Özgür Mehmet Kütküt ve Özgür Kurtuluş yürütücülüğünde ‘Sivil Toplum ve Yapay Zeka Atölyesi’ farklı sivil toplum kuruluşlarından katılımcılarla yapıldı. Sivil toplum çalışanlarının yapay zeka okuryazarlığını artırmayı hedefleyen atölyede yapay zekanın sivil toplum alanındaki güncel kullanım alanları tartışıldı ve kapasite artırmaya yönelik yöntemler katılımcılarla paylaşıldı.

SOSYAL MEDYADA NEFRET SÖYLEMİ TESPİTİ YARIŞMASI

The 18th Conference of the European Chapter of the Association for Computational Linguistics (EACL 2024) konferansı kapsamında ‘Türkçe ve Arapça Tweetlerde Nefret Söylemi Tespiti’ isimli yarışma yapıldı. Türkçe ve Arapça tweetlerde nefret söyleminin tespiti için yenilikçi yöntemlerin geliştirilmesi, sunulması ve değerlendirilmesi amacıyla düzenlenen yarışmanın sonuçları konferans oturumunda açıklandı. Boğaziçi

The ‘Media Literacy Workshop: Fact or Fiction?’ was conducted with participants aged 16-22. Facilitated by Elida Zylbeari from the Metamorphosis Foundation, the workshop provided an introduction to basic concepts of media literacy and information types. Participants explored methods for identifying different types of information pollution.

On April 4th, the ‘Digital Activism for Civil Society Organizations’ workshop was facilitated by Sally Hammoud from the American University of Beirut, with 17 participants from various civil society organizations. The workshop focused on the potential of digital activism and the importance of storytelling, offering practical tips for using digital technologies to create personalized communication strategies.

From April 29th to 30th, the ‘Artificial Intelligence and Civil Society’ workshop was organized in collaboration with Dijital.pro and facilitated by Özgür Mehmet Kütküt and Özgür Kurtuluş. The workshop aimed to increase AI literacy among civil society professionals,

discussing current applications of AI in the field and sharing capacity-building methods with participants.

HATE SPEECH DETECTION IN SOCIAL MEDIA CONTEST

As part of the 18th Conference of the European Chapter of the Association for Computational Linguistics (EACL 2024), a competition titled ‘Hate Speech Detection in Turkish and Arabic Tweets’ was organized. The competition aimed to develop, present, and evaluate innovative methods for detecting hate speech in Turkish and Arabic tweets. The results were announced during a conference session, where Gökçe Uludoğan from Boğaziçi University presented the outcomes. A total of 33 teams, including participants from institutions such as the University of Houston, King’s College London, Istanbul Technical University, Middle East Technical University, Sabancı University, Koç University, and AIMS Cameroon, submitted results for two sub-problems.

Üniversitesi'nden Gökçe Uludoğan yarışmanın sonuçlarını sundu. Houston Üniversitesi, King's College London, İstanbul Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi, Koç Üniversitesi ve AIMS Kamerun gibi kurumlardan katılımcıların bulunduğu 33 takım yarışmaya katıldı ve iki alt-problem için sonuçlarını teslim etti.

UZMANLARLA ÇEVİRİMİÇİ TOPLANTILAR

Proje sürecinde bilgisayar mühendisliği, söylem çalışmaları, veri bilimi, dilbilim, sivil toplum ve dijital feminizm alanlarında çalışan uzmanlardan oluşan 20 kişilik bir network platformu 2023'te kuruldu. Uzmanlarla belirli aralıklarla yapılan çevrimiçi toplantılarda dijital okuryazarlık, nefret söylemi, sosyal medyada dezenformasyon, dijital aktivizm ve mücadele araçları gibi konular ele alındı. Bu tartışmalardan yola çıkarak, uzmanların çalışma alanlarına göre kategorize edilen bir rapor 2025'in ilk aylarında yayınlanacak.

MEDYA İZLEME VE NEFRET SÖYLEMİ TARAMALARI

Projede geliştirilecek algoritmanın eğitilmesi ve test edilmesi için Hrant Dink Vakfı'nın 2009 yılından beri sürdürdüğü sistematik medya izleme çalışmasına devam edildi. Yazılı basında ulusal, etnik ve dinî grupları ve LGBTİ+'ları hedef alan ve nefret söylemi içeren haber ve köşe yazıları taranarak eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelendi. Gündemle ilişkili olarak nefret söylemi içeren haberler bu konuda farkındalık yaratmak ve kamuoyu oluşturmak adına vakfın sosyal medya hesaplarında ve web sitesinde aylık olarak paylaşıldı. Aynı zamanda, nefret söylemi tespiti amacıyla elde edilen tweet içerikleriyle eğitilen yapay zeka algoritmalarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar devam etti. Kullanıcıların Türkçe ve Arapça metinlerde nefret söylemi tespiti ve analizi amacıyla kullanabilecekleri bu yapay zeka aracı, projenin son yılında websitesi formatında kullanıma açılacak.

Ocak, Şubat, Mart aylarında Türkiye yazılı basınında;

#NefretSöylemineHayır

Nisan, Mayıs, Haziran aylarında Türkiye yazılı basınında;

#NefretSöylemineHayır

NETWORK MEETINGS WITH EXPERTS

In 2023, a network platform comprising 20 experts in the fields of computer engineering, discourse studies, data science, linguistics, civil society organizations, and digital feminism was established within the scope of the project. Online meetings were held periodically with these experts to discuss topics such as digital literacy, hate speech, disinformation on social media, digital activism, and the development of innovative tools to combat hate speech. Based on the discussions during these meetings, a report categorized by the experts' fields of study will be published in early 2025.

MEDIA MONITORING

In order to train and test the algorithm to be developed within the project, the systematic media monitoring conducted by the Hrant Dink Foundation since 2009 continued. News articles and opinion columns in the print media targeting national, ethnic, and religious identities as well as LGBTI+s were scanned and

analyzed using critical discourse analysis. Hate speech monitoring and analysis results were shared monthly on the Foundation's social media accounts and website to raise awareness. At the same time, AI algorithms were developed and trained with hate speech detection using tweets collected during the project. The AI tool, designed for users to detect and analyze hate speech in Turkish and Arabic texts, will be made available in a website format in the final year of the project.

ULUSLARARASI HRANT DİNK ÖDÜLÜ

INTERNATIONAL HRANT DINK AWARD

ULUSLARARASI HRANT DİNK ÖDÜLÜ,
HER YIL HRANT DİNK'İN DOĞUM GÜNÜ
OLAN 15 EYLÜL'DE BİR TÖRENLE VERİLİR.
ÖDÜL, İNSANLARA MÜCADELEYE DEVAM
ETME YOLUNDA İLHAM VE UMUT VEREN,
AYRIMCILIKTAN, IRKÇILIKTAN, ŞİDDETEN
ARINMIŞ, DAHA ÖZGÜR VE ADİL BİR DÜNYA
İÇİN ÇALIŞAN, BU İDEALLER UĞRUNA
BİREYSEL RİSK ALAN, EZBER BOZAN,
BARIŞIN DİLİNİ KULLANAN KİŞİ, KURUM
VEYA GRUPLARA YALNIZ OLMADIKLARINI
HATIRLATMAYI AMAÇLAR.

**ÖDÜL, HER YIL BİRİ TÜRKİYE, BİRİ TÜRKİYE
DIŞI OLMAK ÜZERE İKİ KİŞİ YA DA KURUMA
VERİLİR.**

ULUSLARARASI ÜRÜN ÜÇÜNCÜSÜ İNTERNET
HRANTZDÜN? HRANT
DİNKŞİNE DİNK
ÖDÜLÜ ÜRÜNÜ AWARD

EACH YEAR ON HRANT DINK'S BIRTHDAY, SEPTEMBER 15TH, THE HRANT DINK FOUNDATION PRESENTS THE INTERNATIONAL HRANT DINK AWARD. THE AWARD AIMS TO REMIND THOSE INDIVIDUALS, ORGANIZATIONS AND GROUPS WHO GIVE INSPIRATION AND HOPE TO PEOPLE FOR HOLDING ON TO THEIR STRUGGLE, WORK FOR A MORE LIBERAL AND FAIR WORLD FREE FROM DISCRIMINATION, RACISM AND VIOLENCE. TAKE PERSONAL RISKS FOR

ACHIEVING THOSE IDEALS AND USE THE LANGUAGE OF PEACE THAT THEY ARE NOT ALONE. EACH YEAR THE AWARD IS GRANTED TO TWO INDIVIDUALS OR ORGANIZATIONS; ONE FROM TURKEY AND ONE FROM OUTSIDE OF TURKEY.

Uluslararası Hrant Dink Ödülü'nün on altıncısı, 15 Eylül Pazar akşamı yapılan törenle sahiplerini buldu. Ödülü, Türkiye'deki en uzun ömürlü kadın örgütlenmelerinden biri olarak kadınların bir arada güçlenmesine imkan sağlayan; feminist hareketin güçlü simgelerinden biri olan ve feminist hareketin farklı kuşaklar arasındaki geçişine olanak sağlayan; yıllardır kararlılıkla şiddete karşı mücadele eden Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve Sierra Leone'de yaşadığı toplulukta derin köklere sahip bir geleneği dönüştürme çalışmaları nedeniyle aile üyeleri ve toplum liderleri dahil olmak üzere toplumsal tepkilere rağmen örgütlülük oluşturarak kız çocukları ve kadınlar için kadın genital mutilasyonuna karşı mücadelesini uzun yıllardır cesaretle devam ettiren Rugiatu Neneh Turay aldı.

Nezaket Erden ve Hakan Emre Ünal'ın sunuculuğunu üstlendiği törene Cemal Reşit Rey Konser Salonu

ev sahipliği yaptı. Törende, vakıf adına izleyicilere hoşgeldiniz mesajını Hrant Dink Vakfı Başkanı Rakel Dink iletti. Ödül törenine Mahir Günşiray ve Eric Nazarian seslendirmeleriyle eşlik etti. Rakel Dink izleyicileri "Bu döngüden kurtulmanın tek yolu şiddet vaaz eden tüm politikarlardan uzak durmak, bu söylemlere karşı uyanık olmak, şiddeti değil yaşam hakkını, tekliği değil çokluğu savunmak" sözleriyle karşıladı. Törende Lara Di Lara'ya ait 'Bir Garip Hal' şarkısına Kerem Can Dünder eşlik etti, şarkıya 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı ev sahipliği yaptı. Yakın Komşu Ermenistan'dan Vartan Harutyunyan bu geceye özel kaydettiği 'Boundless Fields' müzik performans videosuyla törende yer aldı. Geceye akustik performanslarıyla sahne alan Peyk'in 'Köleler ve Kilitler' ve 'Denizdeyim' parçaları izleyicilerle buluştu. Ödül sahibi Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı adına

The sixteenth International Hrant Dink Award laureates were announced during the ceremony which took place on Sunday, September 15. The award was granted to Mor Çatı Women's Shelter Foundation from Turkey for being one of the longest-standing women's organisations in Turkey, with its efforts in enabling women to stand together and empower together, for being one of the strongest symbols of the feminist movement, for facilitating the intergenerational transfer of the feminist movement, and for relentlessly combating violence for decades. The award was also granted to Rugiatu Neneh Turay from Sierra Leone for her efforts to transform a deep-seated tradition in Sierra Leone, though facing public reaction, including from her family members and community leaders and succeeding in organising women and girls despite all obstacles and for her courageous struggle spanning

years against female gender mutilation of women and girls. The award ceremony was narrated by Nezaket Erden and Hakan Emre Ünal. Mahir Günşiray and Eric Nazarian took part in the ceremony with their voice overs. The ceremony was held at Cemal Reşit Rey Concert Hall. The President of the Foundation Rakel Dink greeted the audience with the words "The only way to break this spiral is to distance ourselves from all policies that preach violence, to be vigilant against these discourses, to defend the right to life instead of violence, and pluralism instead of monism."

The song 'Bir Garip Hal', by Lara Di Lara, accompanied by Kerem Can Dünder, was hosted by the 23.5 Hrant Dink Site of Memory. Vartan Harutyunyan also participated in the ceremony with a music performance 'Boundless Fields' which was recorded in our close neighbor Armenia. Peyk performed their acoustic pieces

konuşma yapan Selime Büyükgöze, Melike Keleş, Leyla Soydinç ve Yasemin Temizarabacı, konuşmalarında kadınların eşit haklarına göz dikildiği, feminizmin itibarsızlaştırılmaya çalışıldığı şu dönemde, bu mücadeleyi sahiplendiklerine; güçlü ve umutlu hissettiklerine vurgu yaptılar.

Ödül sahibi Rugiatu Neneh Turay konuşmasında “Değişimin ancak içeriden sağlanabileceğine inanıyorum. Bu süreçte, güçlü ve kararlı durmak, odaklanmak, asla geri adım atmamak ve pes etmemek konusunda adeta kendimi sınadım.” dedi.

Türkiye’de ve dünyanın dört bir yanında, yaptıklarıyla insanlığa ‘ışık’ tutanların hatırlandığı, umut veren insanların ve toplulukların selamlandığı videoyla 2024 yılının ‘Işıklar’ı takdim edildi. Bu yılın ‘Işıklar’ı arasında, Ürdün’den Yunanistan’a, Bangladeş’ten İsviçre’ye, İran’dan Latin Amerika’ya kadın hakları, ırkçılıkla ve

cinsiyetçilikle, ekonomik adaletsizlikle ve yoksullukla mücadele, ekolojik hak savunuculuğu, hayvan hakları gibi pek çok başlıkta yaptıklarıyla ilham olan kişiler ve girişimler yer aldı.

‘Köleler ve Kilitler’ and ‘Denizdeyim’ live at the Cemal Reşit Rey Concert Hall.

In their speech on behalf of the laureate Mor Çatı Women’s Shelter Foundation, Selime Büyükgöze, Melike Keleş, Leyla Soydinç and Yasemin Temizarabacı stated that “At a time when they cast their eyes on women’s equal rights and try to discredit feminism, we do embrace our struggle; we do feel strong and hopeful.”

In her acceptance speech, Rugiatu Neneh Turay stated “I am convinced that you can only make a change when you are within. I challenged myself to remain strong, steadfast, focused, committed and determined never to back down.”

‘Inspirations’, a video which honors people and organizations in Turkey and around the world who

inspire humanity with their actions while raising hope was screened at the ceremony. This year’s Inspirations included individuals and initiatives from Jordan to Greece, from Bangladesh to Switzerland, from Iran to Latin America, who inspire people and humanity with their actions on numerous issues such as women’s rights, justice, the struggle to end racism and sexism, struggling against economic injustices, poverty and climate crises, defending animal rights.

GENEL KOORDİNASYON
GENERAL COORDINATION

DENİZ EZGİ SÜREK
ZEYNEP SUNGUR
ZEYNEP TAŞKIN

ÖDÜL KOMİTESİ BAŞKANI
CHAIRMAN OF THE INTERNATIONAL
HRANT DINK AWARD COMMITTEE
AHMET İNSEL

ÖDÜL KOMİTESİ
AWARD COMMITTEE

ALİ ALPER AKYÜZ
AYŞE KADIOĞLU
AYLİN VARTANYAN
ÇİĞDEM MATER
DELAL DİNK
DENİZ EZGİ SÜREK
EMMA-SINCLAIR WEBB
GÜLTEN KAYA
KEREM ÇİFTÇİOĞLU
NAYAT KARAKÖSE
SİBEL ASNA
ZEYNEP ARSLAN
ZEYNEP TAŞKIN

KOORDİNATÖR
COORDINATOR
ZEYNEP SUNGUR

ÖDÜL JÜRİSİ
AWARD JURY
AÇIK RADYO
ARA GHAZARIAN
ASLI BÂLİ
CEM MANSUR
FATMAGÜL BERKTAY
JOSÉ ALVEAR RESTREPO AVUKATLAR
KOLEKTİFİ
RAKEL DİNK
REŞAT KASABA
TİLBE SARAN
WOLFGANG KALECK
ZEYNEP ORAL

KONSEPT / TASARIM
CONCEPT / DESIGN
BÜLENT ERKMEN, BEK

ÖDÜL HEYKELCİĞİ TASARIMI
AWARD STATUETTE DESIGN
ERDAĞ AKSEL
TAN MAVİTAN

ÖDÜL MÜZİĞİ
AWARD MUSIC
ARTO TUNÇBOYACIYAN

ÖDÜL FİLMLERİ KONSEPT VE KURGU
AWARD FILMS CONCEPT AND EDITING

KENAN ÖZCAN
MURAT KÖK
ÜMİT KIVANÇ

METİN ÇEVİRİLERİ
TRANSLATION
LEXICON KONFERANS ÇEVİRMENLERİ
BADE BAŞER
CEYLAN GÜRMAN ŞAHINKAYA

SESLENDİRME
VOICE-OVER
ERIC NAZARIAN
MAHİR GÜNŞIRAY

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS
FRANSA BÜYÜKELÇİLİĞİ
INSTITUT FRANÇAIS DE TURQUIE
HEINRICH BÖLL STIFTUNG DERNEĞİ
TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
HEINRICH BÖLL STIFTUNG İSTANBUL
SABANCI ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL
POLİTİKALAR MERKEZİ
SABANCI UNIVERSITY ISTANBUL POLICY
CENTER
AVRUPA BİRLİĞİ SİVİL DÜŞÜN PROGRAMI

PRODÜKSİYON
PRODUCTION
NİTE PRODÜKSİYON

TÖREN TEKNİK YÖNETİMİ
TECHNICAL DIRECTOR OF THE
CEREMONY
SERCAN SAVAŞLI

CANLI YAYIN
LIVE BROADCAST
YARATICI FİLMLER

MÜZİK KLİPİ
MUSIC VIDEO CLIP
YÖNETMEN
DIRECTOR
EMRAH TARIM

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ
CINEMATOGRAPHER
MURAT TUNCEL

KURGU
EDITOR
İSMAİL BİLGİN

IŞIK ŞEFİ
GAFFER
ÖZKAN ELVERİR

SES KAYIT
LOCATION SOUND
MERT AKSUNA

SES MİKSAJ
SOUND MIXER
MERT AKSUNA

RENK DÜZENLEME
COLOURIST
YASİN YILMAZ

DESTEĞİYLE
WITH THE SUPPORT OF
AREG SOUKIASSIAN
ASLI YOLCU
BUKET KAPISIZ
BURÇİN TUNA
CEMRE GÜRBÜZ
EİRİNİ ALIŞ
EMRAH TARIM
MERT AKSUNA
MERVE ATAÇ
NESRİN UÇARLAR
OKAN ULUDAĞ
OZAN EMRE KAYA
OZAN MURAT
ÖZCAN ALPER
SERCAN SAVAŞLI
TALİN SÜZME
TOLGA ERCAL
VİNCENT MEYRİGNAC
ZÜMRÜT BURUL

HRANT DİNK VAKFI YAYINLARI, HRANT DİNK'İN HAYALLERİNİ, MÜCADELESİNİ, DİLİNİ VE YÜREĞİNİ YAŞATMAK AMACIYLA KURULMUŞ OLAN HRANT DİNK VAKFI'NIN ÇATISI ALTINDA, DİYALOG, BARIŞ VE EMPATİ KÜLTÜRÜNÜ GELİŞTİRECEK YAYINLAR YAPAR.

BU TEMEL İLKELER IŞIĞINDA,

- TÜRKİYE'NİN DEMOKRATİKLEŞMESİ, KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİĞİN BİR ZENGİNLİK, FARKLILIĞIN BİR HAK OLARAK KABUL GÖRMESİ, TOPLUMLAR ARASINDAKİ

KÜLTÜREL İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİ AMACIYLA MİLLİYETÇİLİKTEN, İRKÇILIKTAN VE AYRIMCILIKTAN ARINDIRILMIŞ, ÇOCUKLARA VE GENÇLERE YÖNELİK PROJELERİ DE KAPSAYAN AKADEMİK VE AKADEMİ DIŞI YAYINLAR YAPMAYI;

- TÜRKİYE'DE ÇOĞU ZAMAN YÜZEYSEL BİR ŞEKİLDE YÜRÜTÜLEN, GÜNCEL, SİYASAL-TOPLUMSAL-KÜLTÜREL TARTIŞMALARA İLİŞKİN DERİNLEMESİNE SORULAR SORMAYA OLANAK TANIYAN TELİF

HDV

70

YAYINLARI PUBLICATIONS

HRANT DINK FOUNDATION PUBLICATIONS PUBLISHES WORKS THAT SUPPORT THE DEVELOPMENT OF A CULTURE OF DIALOGUE, PEACE AND EMPATHY. IT IS PART OF THE HRANT DINK FOUNDATION WHICH WAS ESTABLISHED FOR THE PERPETUATION OF THE VISION, STRUGGLE, MESSAGE AND IDEALS OF HRANT DINK.

IN THE LIGHT OF THESE FOUNDING PRINCIPLES, PUBLICATIONS HAVE THE FOLLOWING AIMS:

- TO PUBLISH ACADEMIC AND NON-ACADEMIC PUBLICATIONS AS WELL AS PROJECTS ORIENTED TOWARDS CHILDREN AND YOUNG PEOPLE PURGED OF NATIONALISM, RACISM AND DISCRIMINATION, TOWARDS THE DEMOCRATISATION OF TURKEY, THE ESTABLISHMENT OF AN UNDERSTANDING OF CULTURAL DIVERSITY AS A FUNDAMENTAL VALUE AND 'DIFFERENCE' AS A RIGHT; AND THE DEVELOPMENT OF CULTURAL RELATIONS BETWEEN THE PEOPLES OF ALL COUNTRIES.

VE ÇEVİRİ ESERLERE DAYALI DİZİLER
OLUŞTURMAYI;

- HRANT DİNK VAKFI'NIN KURMAYI
AMAÇLADIĞI, ERMENİ ARAŞTIRMALARINA
ODAKLANAN BİR ENSTİTÜNÜN
TEMELLERİNİ OLUŞTURMAYA YÖNELİK
OLARAK, ERMENİLERİN TARİHİ, KÜLTÜRÜ
VE YAŞANTISIYLA İLGİLİ YAYINLAR
YAPMAYI;

- HRANT DİNK'İN BÜTÜN YAZILARINI VE
KONUŞMALARINI YAYIMLAYARAK, ONUN
FİKİRSEL MİRASININ YAYGINLAŞMASINA

VE GELECEK NESİLLERE AKTARILMASINA
ARACILIK ETMEYİ;

- HRANT DİNK'İN, MİLYONLARCA İNSANIN
YÜREĞİNE NÜFUZ ETMESİNİ SAĞLAYAN,
İÇTEN VE DEMOKRAT TAVRININ TAKİPÇİSİ
OLARAK, AYRIMCILIĞA MARUZ KALAN
GRUPLARIN SESLERİNİ DUYURMALARINI
SAĞLAYACAK, GENİŞ HALK KİTLELERİNE
ULAŞMAYI HEDEFLEYEN KİTAPLAR
YAYIMLAMAYI HEDEFLER.

- TO CREATE SERIES FORMED OF
ORIGINAL AND TRANSLATED WORKS
THAT WILL ENABLE THOROUGH AND
IN-DEPTH INQUIRIES IN THE DOMAIN OF
CONTEMPORARY, POLITICAL-SOCIAL-
CULTURAL DEBATES WHICH ARE ALL TOO
OFTEN CONDUCTED IN A SUPERFICIAL
MANNER IN TURKEY.

- TO PUBLISH WORKS ON ARMENIAN
HISTORY, CULTURE AND EVERYDAY
LIFE WITH A VIEW TO ESTABLISHING
THE FOUNDATIONS OF AN INSTITUTE
FOCUSING ON ARMENIAN STUDIES WHICH
THE FOUNDATION AIMS TO FOUND.

- TO PUBLISH THE COMPLETE WRITINGS
AND SPEECHES OF HRANT DINK AND TO
FACILITATE THE DISSEMINATION AND
TRANSMISSION TO FUTURE GENERATIONS
OF HIS INTELLECTUAL HERITAGE.

- WITH CONTINUED DEDICATION TO
HRANT DINK'S SINCERE AND DEMOCRATIC
APPROACH THAT PENETRATED THE
HEARTS OF MILLIONS OF PEOPLE, TO
PUBLISH BOOKS TARGETING THE WIDER
MASSES TOWARDS GIVING VOICE TO
GROUPS SUBJECTED TO DISCRIMINATION.

SINIRIN ÖTESİNDEKİ ALGILAR: KAMUOYUNUN GÖZÜNDEN TÜRKİYE- ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ

Hrant Dink Vakfı,
Caucasus Research
Resource Center (CRRC)-
Ermenistan Vakfı ve
KONDA Araştırma ve

Danışmanlık Şirketi'nin 2023-2024 yılları arasında yürüttüğü ortak çalışma sonucunda hazırlanan "Sınırın Ötesindeki Algılar: Kamuoyunun Gözünden Türkiye-Ermenistan İlişkileri" başlıklı analitik rapor Ekim 2024'te yayımlandı.

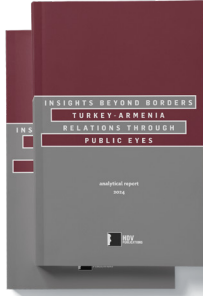
Bu kamuoyu araştırması, sivil toplum düzeyindeki durumu, Türkiye ve Ermenistan toplumlarının algılarını şekillendiren faktörleri daha iyi anlamak ve vakfın gelecekte hangi demografik grupları ve tematik alanları takip edebileceğini belirlemek amacıyla yapıldı.

Araştırma, diyalogu artırmanın, deneyim ve bilgi alışverişinde bulunmanın ve farkındalığı geliştirmenin en etkili yollarından biri olarak tanımlanan profesyonel işbirliğini desteklemek amacıyla KONDA ve CRRC-

Ermenistan Vakfı ile birlikte yürütüldü.

Rapor, Türkiye-Ermenistan normalleşmesine ilişkin her iki ülkedeki kamuoyu algılarına dair özgün bir birincil araştırmanın bulgularını özetliyor. İçeriği, Türkiye ve Ermenistan'da eş zamanlı yürütülen iki paralel saha araştırmasına dayanıyor. Her iki ülkede de niceliksel ve niteliksel çalışmalar yapıldı ve araştırma her iki ülkenin genel yetişkin nüfusunu temsil ediyor.

Rapor, komşu ülkelerin sivil toplum dinamiklerine dair bilgi sunarak paydaşlar, karar vericiler, uzmanlar, araştırmacılar ve bu alana ilgi duyanlar için önemli içgörüler sağlıyor. Bulgular, belirli tematik alanlarda alternatif bakış açıları sunmanın yanı sıra normalleşmeye yönelik ortak çabaları keşfetmek ve geliştirmek için kullanılabilir. Bu çalışma, gelişmelerden yararlanmak ve mevcut ilişkileri derinleştirmek için veriye dayalı bilgi sunuyor.

INSIGHTS BEYOND BORDERS: TURKEY- ARMENIA RELATIONS THROUGH PUBLIC EYES

The Hrant Dink Foundation
published the analytical
report "Insights beyond
borders: Turkey-Armenia
relations through public

eyes", based on joint research conducted in 2023–2024 by the Caucasus Research Resource Center (CRRC)-Armenia Foundation and KONDA Research and Consultancy.

The public opinion survey aimed to better understand the current civil society context, the factors shaping perceptions in Turkey and Armenia, and to identify which demographic groups and thematic areas could inform the foundation's future work.

The research was carried out with KONDA and CRRC-Armenia to support professional collaboration—identified as one of the most effective ways to enhance dialogue, exchange experiences and knowledge, and raise awareness.

The report summarises findings from original primary research on public perceptions of Turkey-Armenia normalisation, based on two parallel field surveys conducted simultaneously in both countries. Quantitative and qualitative studies were carried out, representing the general adult population in each country.

The report offers insights into civil society dynamics in the neighbouring countries and provides valuable information for stakeholders, decision-makers, experts, researchers, and others interested in the field. The findings offer alternative perspectives on key themes and can help explore and advance collaborative efforts for normalisation. This data-driven study supports efforts to build on developments and deepen existing relations.

HRANT DİNK ANMALARI

HRANT DINK MEMORIALS

DOĞU TOPLUMLARINI, BATIDAN AYIRAN
ÖNEMLİ BİR ÖZELLİK DE,
'LİDER', 'KAHRAMAN' VE 'İLAH'
YARATMASINDAKİ FARKLILIKTA
ARANMALI.
BİZİM KÜLTÜRÜMÜZDE BİRBİRLERİNE
ÇOK ÇABUK DÖNÜŞÜP,
RAHATLIKLA DA ÖRTÜŞEBİLEN
KAVRAMLAR BUNLAR.
BİR ÖNEMLİ ÖZELLİĞİMİZ DE KOLAY
YÜCELTİP, BİR O KADAR RAHAT
ALÇALTBİLMEMİZ İLAHLARIMIZI...

...KURTARICILAR BEKLEMİYİN,
KENDİ KENDİNİZİN İLAHI OLUN.
AKSİ TAKTİRDE, TARİHİ BOYUNCA
HIÇ İKTİDAR OLAMAMIŞ BİR HALKIN
ÇOCUKLARI, BÖYLE BİRBİRİMİZE KARŞI
İKTİDARCILIK OYNAR DURURUZ İŞTE.

İLAHLARA İLLALLAH

ENOUGH WITH
THE DIVINITIES

HRANT DİNK

BİRGÜN -
10 OCAK 1997
JANUARY 10TH, 1997

75

ONE OF THE MOST SIGNIFICANT
DIFFERENCES BETWEEN EASTERN AND
WESTERN SOCIETIES IS IN THE WAY
THEY CREATE 'LEADERS', 'HEROES'
AND 'DIVINITIES'.

IN OUR CULTURE, THESE CONCEPTS
SWIFTLY INTERCONVERT, AND EASILY
OVERLAP.

ANOTHER CHARACTERISTIC OF OUR
SOCIETY IS THAT WE NOT ONLY GLORIFY
EASILY BUT ALSO CARELESSLY DEMEAN
OUR DIVINITIES...

...DO NOT WAIT FOR SAVIOURS, BE YOUR
OWN DIVINITY. OTHERWISE, AS CHILDREN
OF A PEOPLE WHO HAS NEVER RULED
THROUGHOUT THE HISTORY, WE SHALL
KEEP PLAYING 'RULERSHIP' AGAINST
EACH OTHER.

Sherene Seikaly, Kaliforniya Üniversitesi Santa Barbara Kampüsü'nde Tarih Profesörüdür. *Men of Capital: Scarcity and Economy in Mandate Palestine* (Stanford University Press, 2016) adlı kitabında ekonomi, toprak, ev ve beden gibi temaları ele alır. Yakında yayımlanacak olan *From Baltimore to Beirut: On the Question of Palestine* adlı kitabı ise sermaye, kölelik ve mülksüzleştirme üzerinden Filistin'e dair küresel bir tarih sunar. Seikaly, UCSB Ortadoğu Çalışmaları

HRANT DİNK İNSAN HAKLARI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KONFERANSI

HRANT DINK MEMORIAL LECTURE ON FREEDOM
OF EXPRESSION AND HUMAN RIGHTS

Sherene Seikaly is a Professor of History at the University of California, Santa Barbara. In her book *Men of Capital: Scarcity and Economy in Mandate Palestine* (Stanford University Press, 2016), she addresses themes such as economy, land, home, and body. Her upcoming book “From Baltimore to Beirut: On the Question of Palestine” presents a global history of Palestine through the lens of capital, slavery, and dispossession. Seikaly serves as the director of the

UCSB Center for Middle East Studies, and continues her editorial work for the Stanford Studies Middle Eastern and Islamic Societies and Cultures book series and the journals *Jadaliyya* and *Journal of Palestine Studies*.

YURTIÇİ

HRANT DİNK ANMASI

Anma

Tarih: 19 Ocak, 15.00

Yer: Sebat Apartmanı Önü, İstanbul

www.hranticinadaleticin.org

Hrant'ın Arkadaşları

UMUT VE ADALET

Sebat Apartmanı Yansıtması

Tarih: 18-19 Ocak, 19.00-23.00

Sanatçı: Hale Tenger

Yer: Sebat Apartmanı, İstanbul

HRANT DİNK ANMASI

Anma

Tarih: 19 Ocak, 19.00

Yer: Bakırköy Özgürlük Meydanı, İstanbul

Hrant'ın Komşuları

HRANT DİNK ANMASI

Anma

Tarih: 19 Ocak, 15.00

Yer: İnsan Hakları Anıtı, Ankara

Hrant Dink'i Anma İnisiyatifi

HRANT DİNK ANMASI

Anma

Tarih: 19 Ocak

Yer: Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi Önü, İzmir

İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri

HRANT DİNK ANMASI

Anma

Tarih: 19 Ocak

Yer: Adana

Adana Emek ve Demokrasi Güçleri

HRANT DİNK ANMASI

Buradayız Ahparig! #Hrantsız17Yıl

Anma, Film Gösterimi (Kaybolmayın Çocuklar) ve Söyleşi

Tarih: 19 Ocak, 18.00

Konuşmacı: Güleğül Altıntaş

Yer: Bülent Ecevit Kültür Merkezi, Muğla

Datça Demokrasi Platformu

HRANT DİNK ANMASI

Anma

19 OCAK 2024

JANUARY 19TH, 2024

FOTOGRAFLAR / PHOTOGRAPHS:
MURAT KÖK

TURKEY

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19, 15:00

Location: In front of the Sebat Apartment, Istanbul

Friends of Hrant

HOPE AND JUSTICE

Sebat Building Video Mapping

Date: January 18-19, 19:00-23:00

Location: Sebat Building, Istanbul

Artist: Hale Tenger

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19

Location: Bakırköy Özgürlük Square, Istanbul

Neighbors of Hrant

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19, 15:00

Location: Human Rights Monument, Ankara

Hrant Dink Commemoration Initiative

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19

Location: In front of Turkan Saylan Culture Center, İzmir

İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19

Location: Adana

Adana Emek ve Demokrasi Güçleri

HRANT DİNK COMMEMORATION

We are here, Ahparig! #17YearsWithoutHrant

Commemoration, Film Screening (Don't Get Lost Children!) and Talk

Date: January 19, 18:00

Speaker: Güleğül Altıntaş

Location: Bülent Ecevit Cultural Center, Muğla

Datça Demokrasi Platformu

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19

Tarih: 19 Ocak

Yer: Hrant Dink'in Doğduğu Evin Önü, Malatya

Malatya Emek ve Demokrasi Platformu

17.YILINDA HRANT DİNK CİNAYETİ VE 1915'İN GÜNCELİĞİ

Panel (Hibrit)

Tarih: 19 Ocak, 17.30

Moderatör: Şükriye Ercan

Konuşmacılar: Denis Dreisbusch, Erdal Doğan, Hovsep Hayreni, Mahmut Konuk, Pakrat Estukyan, Baskın Oran

Yer: Anka-Der Salonu, Ankara

Ankara Düşünceye Özgürlük Girişimi, 78'liler Girişimi

HRANT DİNK VE TÜRKİYE'DE ADALET MÜCADELESİ

Söyleşi

Tarih: 18 Ocak, 19.00

Moderatör: Sesil Artuç

Konuşmacı: Masis Kürkçügil

Yer: Nostalji Kitap Cafe, İstanbul

HRANT DİNK ANMASI

Anma, Söyleşi

Tarih: 18 Ocak

Konuşmacı: Pakrat Estukyan

Yer: Surp Haç Tibrevank Lisesi, İstanbul

Surp Haç Tibrevank Lisesi

GÖÇÜN SESTEN ŞAHİTLERİ – GOMİDAS TÜRKÜLERİ / AH KILIKYA

Müzik Dinletisi

Tarih: 19 Ocak, 20.00

Konuşmacı: Lütfi Doğan Tılıç

Konuklar: Sabri Ejder Özic, İsmail Hakkı Demircioğlu

Müzik: AKİS Müzik Topluluğu

Yer: Vişnelik Salon, Ankara

Ankara ODTÜ Mezunlar Derneği, Anadolu Müzik Kültürleri Derneği

SU ÇATLAĞINI BULURMUŞ

Şarkı

Tarih: 19 Ocak

Yer: 'Avam Garde' YouTube Kanalı

Avam Garde

YURTDIŞI

HRANT DİNK ANMASI

Anma, Metin Okumaları ve Müzikal Performans

Tarih: 19 Ocak, 19.30

Location: The front of the house where Hrant Dink was born, Malatya

Malatya Emek ve Demokrasi Platformu

SEVENTEEN YEARS ON: THE ASSASSINATION OF HRANT DINK AND THE ONGOING RELEVANCE OF 1915

Panel (Hybrid)

Date: January 19, 17:30

Moderator: Şükriye Ercan

Speakers: Denis Dreisbusch, Erdal Doğan, Hovsep Hayreni, Mahmut Konuk, Pakrat Estukyan, Baskın Oran

Location: Anka-Der Hall, Ankara

Ankara Düşünceye Özgürlük Girişimi, 78'liler Girişimi

HRANT DİNK AND THE PURSUIT OF JUSTICE IN TURKEY

Talk

Date: January 18, 19:00

Moderator: Sesil Artuç

Speaker: Masis Kürkçügil

Location: Nostalji Book Cafe, İstanbul

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration, Talk

Date: January 18

Speaker: Pakrat Estukyan

Location: Surp Haç Tibrevank High School, İstanbul

Surp Haç Tibrevank High School

WITNESSES OF DISPLACEMENT THROUGH SOUND – GOMİDAS SONGS / AH KILIKYA

Music Recital

Date: January 19, 20:00

Speaker: Lütfi Doğan Tılıç

Guests: Sabri Ejder Özic, İsmail Hakkı Demircioğlu

Music: AKİS Music Ensemble

Location: Vişnelik Hall, Ankara

Ankara ODTÜ Alumni Association, Anadolu Music Cultures Association

SU ÇATLAĞINI BULURMUŞ

Song

Date: January 19

Platform: 'Avam Garde' YouTube Channel

Avam Garde

INTERNATIONAL

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration, Readings and Musical Performance

Date: January 19, 19:30

Konuşmacılar: Can Dünder, Saro Emirze, Sesede Terziyan

Müziyen: François Regis

Yer: Gorki Tiyatrosu, Berlin

Gorki Tiyatrosu

HRANT DİNK ANMASI

Müzik Dinletisi ve Söyleşi (Hibrit)

Tarih: 19 Ocak, 19.00

Konuşmacılar: Hülya Deveci, Bülent Aydın

Konuklar: Stepan Gantralyan, Selim Kırılmaz, Efe Bahadır

Müzik: Mozaik Berlin Korosu

Yer: AKEBİ, Berlin

AKEBİ (İrkçılığa, Milliyetçiliğe, Ayrımcılığa Karşı Aktivist Eylem Birliğı)

DİYALOGLAR, TANIKLIKLAR, MÜZİK

Anma (Çevrimiçi)

Tarih: 20 Ocak, 20.00

Moderatör: Başak Ertür

Konuşmacılar: Özgür Sevgi Göral, Rober Koptaş, Adnan Çelik

Müziyen: Suna Alan

Yer: YouTube

Dialogues Without Borders İniyatifi

HRANT DİNK ANMASI

Anma, Müzik Dinletisi

Tarih: 19 Ocak, 19.00

Müzik: Yaşar Kurt

Yer: Hohenzollernbrücke, Köln

Türkiye Almanya Kültür Forumu, Alman-Ermeni Cemiyeti, Stimmen Der Solidarität, Tüday

HRANT DİNK ANMASI

Panel

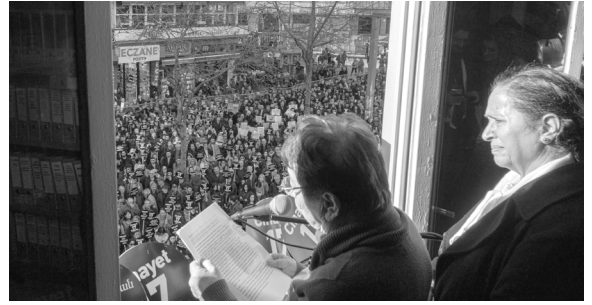
Tarih: 19 Ocak, 18.00

Moderatör: Eylem Çamuroğlu Çığ

Konuşmacılar: Vartan Estukyan, Kemal Yalçın

Yer: Nürnberg

Avrupa Sürgünler Meclisi (ASM)

Speakers: Can Dünder, Saro Emirze, Sesede Terziyan

Musician: François Regis

Location: Gorki Theater, Berlin

Gorki Theater

HRANT DİNK COMMEMORATION

Musical Performance and Talk (Hybrid)

Date: January 19, 19:00

Speakers: Hülya Deveci, Bülent Aydın

Speakers: Stepan Gantralyan, Selim Kırılmaz, Efe Bahadır

Music: Mozaik Berlin Choir

Location: AKEBİ, Berlin

AKEBİ (İrkçılığa, Milliyetçiliğe, Ayrımcılığa Karşı Aktivist Eylem Birliğı)

DIALOGUES, TESTIMONIES, MUSIC

Commemoration (Online)

Date: January 20, 20:00

Moderator: Başak Ertür

Speakers: Özgür Sevgi Göral, Rober Koptaş, Adnan Çelik

Musician: Suna Alan

Platform: YouTube

Dialogues Without Borders

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration, Musical Recital

Date: January 19, 19:00

Music: Yaşar Kurt

Location: Hohenzollernbrücke, Cologne

KulturForum Türkei Deutschland, Deutsch-Armenische Gesellschaft, Stimmen Der Solidarität, Tüday

HRANT DİNK COMMEMORATION

Panel

Date: January 19, 18:00

Moderator: Eylem Çamuroğlu Çığ

Speakers: Vartan Estukyan, Kemal Yalçın

Location: Nuremberg

Avrupa Sürgünler Meclisi (ASM)

BAĞIŞÇILARIMIZ
DONATIONS

ABDULLAH YAKUP İÇGÖREN
AKİF ŞİMŞEK
ARMENIA 2041 CHARITY FOUNDATION
DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION - LEBANON
DEPARTMENT OF STATE, US EMBASSY ANKARA
DR. LARS MEYER
EURASIA PARTNERSHIP FOUNDATION
FATMA FERHUNDE ÖZGÜLLER
FRANSA BÜYÜKELÇİLİĞİ
FREEDOM HOUSE INC.
FRIEDRICH EBERT FOUNDATION TURKEY OFFICE
FRIEDRICH NAUMANN FOUNDATION TURKEY
FRIENDS OF HRANT DINK INC.
FUNDACAO CALOUSTE GULBENKIAN
GERDA HENKEL STIFTUNG
GERMANY FEDERAL MINISTER FOR FOREIGN AFFAIRS
HEINRICH BÖLL STIFTUNG DERNEĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
HOLLANDA BAŞKONSOLOSLUĞU (HOLLANDA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
İBRAHİM BETİL
İSVEÇ BAŞKONSOLOSLUĞU (CONSULATE GENERAL OF SWEDEN IN ISTANBUL)
LERNİ KOHARİK YANIK
LEYLA OYA İNAL
MARKZİT ATMACA
NURHAN GAZERYAN
OLOF PALMES INT. CENTER
REZAN TUNĞ
SABRİ EMİR KÖYLÜOĞLU
SYDNEY MARIA AVENT
THE EUROPEAN COMMISSION

DESTEKÇİLERİMİZ
SUPPORTERS

A&B İLETİŞİM AŞ
ANTRANİK AVİTOĞLU
BEK TASARIM
BURCU BECERMEN
DENGİ BAĞIMSIZ DENETİM MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş
ERIC NAZARIAN
HAKİKAT ADALET HAFİZA MERKEZİ
INTERNATIONAL COALITION OF SITES OF CONSCIENCE
JULİET KALATAŞ ERKOL
KA: GÖRSEL KÜLTÜR VE SANATSAL DÜŞÜNCE İÇİN MEKAN
KARİN ŞEŞETKAN
KÜLTÜRHANE
LEXICON KONFERANS ÇEVİRMENLERİ
MAS MATBAACILIK
MEZME (SASUN ESTUKKAN)
MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ
ÖZGÜR AKKAN
PODFRESH
RED BİLİŞİM
RODİ BERBERKAN
SARKİS
SELİN ULUER
TOLGA ERCEL
ÜMİT KIVANÇ
ZAKARYA MİLDANOĞLU

VE TÜM GÖNÜLLÜLERİMİZE İÇTEN TEŞEKKÜRLERİMİZLE...
AND OUR HEART FELT THANKS TO ALL OUR VOLUNTEERS...

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

Hrant Dink Vakfı Yönetim Kurulu'na,

A) Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi

1) Görüş

Hrant Dink Vakfı'nın ("Vakıf") 31 Aralık 2024 tarihli bilançosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait; gelir - gider tablosu ile önemli muhasebe politikalarının özeti de dahil olmak üzere finansal tablo dipnotlarından oluşan finansal tablolarını denetlemiş bulunuyoruz.

Görüşümüze göre ilişikteki finansal tablolar, Hrant Dink Vakfı'nın 31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait finansal performansını, bilanço dipnotu 2'de özetlenen muhasebe ilkelerine uygun olarak tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

2) Görüşün Dayanağı

Yaptığımız bağımsız denetim, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yayımlanan Türkiye Denetim Standartları'nın bir parçası olan Bağımsız Denetim Standartları'na ("BDS"lere) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. KGK tarafından yayımlanan Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar ("Etik Kurallar") ile finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Vakıf'tan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik Kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir. Bağımsız denetim sırasında elde ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulması için yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

3) Kilit Denetim Konuları

Tarafımızca raporumuzda bildirilecek bir kilit denetim konusunun olmadığına karar verilmiştir.

4) Diğer Hususlar

2 numaralı bilanço dipnotunda belirtildiği üzere, T.C Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce 27 Eylül 2008 tarih ve 27010 sayılı T.C. Resmi Gazete'de yayımlanan Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı ekinde finansal tablo formatları için bilanço ve gelir - gider tablosu sunulmuş olup özkaynak değişim ve nakit akış tablosu bulunmamaktadır. Bu sebeple ekli finansal tablolarda özkaynak değişim ve nakit akış tablosu sunulamamıştır.

5) Yönetimin ve Üst Yönetimden Sorumlu Olanların Finansal Tablolara İlişkin Sorumlulukları

Vakıf yönetimi; finansal tabloların bilanço dipnotu 2'de özetlenen muhasebe ilkelerine uygun olarak hazırlanmasından, gerçeğe uygun bir biçimde sunumundan ve hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyecek şekilde hazırlanması için gerekli gördüğü iç kontrolden sorumludur.

Finansal tabloları hazırlarken yönetim; Vakıf'ın sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinin değerlendirilmesinden, gerektiğinde süreklilikle ilgili hususları açıklamaktan ve Vakıf'ı tasfiye etme ya da ticari faaliyeti sona erdirmeye niyeti ya da mecburiyeti bulunmadığı sürece işletmenin sürekliliği esasını kullanmaktan sorumludur.

6) Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

Amacımız, bir bütün olarak finansal tabloların hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek ve görüşümüzü içeren bir bağımsız denetçi raporu düzenlemektir. BDS'lere uygun olarak yürütülen bir bağımsız denetim sonucunda verilen makul güvence; yüksek bir güvence seviyesidir ancak, var olan önemli bir yanlışlığın her zaman tespit edileceğini garanti etmez. Yanlışlıklar hata veya hile kaynaklı olabilir. Yanlışlıkların, tek başına veya toplu olarak, finansal tablo kullanıcılarının bu tablolara istinaden alacakları ekonomik kararları etkilemesi makul ölçüde bekleniyorsa bu yanlışlıklar önemli olarak kabul edilir.

6) Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları (Devamı)

BDS'lere uygun olarak yürütülen bağımsız denetimin gereği olarak, bağımsız denetim boyunca mesleki muhakememizi kullanmakta ve meslekî şüphecililiğimizi sürdürmekteyiz. Tarafımızca ayrıca:

- Finansal tablolardaki hata veya hile kaynaklı "önemli yanlışlık" riskleri belirlenmekte ve değerlendirilmekte; bu risklere karşılık veren denetim prosedürleri tasarlanmakta ve uygulanmakta ve görüşümüze dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. Hile; muvazaa, sahtekârlık, kasıtlı ihmal, gerçeğe aykırı beyan veya iç kontrol ihlali fiillerini içerebildiğinden, hile kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riski, hata kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riskinden yüksektir.
- Vakıf'ın iç kontrolünün etkinliğine ilişkin bir görüş bildirmek amacıyla değil ama duruma uygun denetim prosedürlerini tasarlamak amacıyla denetimle ilgili iç kontrol değerlendirilmektedir.
- Yönetim tarafından kullanılan muhasebe politikalarının uygunluğu ile yapılan muhasebe tahminleri ile ilgili açıklamaların makul olup olmadığı değerlendirilmektedir.
- Elde edilen denetim kanıtlarına dayanarak Vakıf'ın sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartlarla ilgili önemli bir belirsizliğin mevcut olup olmadığı hakkında ve yönetimin işletmenin sürekliliği esasının kullanılmasının uygunluğu hakkında sonuca varılmaktadır. Önemli bir belirsizliğin mevcut olduğu sonucuna varmamız hâlinde, raporumuzda, finansal tablolardaki ilgili açıklamalara dikkat çekmemiz ya da bu açıklamaların yetersiz olması durumunda olumlu görüş dışında bir görüş vermemiz gerekmektedir. Vardığımız sonuçlar, bağımsız denetçi raporu tarihine kadar elde edilen denetim kanıtlarına dayanmaktadır. Bununla birlikte, gelecekteki olay veya şartlar Vakıf'ın sürekliliğini sona erdirebilir.
- Finansal tabloların açıklamaları dahil olmak üzere, genel sunumu, yapısı ve içeriği ile bu tabloların temelini oluşturan işlem ve olayları gerçeğe uygun sunumu sağlayacak şekilde yansıtıp yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

Diğer hususların yanı sıra, denetim sırasında tespit ettiğimiz önemli iç kontrol eksiklikleri dâhil olmak üzere, bağımsız denetimin planlanan kapsamı ve zamanlaması ile önemli denetim bulgularını üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmekteyiz.

Bağımsızlığa ilişkin etik hükümlere uygunluk sağladığımızı üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmiş bulunmaktayız. Ayrıca bağımsızlık üzerinde etkisi olduğu düşünülebilecek tüm ilişkiler ve diğer hususlar ile varsa, ilgili önlemleri üst yönetimden sorumlu olanlara iletmış bulunmaktayız.

DENGE BAĞIMSIZ DENETİM SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.
(FORVIS MAZARS Üyesi)

Denge Bağımsız Denetim
Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.
Hürriyet Mah. Ö. Ç. Caddesi No: 2 Kat: 2
No 2 Kat: 2 Jem Sultan 34403 Kağıthane/İstanbul
Kağıthane V. D. Sic. No: 1612995 Tic. Sic. No: 262358
Aziz Murat Demirtaş, Ortak
İstanbul, 14 Mayıs 2025

1 OCAK 2024 - 31 ARALIK 2024
BİLANÇO

(Aksi belirtilmedikçe tüm tutarlar Türk Lirası (TL) cinsinden tam olarak gösterilmiştir)

		Bağımsız Denetimden Geçmiş Cari Dönem	Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem
	Not	31 Aralık 2024	31 Aralık 2023
AKTİF			
I. DÖNEN VARLIKLAR			
HAZIR DEĞERLER		35.042.345	32.869.149
- Kasa		950	1.954
- Bankalar	6	35.041.395	32.867.195
GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI		129.555	83.091
- Gelecek Aylara Ait Giderler		108.327	61.863
- Gelir Tahakkukları		21.228	21.228
DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		157.413	-
- Verilen Sipariş Avansları		29.268	-
- İş Avansları	8	8.145	-
- Personel Avansları	8	120.000	-
Dönen Varlıklar Toplamı		35.329.313	32.952.240
II. DURAN VARLIKLAR			
ALACAKLAR		17.662	17.662
- Verilen Depozito ve Teminatlar		17.662	17.662
DİĞER ALACAKLAR		353.743	292.729
- İktisadi İşletmeden Alacaklar	7	353.743	292.729
MALİ DURAN VARLIKLAR		5.000	5.000
- İktisadi İşletme	10	5.000	5.000
MADDİ DURAN VARLIKLAR		1.005.036	1.052.740
- Binalar	11	141.001	141.001
- Demirbaşlar	11	2.090.393	1.988.742
- Özel Maliyetler	11	1.625.577	1.566.065
- Birikmiş Amortismanlar (-)	11	(2.851.935)	(2.643.068)
MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		21.673	41.023
- Haklar	12	98.689	98.689
- Birikmiş İtfalar (-)	12	(77.016)	(57.666)
Duran Varlıklar Toplamı		1.403.114	1.409.154
AKTİF TOPLAMI		36.732.427	34.361.394
		Bağımsız Denetimden Geçmiş Cari Dönem	Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem
	Not	31 Aralık 2024	31 Aralık 2023
PASİF			
I. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
BORÇLAR		351.052	189.802
- Satıcılar	15	107.609	66.359
- Diğer Çeşitli Borçlar	15	243.443	123.443
DİĞER MALİ BORÇLAR		6.827	6.242
- Diğer Mali Borçlar	14	6.827	6.242
ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER		1.103.867	587.955
- Ödenecek Vergi ve Fonlar	16	472.444	227.476
- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	16	618.238	353.681
- Ödenecek Diğer Yükümlülükler	16	13.185	6.798
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı		1.461.746	783.999
II. ÖZKAYNAKLAR			
SERMAYE	13	100.000	100.000
- Başlangıç Mal Varlığı		100.000	100.000
ÖZEL FONLAR	13	12.034.400	15.478.288
MADDİ DURAN VARLIK YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI		141.000	141.000
GEÇMİŞ YILLAR GELİR FAZLALARI	13	20.086.137	8.244.696
GEÇMİŞ YILLAR GİDER FAZLALARI (-)	13	(2.228.029)	(2.228.029)
DÖNEM NET GELİR / (GİDER) FAZLASI		5.137.173	11.841.440
- Dönem Net Gelir / (Gider) Fazlası	13	5.137.173	11.841.440
Özkaynaklar Toplamı		35.270.681	33.577.395
PASİF TOPLAMI		36.732.427	34.361.394

1 OCAK 2024 - 31 ARALIK 2024
GELİR-GİDER TABLOSU

(Aksi belirtilmedikçe tüm tutarlar Türk Lirası (TL) cinsinden tam olarak gösterilmiştir)

		Bağımsız Denetimden Geçmiş Cari Dönem 1 Ocak – 31 Aralık 2024	Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem 1 Ocak – 31 Aralık 2023
	Not		
A- BRÜT SATIŞLAR		43.716.930	23.204.915
- Bağış ve Yardımlar	21	43.716.930	23.204.915
NET SATIŞLAR		43.716.930	23.204.915
C- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		(4.874.078)	(2.599.430)
- Satılan Hizmet Maliyeti (-)	22	(4.874.078)	(2.599.430)
BRÜT SATIŞ GELİRİ		38.842.852	20.605.485
D- FAALİYET GİDERLERİ (-)		(36.727.831)	(20.084.505)
- Amaca Yönelik Giderler (-)	23	(36.727.831)	(20.084.505)
E- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİRLER		5.689.601	12.811.203
- Faiz Gelirleri	25	849.999	567.416
- Kambiyo Gelirleri	25	4.778.459	12.240.327
- Diğer Olağan Gelirler	25	51.886	2.299
- Diğer Olağandışı Gelirler	25	9.257	1.161
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDERLER (-)		(2.661.563)	(1.490.633)
- Kambiyo Giderleri (-)	26	(2.661.563)	(1.490.633)
- Önceki Dönem Giderleri (-)	26	-	-
- Diğer Olağandışı Giderler (-)	26	-	-
G- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		(5.886)	(109)
- Kısa Vadeli Borçlanma Gideri (-)		(5.886)	(109)
DÖNEM NET GELİR / (GİDER) FAZLASI		5.137.173	11.841.440

INDEPENDENT AUDIT REPORT FOR THE FINANCIAL TERM
JANUARY 1ST, 2024 - DECEMBER 31ST, 2024

We have audited the special purpose financial statements of Hrant Dink Vakfı (the “Foundation”) which comprise the financial position as of December 31, 2024 and the statement of income for the year then ended, and notes to the financial statements originally issued in Turkish.

In our opinion, the accompanying financial statements present fairly, in all material respects, the financial position of Hrant Dink Vakfı as of December 31, 2024, and its financial performance for the year then ended, in accordance with the accounting principles summarized in note 2 of the balance sheet in our independent auditors report dated May 14, 2025.

DENGE BAĞIMSIZ DENETİM SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.
(Member of FORVIS MAZARS)

Denge Bağımsız Denetim
Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.
Hürriyet Mah. Çarşı Benu Cad. Hak İş Merkezi
No: 1 Kat: 1-2 Çarşı 34403 Kağıthane/İstanbul
Kağıthane V.D. 2910012995 Tic. Sic. No: 262198

Aziz Murat Demirtaş
Partner
Istanbul, May 14, 2025

INCOME STATEMENT FOR THE TERM
JANUARY 1ST, 2024 - DECEMBER 31ST, 2024

(All amounts expressed in Turkish Lira (“TRY”), unless otherwise indicated)

		Audited Current Period	Audited Prior Period
	Note	January 1 – December 31, 2024	January 1 – December 31, 2023
A- DONATIONS and AID		43.716.930	23.204.915
- Donations and aid	21	43.716.930	23.204.915
NET DONATIONS and AID		43.716.930	23.204.915
C- COST OF SERVICES RENDERED (-)		(4.874.078)	(2.599.430)
- Cost of services rendered (-)	22	(4.874.078)	(2.599.430)
GROSS INCOME		38.842.852	20.605.485
D- OPERATING EXPENSES (-)		(36.727.831)	(20.084.505)
- Expenses (-)	23	(36.727.831)	(20.084.505)
E- INCOME FROM OTHER OPERATIONS		5.689.601	12.811.203
- Interest income	25	849.999	567.416
- Foreign currency income	25	4.778.459	12.240.327
- Other ordinary income	25	51.886	2.299
- Other extraordinary income	25	9.257	1.161
F- ORDINARY EXPENSES AND LOSSES FROM OTHER OPERATIONS (-)		(2.661.563)	(1.490.633)
- Foreign currency expenses (-)	26	(2.661.563)	(1.490.633)
- Prior period expenses (-)	26	-	-
- Other extraordinary expenses (-)	26	-	-
G- FINANCE EXPENSES (-)		(5.886)	(109)
- Expenses from short term borrowings (-)		(5.886)	(109)
SURPLUS / (DEFICIT) FOR THE PERIOD		5.137.173	11.841.440

BALANCE SHEET FOR THE TERM
JANUARY 1ST, 2024 - DECEMBER 31ST, 2024

(All amounts expressed in Turkish Lira ("TRY"), unless otherwise indicated)

	Note	Audited Current Period December 31, 2024	Audited Prior Period December 31, 2023
ASSETS			
I. CURRENT ASSETS			
CASH AND CASH EQUIVALENTS		35.042.345	32.869.149
- Cash		950	1.954
- Banks	6	35.041.395	32.867.195
SHORT-TERM PREPAID EXPENSES AND DEFERRED INCOME		129.555	83.091
- Short-term prepaid expenses		108.327	61.863
- Income Accruals		21.228	21.228
OTHER CURRENT ASSETS		157.413	-
- Advances Given to Suppliers		29.268	-
- Work Advances	8	8.145	-
- Personnel Advances	8	120.000	-
Total Current Assets		35.329.313	32.952.240
II. NON-CURRENT ASSETS			
OTHER RECEIVABLES		17.662	17.662
- Deposits and guarantees given		17.662	17.662
OTHER RECEIVABLES		353.743	292.729
- Receivables from commercial enterprise	7	353.743	292.729
FINANCIAL FIXED ASSETS		5.000	5.000
- Commercial enterprises	10	5.000	5.000
TANGIBLE ASSETS		1.005.036	1.052.740
- Buildings	11	141.001	141.001
- Furniture and fixture	11	2.090.393	1.988.742
- Leasehold improvements	11	1.625.577	1.566.065
- Accumulated depreciation (-)	11	(2.851.935)	(2.643.068)
INTANGIBLE ASSETS		21.673	41.023
- Rights	12	98.689	98.689
- Accumulated amortization (-)	12	(77.016)	(57.666)
Total Non-Current Assets		1.403.114	1.409.154
TOTAL ASSETS		36.732.427	34.361.394

	Note	Audited Current Period December 31, 2024	Audited Prior Period December 31, 2023
LIABILITIES			
I. SHORT TERM LIABILITIES			
PAYABLES FROM OPERATIONS		351.052	189.802
- Due to suppliers	15	107.609	66.359
- Other payables	15	243.443	123.443
OTHER FINANCIAL LIABILITIES		6.827	6.242
- Other financial liabilities	14	6.827	6.242
TAXES AND OTHER LIABILITIES		1.103.867	587.955
- Taxes and funds payable	16	472.444	227.476
- Social security premiums payables	16	618.238	353.681
- Other liabilities	16	13.185	6.798
Total Short-Term Liabilities		1.461.746	783.999
II. NET ASSETS			
INITIAL NET ASSETS	13	100.000	100.000
- Initial Net Assets		100.000	100.000
SPECIAL FUNDS	13	12.034.400	15.478.288
TANGIBLE ASSETS REVALUATION INCREASES		141.000	141.000
ACCUMULATED SURPLUSES	13	20.086.137	8.244.696
ACCUMULATED DEFICITS (-)	13	(2.228.029)	(2.228.029)
SURPLUS / (DEFICIT) FOR THE PERIOD		5.137.173	11.841.440
- Surplus / (deficit) for the period	13	5.137.173	11.841.440
Total Net Assets		35.270.681	33.577.395
TOTAL LIABILITIES & NET ASSETS		36.732.427	34.361.394

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION
ՀՐԱՆԿ ԾԻՆԶ ՎԱԿԲԻ

ANARAD HIĞUTYUN BİNASI
PAPA RONCALLİ SOK. NO: 128
HARBİYE 34373 ŞİŞLİ / İSTANBUL
T: +90 212 240 33 61-62 F: +90 212 240 33 94
www.hrantdink.org | info@hrantdink.org